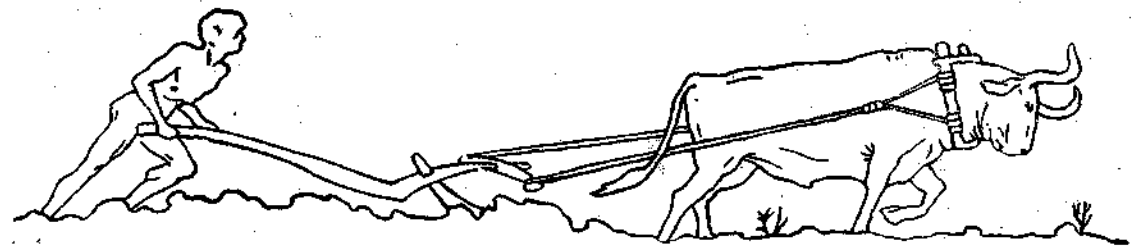

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ * ΑΘΗΝΑΙ * ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1909-
ΜΑΡΤΙΟΣ 1910 * ΤΟΜΟΣ ΙΘ'. ❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ 1' 15 Ο-
ΚΤΩΒΡΙΟΥ 1909

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΟΥΝΑ ΚΙ' ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ

ΛΑΚΕΔΑΙΜΩΝ

Αράχωβα — αρχαία Κερναί. Τό χωριό με τής ώραιες γυναίκες, με τής Καρυάτιδες, που βαστούν τόσους αιώνες τώρα με τόσο καμάρι τη στέγη ενός ναού. Και η ώραιες γυναίκες με τὰ μεγάλα μαύρα μάτια, τὰ ήρεμα, τὰ ύπομονητικά, δέχονται τὴ μοῖρα των μ' ἐγκατέρησι, τὴ μοῖρα που τὴς χωρίζει γιὰ χρόνια ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῶν ἀγαπημένων των, καὶ τοὺς συντομεύει τὴ ζωὴ με τὴν ἀκούραστην ἀπαντοχὴν. Ἡ γυναῖκες με τὰ μεγάλα μαύρα μάτια καρτεροῦν, καρτεροῦν, καὶ περνοῦν μῆνες καὶ χρόνια, καὶ ἡ Καρυάτιδες καρτεροῦν πάντα κάτω ἀπὸ τὴς λεῦκες, καὶ κάτω ἀπὸ τὰ ἔλατα, καὶ ὑφαίνουν με ἀγάπη πολύχρωμα σκεπάσματα ἔς τοὺς ἀργαλειούς, καὶ λευκαίνουν τὸ πανί ἔς τὰ ποτάμια, καὶ ἀπαντέχουν τὸν ἐρχομὸ τοῦ ξηνητεμένου που θάρθη, τραβηγμένος ἀπὸ τὰ μεγάλα μαύρα μάτια, καὶ ἀπὸ τὰ ἔλατα καὶ τὰ ποτάμια, θάρθη, γιὰ νὰ χαρίση καὶ νὰ χαρῆ μὴν ὦρα ἀγάπης, καὶ πάλι θὰ ξαναφύγη γιὰ μῆνες, γιὰ χρόνια...

Ὅμως τὸ ὦραῖο χωριὸ δὲν σβύνεται ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ ξηνητεμένου. Καὶ τὸ χρυσάφι που μαζεύει ἔς τὴ χώρα τῆς ἐργασίας, πάλι γιὰ τὸ χωριὸ του τὸ φυλάει. Καὶ ἡ καλύβες γίνονται με τὸν καιρὸ σπίτια μεγάλα, καλοχτισμένα, καὶ ὑψώνονται ἐκκλησίες, καὶ τῶνομα τοῦ ξηνητεμένου εἶνε γραμμένο παντοῦ με μεγάλα γράμματα καὶ τὸ μελετοῦν ὅλοι οἱ χωριανοί· καὶ εἶνε γι' αὐτοὺς ὁ μέγας μαγνήτης, που τοὺς τραβᾷ μακριὰ ἀπὸ τὸ πράσινο χωριό, ἔς τὴ χώρα τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ πλοῦτου.

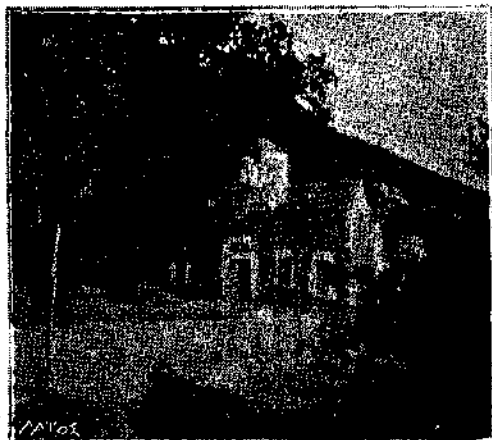
Ὅθε διαβαίνουμε, σὲ κάθε χωριὸ ἕνας μικρόκοσμος ξεπροβάλλει ἀπὸ κάθε πόρτα, ἀπὸ κάθε τρυπίτσα, ἀπὸ κάθε ὑπόγειο, ὡς ἕνα σμήνος ἐντόμων, καὶ σιγὰ σιγὰ σχηματίζεται πίσω μας σωστὴ διαδήλωση ἀπὸ μικροὺς ἀνθρωπάκους

ξυπόλητους καὶ ἀπὸ παιδοῦλες με ἄλλα παιδιὰ, μικρότερα, ἔς τὴν ἀγκαλιὰ τους. Μ' ἀρέσουν τὰ ζωηρά τους ματάκια που με κυττάζουν ἐρωτηματικά. Καὶ ἡ περιέργεια που εἶνε χαρακτηριστικὴ σὲ κάθε νέον ὄργανισμὸ με ζωὴ μέσα του, ξαπλώνεται γρήγορα σ' ὅλο τὸ χωριό, καὶ ἡ κοπέλες, πηγαίνοντας ἔς τὴ βρύση με τὴς στάμνες ἔς τὸν ὄμο, σταματοῦν νὰ μᾶς καλημερίσουν καὶ νὰ μᾶς ρωτήσουν θαρρετὰ «Ἀπὸ ποῦθε καὶ γιὰ ποῦ;» Γιατὶ δλόκληρο τὸ χωριὸ ζῆ με τὴν ἀπλὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ καὶ ὡς παιδί δέχεται ζωηρὴ κάθε ἐντύπωση, καὶ κυττάζει ὅλα γύρω του με μάτια ὀρθάνοιχτα, γεμάτα ἐρωτηματικά.

Κοντὰ ἔς τὰ χωριὰ που ξυπνοῦν καὶ μεγαλώνουν, εἶνε ἡ πόλεις ἡ παλαιὲς που κοιμούνται καὶ ἀργοπεθαίνουν. Ὅταν ἐμβῆκα ἔς τὴν δοξασιμένη πόλι ἀπὸ τὸ μεγάλο, πλατὺ δρόμο, δὲν με ἀκολούθησε καμία παιδικὴ συνοδεία, ὅτε με καλησπέρισαν κορίτσια με τὴς στάμνες ἔς τὸν ὄμο, ῥωτῶντας με τὴς τυπικὲς φιλόξενες ἐρωτήσεις. Ὅσο μεγαλώνει κανεὶς, μεγαλώνει μαζί του καὶ τὸ αἶσθημα τῆς αἰδοῦς, καὶ ὅσο γεροντὸ τόσο γίνεται ἀξιοπρεπέστερος, καὶ τόσο περισσότερο βλέπει τὰ πράγματα γύρω του με ἀξιόπρεπὴ ἀδιαφορίαν.

Περνοῦμε ἐπάνω ἀπὸ τὴς κορυφὲς τοῦ πολυκορφου Πάρωνος. Ἡ ἀραιὰ καὶ καθαρὴ ἀτμοσφαῖρα τοῦ βουνοῦ κάνει τὴ σκέψι λεπτότερη, διανυγέστερη, καὶ καθαρίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ κάθε ρῦπον. Τὸ ψέμα καὶ ἡ κακία δὲν μποροῦν νὰ ζήσουν ἐκεῖ ἐπάνω, ὅπου ὅλα καλοῦν εἰς χαρὰν ἄδολη καὶ κλωσύνην ἀνυπόκριτη. Ἡ φύσις ἐκεῖ ψηλὰ εἶνε ἀριστοκρατικὴ. Στολιζεται με τὰ ὡραιότερα στολίδια τῆς ἔτσι, γιὰ δικὸ της καμάρι, ὡς ἀνὰ κάποιον μυστικὸν ἑορτασμὸν ὅπου κανεὶς δὲν εἶνε καλεσμένος.

Τὰ ἔλατα σκορποῦν δλόγυρα τὴν εὐγενικὴ

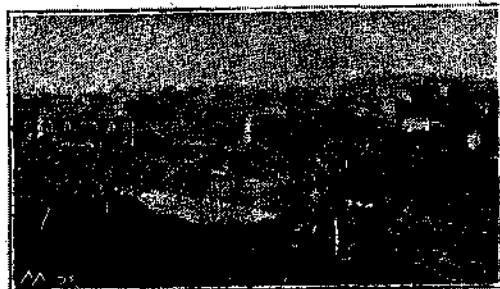
ΑΡΧΑΪΑ — Η Εσπερία με τὰ πλατάνια.

τους πνοή, πού εἶνε σὰν θυμίαμα μέσα σ' ἕναν ἀπέραντο ναό. Λαγκαδιές και κορυφές σχηματίζουν μιὰ θάλασσα ἀπέραντη, καταπράσινη, πού κάθε κύμα της εἶνε ἕνα κορφοβούνη. Καί κάθε κορφοβούνη πού ἀνεβαίνουμε, μᾶς ξανοίγει καινούρια ἔπιτασι και νέον δρίζοντα, καινούρια δάση και νέες λαγκαδιές.

Καί τώρα, ἐπάνω ἀπὸ τὴν πράσινη σκοτεινιά τοῦ δάσους, και ἐπάνω 'ς τὴς βοινοκορφές πέρα, ὡς πού φθάνει τὸ μάτι, και βαθειά, μέσα 'ς τὴς λαγκαδιές, περνᾷ χαρούμενη λιτανεία ἀπὸ τριανταφυλλένιες ψυχές, πού ξεφυλλίζει παντοῦ τὰ ροδόφυλλα τοῦ δειλινοῦ, σκορπίζοντας δλόγυρα τὴ λάμψη μυστικῆς εὐλογίας. Ἀνέκφραστη θλίψις μοῦ πλακώνει τὴν ψυχὴ μπροστὰ 'ς τὴν τόσην ὁμορφιά. Εἶνε ἡ θλίψις γιὰ τὰ τόσα ὄραϊα πράγματα πού πηγαίνουν χαμένα, γιὰ τὴς τόσες στιγμές τῆς σύντομης ζωῆς μας πού πηγαίνουν χαμένες γιὰ τὴ χαρὰ και τὴν ἀγάπη, ἐνῶ μπορούσε, ἐνῶ ἔπρεπε, κάθε στιγμὴ νὰ εἶνε και ἀπόλαυσις. Καί ὅταν ἐχάθηκε ἡ τριανταφυλλένια λιτανεία, ἔνοιωσα νὰ μοῦ σφίγγη τὸν λαιμὸν ἡ πίκρα και νὰ πλημμυροῦν τὰ μάτια μου ἀπὸ δάκρυα γιὰ ὅλες τῆς χαρῆς πού δὲν ἐχαρήκαν, γιὰ ὅλα τὰ φίλια πού δὲν ἐδόθησαν...

Μέσα μας ἔχομεν ὅλοι μιὰν εἰκόνα χαρακτηριστικὴ γιὰ τὴν Ἑλλάδα τῶν χωριῶν. Φουστανέλλα, φέσι, τσαρούχια, ἡ σιγούνα βλάχικη και φλουριά. Καί μᾶς φαίνεται σὰν νὰ συμβολίζουν αὐτὰ τὸ μεγάλο πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ και πῶς ἔξω ἀπὸ αὐτὰ ἐκφυλλίζεται ὁ τύπος τοῦ

Ἑλληνος χωρικοῦ και χάνεται ὁ ἐθνικὸς χαρακτήρ. Καί ὅμως, ὁ Ἑλληνισμὸς εἶνε κατὶ τόσο ἀπέραντο και ἀσύλληπτο πού εἶνε ἀστείον νὰ θελήσῃ κανεὶς νὰ τὸν στενέψῃ σ' ἕνα τύπον ὀρισμένον. Ὁ Ἕλληνας εἶνε ὁ μεγάλος Πρωτεύς, πού ἀλλάζει μορφή και σχῆμα, πού παίρνει σύμφωνα με τὸν τόπο και τὴν ἐποχὴ καινούρια ὄψη, πού ἀφομοιώνει τὰ καλλίτερα στοιχεῖα κάθε τόπου και τὰ κάνει δικὰ του, τόσο δικὰ του πού σὲ λίγο νὰ μὴ μπορῆ κανεὶς νὰ τὰ ξεχωρίσῃ ἀν εἶνε ξένα και νὰ μὴ εὐρίσκη τὴν πηγὴ των. Σὲ λίγα χρόνια θ' ἀλλάξῃ καθολοκληριαν ἡ ὄψη τῶν ἑλληνικῶν χωριῶν. Τὰ Τσίντζινα, τὸ ὄραϊο χωριὸ τῆς Λακεδαιμόνος, κάνει ὁποιον τὸ ἐπισκέπτεται νὰ τριβῆ τὰ μάτια του και νὰ ἐρωτᾷ τὸν ἑαυτὸ του ἀν ἀληθινὰ εὐρίσκειται 'ς τὴν Ἑλλάδα. Σπίτια ὄραϊα, με δύο πατώματα, πού θὰ τὰ ζήλευε κάθε πρωτεύουσα ἑλληνικῆς ἐπαρχίας, εὐμάρεια και πολιτισμὸς, ἡμερότης κ' εὐγένεια. Οἱ ἄνθρωποι πού ἐπῆγαν 'ς τὴν Ἀμερικὴ, δὲν ἔχασαν ἐκεῖνο πού εἶχαν. Ὁ Ἕλληνας δὲν τὸ χάνει ποτέ. Ἡ φιλοξενία του θὰ εἶνε πάντοτε ἀναπόσπαστη ἀπὸ τὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ οἴκου του. Σὲ ὅλα τὰ ἑλληνικὰ χωριά ἡ προῖκα τῆς κόρης δὲν περιλαμβάνει μόνον ὅσα χρειάζονται γι' αὐτὴν και γιὰ τὴν μέλλουσαν οἰκογένειάν της, πρέπει και νὰ μὴ ντροπιασθῇ τὸ σπῆτι της, ὅταν ὁ ξένος ἔλθῃ και τῆς ζητήσῃ ἄσυλον. Ἡ

Καί ἡ καλύβες γίνονται με τὸν καιρὸ σπῆτια καλοχτισμένα.

«τρακάδα»¹ εἶνε τόσο ἀπαραίτητη σὲ κάθε

¹ Μία στοίβα ἀπὸ στρώματα και παπλώματα περισσευόμενα πού εὐρίσκειται χωρὶς ἐξαιρέσειν σὲ κάθε χωρικὸ σπῆτι, (ἄλλοῦ λέγεται γιοῦκος).

... Σωστὴ διαδήλωσις ἀπὸ μικροῦς ἀνθρώπων...

σπίτι, ὅσον τὰ πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ὅμως ὁ ἄνθρωπος πού ἔζησε 'ς τὴν Ἀμερικὴν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ τελειοποιήσῃ τὴ ζωὴ του, δημιουργώντας και ἱκανοποιώντας νέες ἀνάγκες. Ὑπάρχουν εἰς τὰ Τσίντζινα δημόσια λουτρά, ὅπου τὸ νερὸ πού πέφτει ἀπὸ τὸν νερόμυλο χρησιμοποιεῖται εἰς ἡδονικώτατον douche. Πρὸς τὸ παρὸν εἶνε ἀλήθεια, ὅτι ἐκδηλώνεται πολὺ ὁ ἀμερικανικὸς πολιτισμὸς, με καδένες χρυσές και ὥρολόγια και ὅτι δῆποτε προσπίπτει 'ς τὴν ἀμεσώτερην ἀντίληψιν τοῦ κόσμου και προκαλεῖ ἕνα εἶδος θαμβώματος και παιδιᾶτικης ζήλειας εἰς τοὺς ἄλλους. Αὐτὰ ὅμως θὰ περάσουν. Εἶνε τὸ πρώτο στάδιον. Ἐκεῖνο πού χρειάζεται ἀκόμα εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ χωριά εἶνε νὰ μορφωθοῦν και αἱ γυναῖκες, νὰ γίνων ἀληθινοὶ σύντροφοι γιὰ τοὺς ἄνδρες των, και νὰ δεθοῦν ἔτσι σφιχτότερα οἱ οἰκογενειακοὶ δεσμοί. Νὰ ξαναδημιουργηθῇ τὸ ἔζα, γιὰ νὰ λείψῃ τὸ καφενεῖο και ἡ ταβέρνα. Ἡ πνευματικὴ ἐπικοινωνία τῶν δύο φύλων, ἡ ὁποία θὰ ὑπάρχῃ δίχως ἄλλο ὕατερα ἀπὸ μίαν ἢ δύο γενεές, θ' ἀλλάξῃ ὅλας διόλου τὴν ὄψη τῶν ἑλληνικῶν χωριῶν και θὰ γίνῃ πηγὴ πολιτισμοῦ και εὐδαιμονίας, ἀγνωστῆ ἕως τώρα. Καί ὁ Ὀδυσσεὺς θὰ νοσταλγῇ ἀκόμη περισσότερο τὴν «περίφρονα Πηνελόπειαν» και δὲν θὰ ξεχνιέται μέσα 'ς τῆς καλοπλέξουδης Καλυψῶς τῆς ἡδονικῆς σπηλιῆς.

ΠΑΡΟΣ

Τὰ θλιμμένα λιμάνια!

Μικρά, φτωχικά, ἀπόμερα. Πνιγμένα σὲ κάποια τρομασμένη σιγή. Ὡς και οἱ μάγκες 'ς τοὺς δρόμους φοβοῦνται νὰ μιλήσουν δυνατὰ, νὰ τρέ-

ξουν, νὰ πηδήξουν. Ὅλοι σὰν κατὶ νὰ περιμένουν. Ἀφουγκράζονται τῆς ὄρας πού διαβαίνουν, μετρώντας τὰ λεπτὰ με τὸ ἀνεβοκατέβασμα τῆς πρῶνης τῶν καικιῶν πού κοιμοῦνται 'ς τὸ μικρὸ λιμάνι. Περιμένουν τὸ λιτωρῶμό τους ἀπὸ τὸ σῆμερα πού τοὺς ἀλωσοδεῖει 'ς τὸ φτωχικὸ, τὸ θλιμμένο λιμάνι, περιμένουν κάποιο αἶθριο, πού θὰ φέρῃ μιὰ χαρὰ, πού ποτέ τους δὲν τὴν ἔνοιωσαν, και πού μόνο 'ς τὸν ὕπνο τους κάποτε τὴν ἀνειρενθήσανε παιδιὰ.

Τὰ θλιμμένα λιμάνια, με τὰ ψαροκάικα πού ἀνασαινοῦν σιγαλὰ τὸ δειλινὸ, περιμένοντας τὴν τράτα ἢ τὸ πυροφάνι! Φτώχεια και μονοτονία και θλίψη!

Ὅμως τὴ νύχτα, ὅταν σβύσουνε τὰ λιγοστὰ φῶτα τῶν φτωχικῶν σπιτιῶν, και μόνο κρυμμένες ἢ καντύλες θὰ γλυκοφωτίζουν τὰ κληρονομικὰ εἰκονίσματα, ξεσκεπάζεται μεγάλος, με τὴν πλοῦσια μονοτονία του αὐτός, ὁ οὐρανὸς τῶν ἀστρων. Ἐνας πλοῦτος τρομακτικὸς, πού ἀγναντεύοντας τον γονατίζει ἡ ψυχὴ με θαυμασμὸ και φόβῳ μαζί. Γιατὶ πονθενὰ δὲν λάμπουν τᾶστέρια τόσο τρομακτικά, ὅσον ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὰ φτωχὰ, τὰ θλιμμένα λιμάνια, ὅπου κανένα ψεύτικο ἐγκόσμιο φῶς δὲν ἀντισκόβει τὴν οὐράνια φεγγοβολή τους. Γιατὶ πονθενὰ δὲν ἀπλώνεται τόσο διάπλατος ὁ οὐρανὸς τῶν ἀστεριῶν, ὅσον ἐκεῖ πού δὲν ἀντισκόβει ἡ ματιὰ σὲ καμῖαν αὐθάδη στέγη ἐγκόσμου παλατιοῦ, ὅσα ἐκεῖ πού χαμηλά, ταπεινά, σὰν κοιμισμένα ἀρνάκια, σκύβουν ντροπαλὰ τὰ λευκὰ σπιτάκια τοῦ φτωχικοῦ λιμανιοῦ... Καί πονθενὰ δὲν λαμποκοποῦν τόσο ἀστραφτερά τὰ πλοῦσια παλάτια τοῦρανοῦ, ὅσον ἀπάνω ἀπὸ τὰ φτωχικά, τὰ μονότονα, τὰ θλιμμένα λιμάνια.

ΑΥΡΑ ΘΕΡΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΤΕΛΕΤΗ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ ΠΡΟ 83 ΕΤΩΝ

Ο μακαρίτης Δ. Θερεϊανὸς ἐν τῇ περὶ Ι. Ν. Οικονομίδου μελέτῃ του, ἥτις περιλαμβάνεται εἰς τὰς «Φιλολογικὰς ὑποτυπώσεις» (ἐν Τεργέστη 1885), λέγει τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ἰδρυσις τῆς Ἴονιου Ἀκαδημίας συνέπεσε κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ περὶ ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Τὸ πολυῦμητον Ἰδρυμα τοῦ μεγαλοδώρου Βρεττανοῦ φιλέλληνος εἶνε σήμερον εἰς τελείαν λήθην παραδεδομένον, ἀλλ' ὅμως ὀπόσων γονίμων ὠφελημάτων, ὀπόσων ἀγαθῶν καρπῶν ἐγένετο παραίτιος εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἡ σύστασις τῆς Ἴονιου Ἀκαδημίας; Ἡ Ἐπιάνθησις (λέγει πού ὁ Οἰκονομίδης) οὐσα κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἢ μόνη ἡμεροῦσα και ἐνομοιουμένη τῆς Ἑλλάδος γωνία, ἦτο διὰ τοῦτο και ἡ μόνη ἐθνικὴ

τῆς παιδείας ἐστία, ἐν ἣ δια τῶν γενναίων ἀγῶνων τοῦ κόμητος Γυλιφορδ και διὰ τῆς ἰσχυρᾶς και οὐδὲν ἥττον γενναίας ἀρωγῆς τῆς προθύμως συναντιλαμβανομένης Ἴωννης Κυβερνήσεως πολλοὶ ἦσαν οἱ ἔξωθεν συνελθόντες και παιδεύοντες τὴν τε ἰθαγενῆ και τὴν πρόσφυγον ἑλληνικὴν νεολαίαν. — Καί ἀληθῶς ἡ Ἐπιάνθησις ἦτο τότε τὸ καταφύγιον και τὸ σχολεῖον τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, ἡ ἐνεργητικὴ μαίεῦτρα τῆς ἐθνικῆς παιδείας και ἡμερώσεως, ὁ Δούρειος ἵππος ἐξ οὗ ἐξῆλθον μαχηταὶ και λῶγιοι, και ἐν ᾧ ἐφιλοξενήθησαν και προηλείφθησαν εἰς τὸν μέλλοντα ἀγῶνα διδάσκαμοι στρατηγοί, ὁ Κολοκοτρώνης ἐπὶ πᾶσι, και ἔτεροι οὐκ ὀλίγοι. Εἰς τὴν Ἴονιον Ἀκαδημίαν ἐφοίτησαν,

αυτόθι ξεπαιδεύθησαν, ἐν αὐτῇ κατὰ πρῶτον ἐδίδαξαν καὶ ἐστοιχειώθησαν οἱ πρῶτοι τῆς Ἑλλάδος διδάσκαλοι καὶ ὑπάλληλοι, εἰς αὐτὴν προσεφοίτησαν καὶ πολλοὶ Ἑπειῶται καὶ Θεσσαλοὶ, διαπρέψαντες ὕστερον ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας. Ἐν Κερκύρα ἐτυπώθησαν, ἀναλόμασι τῆς ἐγχωρίου Κυβερνήσεως, τὰ πρῶτα διδακτικὰ βιβλία, γραμματικά, συντακτικά, χρηστομάθειαι, γεωγραφίαι, αἰτινες ἐχειραγώγησαν ἡμᾶς εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐρμηγείαν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ὁπότε ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος χειμέριος ἐπεκράτει ζόφος. Πρωτοεργὸς δὲ καὶ ἀπαράμιλλος μυσταγωγὸς τῆς μεγάλης ταύτης πνευματικῆς κινήσεως ἦτο ὁ ἀθάνατος Ἄγγελος εὐπατριδῆς, ὁ οὐ σικαρὸν τῆς οὐσίας αὐτοῦ μέρος καταναλώσας ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους παλιγγενεσίας. Ὁ λόφος Νόρθ κόμης τοῦ Γυίλφορδ, συνέστησε τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν, ἀφ' οὗ συνέστησεν ἐν Ἀθήναις τὴν Ἑταιρείαν τῶν Φιλομούσων, ἐξελέξατο δὲ τὴν εὐνομιονμένην Κέρκυραν ὡς διανοητικὸν μοχλὸν ὅπως ἀνακινήσῃ πάσας τὰς Ἑλλήνων τὰς διανοητικὰς δυνάμεις, προεξομαλλῶν οὕτω διὰ τῆς πνευματικῆς ἀναζωπυρήσεως τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους αὐτονομίαν...».

Ἐίχε πολὺ δίκαιον ὁ Θερεϊανὸς γράφων ταῦτα. Δυστυχῶς οὐδεὶς πλέον φροντίζει, μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1864 καταργησὶν τοῦ ἔθνικοῦ ἐκείνου ἰδρύματος, οὐδὲ περὶ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ. Ἐπρεπε νὰ γραφῆ, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον ἐν μέρει σώζονται τὰ ἀρχεῖα αὐτῆς, ἡ ἱστορία τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ κατ' ἐξοχὴν συντελέσασα εἰς τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους. Οὐδὲν ἄλλο σχετικὸν περὶ αὐτῆς ἐγράφη, καθ' ὅσον γινώσκωμεν, εἰμὴ τὰ Βιογραφικὰ ἱστορικὰ ὑπομνήματα περὶ τοῦ κόμητος Γυίλφορδ ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου Βρετοῦ (ἐν Ἀθήναις 1846), ἡ περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις Ἑκπαιδευσεως μελέτη τοῦ Α. Μ. Ἰδρωμένου (Ἀττ. Ἡμερολόγιον 1873), ἡ περὶ τοῦ κόμητος Γυίλφορδ πραγματεία τοῦ Σ. Μπαλάνου (Παρνασσός 1890) καὶ εἴτι ἄλλο. Συστηματικὴ μελέτη καὶ μεθοδική, πλήρης καὶ τελεία, περὶ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἀκόμη δὲν ἐγράφη.

Μίαν μικρὰν συμβολὴν παρέχομεν σήμερον ἐνταῦθα εἰς τὴν μελέτην ταύτην. Ἡ συμβολή, περιγραφὴ μίᾶς τελετῆς ἐν τῇ Ἰονίᾳ Ἀκαδημίᾳ, δὲν εἶναι ἀνέκδοτος, εὐρίσκειται ἐν τῇ ἰταλιστὶ τότε ἐκδιδομένῃ ἐν Κερκύρᾳ «Gazzetta degli Stati Uniti delle Isole Ionie» εἰς τὸ φύλλον τῆς 30^{ης} Ὀκτωβρίου (11 Νοεμβρίου ἔ. ν.) 1826, ἄλλ' εἶναι τόσον σπάνια τὰ φύλλα τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης καὶ τόσον ἀγνωστον τὸ περιεχόμενον (εἰς ξένην μάλιστα γλώσσαν γεγραμμένον), ὥστε δὲν ἐνόμισα ὅλας περιττὴν τὴν ἐξελληνίσαι καὶ δημοσιεύσιν αὐτῆς. Ἡ περιγραφὴ ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΙΟΝΙΟΣ

Ἡ ἐναρξίς τῶν μαθημάτων τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἀναβλήθεισα κατὰ προσταγὴν τῆς Γερουσίας ἀπὸ τῆς 1^{ης} Νοεμβρίου εἰς τὴν παρελθούσαν Τετάρτην, ἐνεκα τῆς βραδείας ἐπανόδου εἰς τὴν νῆσον ταύτην τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἀρχοντος τῆς Ἀκαδημίας, ὅστις ἐνεκα ἀδιαθεσίας καὶ ἐνεκα τῆς κακοκαιρίας δὲν ἠδυνήθη ἐγκαιρῶς νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Κέρκυραν, ἐτετέλεθη ἐπισήμως κατὰ τὴν ῥηθείσαν ἡμέραν. Περὶ τὴν 8^{ην} ὥραν τῆς πρωΐας οἱ καθηγηταὶ ἐν σώματι, ἀφ' οὗ προηγήθησαν πάντες οἱ φοιτηταὶ καὶ ἄλλος κόσμος πολὺς, μετέβησαν ἐπισήμως εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Σηπλιωτίσσης, ἐνθα ἐψάλη ἡ Δοξολογία ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κερκύρας. Μετὰ τὴν Δοξολογίαν, περὶ ὥραν 10^{ην}, ἔγινεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Πανεπιστημίου ἡ συνήθης ἀκαδημαϊκὴ συνεδρία, παρόντων τοῦ Ἐξοχωτάτου προσωρινοῦ Λόρδου Μεγάλου Ἀρμοστοῦ, τοῦ ὑψηλοτάτου Προέδρου τῆς Ἐκλαμπροτάτης Γερουσίας, τῶν λοιπῶν ἀνωτέρων Ἀρχῶν τοῦ Κράτους καὶ πολυπληθοῦς φιλομούσου ἀκροατηρίου. Ὁ ἔφορος τοῦ Πανεπιστημίου ἀνέγνωσε σύντομον ἐκθεσιν περὶ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος διδαχθέντων μαθημάτων καὶ περὶ τῶν προόδων τῶν μαθητῶν. Μετὰ τοῦτο ὁ ἐντιμότητος ἄρχων ἠρώτησεν ἂν συνῆναι ἡ δολομείλια τῶν καθηγητῶν νὰ δοθῇ τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα τῆς Ἰατρικῆς εἰς τὸν κύριον Χαράλαμπος Πυλαρίων ἐκ Κεφαλληνίας καὶ τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα τῆς φιλολογίας εἰς τὸν κύριον Κωνσταντῖνον Σακελλαρόπουλον, διορισθέντα καθηγητὴν τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἀφ' οὗ δὲ συνήνεσαν καὶ ἡ Ἰατρικὴ καὶ ἡ τῆς Φιλολογίας Σχολή, εἰσήχθησαν οἱ δύο ῥηθέντες κύριοι εἰς τὴν αἴθουσαν ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις ἐπήνεσε καὶ τὴν παιδείαν καὶ τὰς ἄλλας ἠθικὰς ἀρετὰς αὐτῶν. Ἀφ' οὗ δὲ ἀμφοτέροι ἐκοσμήθησαν διὰ τοῦ διπλώματος, ὁ ῥηθείς ῥήτωρ εἶπε σπουδαιότατον λόγον περὶ τῆς ἄξιᾶς καὶ τῆς χρησιμότητος τῶν σπουδῶν καὶ ἐξέθηκεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, παρακολουθήσας λεπτομερῶς τὴν πορείαν αὐτῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς. Φθάσας δὲ εἰς τοὺς σημερινούς χρόνους κατέδειξεν ὅτι διὰ τῆς συνετῆς μερίμνης τῆς Κυβερνήσεως καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου οἱ νέοι ἔχουσι πλέον πάντα τὰ μέσα ὅπως παιδευθῶσι εἰς τὰ σοβαρὰ σπουδασματα καὶ ὅτι ἀνοίγεται εἰς αὐτοὺς στάδιον ἀμίλλης πρὸς τὰς ἀρετὰς τῶν ἐγδόξων προγόνων τῶν εἰς πᾶν εἶδος μαθήσεως. Ὁ ῥήτωρ ἠναγκάσθη νὰ παραλείψῃ τὴν ἀνάγνωσιν πολλῶν σελίδων τοῦ λόγου του ἵνα μὴ κουράσῃ τὸ ἀκροατήριον, ὅπερ ὅμως ἐνεκα τούτου ἐστερήθη μεγάλου μέρους τῆς τέψεως, ἥς

βεβαίως θὰ ἀπῆλθεν ἂν ἤκουε καὶ τὰ παραλειφθέντα ἀξιόλογα μέρη τῆς σοφῆς ομιλίας.

Κατόπιν ὁ Ἐντιμότητος Ἀρχων ἔδωκε πέρας εἰς τὴν συνάθροισιν διὰ τοῦ ἑξῆς λόγου «Μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ μου βλέποντος κατὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας τοὺς νεαροὺς φιλολόγους¹ φθάσαντας εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν διδοσέμενων. Ἀλλὰ πόσον μεγαλυτέρα καὶ ἰσχυροτέρα δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ εὐχαριστήσις μου βλέποντος ὅτι νῦν ἐτριπλασιάσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων τούτων, ὧν αἱ πρόοδοι εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης ἐμπνεοῦσι τὰς καλλίστας ἐλπίδας περὶ τῆς δόξης τοῦ ἡμετέρου ἰδρύματος καὶ τῶν ὁμοίων ἢ διαγωγῆ οὐδέποτε με δυσχερέστησε. Καὶ δὲν περιμένει ἡ Ἀκαδημία μόνον ἐκ τῶν νῦν φιλολόγων τὴν μέλλουσαν αὐτῆς λάμπριν, ἄλλοι τόσοι νεανίσκοι τοῦ γυμνασίου ἐξασφαλίζουν εἰς αὐτὴν

¹ Οὕτως ἀνόμαζεν ὁ Γυίλφορδ πάντας τοὺς φοιτητὰς τῆς Ἀκαδημίας.

ΙΑΠΩΝΕΖΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

ΓΙΟΥΚΗ-ΟΝΝΑ

Σ' ἓνα χωριὸ τῆς ἐπαρχίας Μουσάσση, ζούσανε δυὸ ξυλοκόποι ὁ Μοσάκου καὶ ὁ Μινοκίση. Τὸν καιρὸ ποὺ σὰς λέγω, ὁ Μοσάκου εἶτανε γέρος καὶ ὁ Μινοκίση ὁ μαθητὴς του, εἶτανε δεκοχτὸ χρόνων ἀγῶρι. Κάθε μέρα πηγαίνανε μαζί σ' ἓνα δάσος, κοντὰ πέντε μίλια πρὸ ἀπ' τὸ χωριὸ τους. Στὸ δρόμο κατὰ κεῖνο τὸ δάσος εἶναι πλατὺ ποτάμι νὰ περάσῃ· κ' εἶναι ἐκεῖ ἓνα πέραμα. Πολλὲς φορὲς ἐχτίσανε γεφύρι ἐκεῖ ποὺ εἶναι τὸ πέραμα· μὰ κάθε φορὰ καὶ μὰ πλημμύρα ἔπαιρνε τὸ γεφύρι. Κανένα γεφύρι ἀπὸ τὰ συνηθισμένα δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ στὸ ρεῖμα ἐκεῖ, ἅμα φουσκῶνῃ τὸ ποτάμι.

Ὁ Μοσάκου καὶ ὁ Μινοκίση γυρίζανε σπῆτι, μὰ πολὺ κρῦα βραδυά, διὰν ἀξαφνα τοὺς πλάκωσε μεγάλη χιονιά. Φτάσανε στὸ πέραμα καὶ βρήκανε πὸς ὁ βαρκάρης εἶχε φύγει, ἀφήνοντας τὴ βάρκα του στὸν ἄλλον ὄχτο τοῦ ποταμοῦ. Δὲν εἶτανε μέρα γιὰ κολύμπι· κ' οἱ ξυλοκόποι κόνεψανε στοῦ περᾶτος τὴν καλύβα — θαρρῶντας τὸ καλὴ τους τύχη ποὺ βρήκανε καὶ ποὺ νὰ τρυπώσουν. Δὲν εἶτανε μαγκάλι μέσα στὴν καλύβα, οὔτε τόπος νὰ νάνηφουνε φωτιά· εἶτανε μονάχα μὰ δίψαθη καλύβα, μὲ μὴ πόρτα μοναχὴ, μὰ δίχως παραθύρι. Ὁ Μοσάκου καὶ ὁ Μινοκίση μανταλώσανε τὴν πόρτα, κ' ἔπεσαν νὰ ξαποστάσουν, μὲ τὶς ἀχυρένιες τους καπότες ριγμένες ἀπάνω τους. Στὴν ἀρχὴ δὲν κρυώνανε πολὺ·

συνεχῆ καὶ ἐπιτυχῆ διαδοχὴν μαθητῶν. Εὐχάριστον μάλιστα εἶναι ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν προωρίσθησαν ἢ εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα ἢ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑσκλησίας. Εἶθε, εἰέλπιδες καὶ ἀγαπητοὶ νέοι, ἐκκλησιαστικοὶ καὶ λαϊκοί, νὰ ἐμμείνητε εἰς τὴν αὐτὴν ἀγαθὴν πορείαν, ἢν μέχρι τοῦδε τόσον ἀξιεπαίνως διηγήσατε, εἶθε ὁ Παντοδύναμος ὅστις ἔως τώρα μετὰ τῆς εὐμενείας ἐβροθήθησεν ἡμᾶς, νὰ ἐνισχύσῃ καὶ νὰ καθοδηγήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον τὰς ἀσθενεῖς ἡμῶν δυνάμεις πρὸς δόξαν τοῦ δνομάτος του καὶ τήρησιν τῶν ἰσρῶν αὐτοῦ ἐντολῶν».

Οὕτω περιγράφει τὰ πράγματα ἡ «Gazzetta degli Stati Uniti delle Isole Ionie». Ἡ περιγραφὴ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς ἐκείνης τελετῆς καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν θερμοῦν λόγων τοῦ κατ' ἐξοχὴν φιλέλληλος Λόρδου καὶ σήμερον, μετὰ 83 ἔτη, βαθυτάτα συγκινεῖ. Ὁμοίως περιγραφὰς παρομοίων τελετῶν δύναται τις νὰ ἴδῃ καὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Α. Παπαδοπούλου Βρετοῦ.

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

κ' ἔλεγαν πὸς ἡ φουρτούνα γλήγορα θὰ περνοῦσε ὁ γέρος σχεδὸν ἀμέσως ἀποκοιμήθηκε τὸ παιδί ὅμως, ὁ Μινοκίση, ἔμεινε πολλὴν ὥρα ξυπνητός, ἀκούοντας τὸν ἀγῶρι τὸν ἀνεμο, καὶ τὸ ἀδιάκοπο δάροισμα τοῦ χιονιοῦ ἀπάνω στὴν πόρτα. Μούγγριζε τὸ ποτάμι· κ' ἡ καλύβα σάλευε κ' ἔτριζε σὰ γιόγκα στὸ πέλαγο. Εἶτανε φοβερὴ φουρτούνα· καὶ ὁ ἀέρας κάθε στιγμή γινόταν καὶ πιὸ κρῦος· καὶ ὁ Μινοκίση ἀνατρίχιαζε κάτω ἀπ' τὴν καπότα του. Στὸ τέλος ὅμως, μ' ὅλο τὸ κρῦο, τὸν πήρε καὶ αὐτὸν ὁ ὕπνος.

Ξύπνησε μὲ μὴ μπόρα χιονιοῦ στὰ μούτρα. Ἡ πόρτα τῆς καλύβας εἶχε ἀνοιχτῆ μὲ τὸ ζόρι καὶ μὲ τὸ χιονόφεργο (γιούκη-ἀκάρη), εἶδε μὴ γυναῖκα μέσα στὴν κάμαρα, — μὴ γυναῖκα στὰ δόλοσπρα. Εἶτανε γυρομένη ἀπάνω στὸ Μοσάκου καὶ φουσκῶσε ἀπάνω του τὴν ἀναπνοή της — κ' εἶταν ἡ ἀναπνοή της σὰν ἄσπρος φωτεινὸς καπνός. Τὴν ἴδια τὴ στιγμή γύρισε πρὸς τὸ Μινοκίση κ' ἔσκαψε ἀπάνω του. Ἐκανε αὐτὸς νὰ φωνάξῃ, μὰ εἶδε πὸς δὲ μποροῦσε οὔτε ἦχο νὰ βγάλῃ. Ἡ ἄσπρη γυναῖκα ἔγευρε ἀπάνω του, ὅλο καὶ χαμηλότερα, ὡς ποὺ τὸ πρόσωπό της κοντὰ τὸν ἀγγίξῃ· καὶ εἶδεν αὐτὸς πὸς εἶταν ὁμορφὴ πολὺ, — ἂν καὶ τὰ μάτια της τὸν ἔκαναν νὰ τρομάξῃ. Αἶγην ὥρα τὸν κύτταξεν ἀκόμα — ὕστερα χαμογέλασε, καὶ τοῦ κρυφοψιδύρισε:

— «Εἶχα σκοπὸ, σὰν τὸν ἄλλονε νὰ σὲ κάμω. Μὰ δὲ μπορῶ νὰ μὴ νοιώσω κάποια λύπη γιὰ σένα, γιὰτ' εἶσαι τόσο νέος... Εἶσαι ὁμορφό-

παιδο, Μινοκίση και δὲ θέλω νὰ σὲ βλάψω τώρα. Ἀνίσως ὅμως τὸ πῆς σὲ κανένα — και στή μάννα σου ἀκόμα τὴν ἴδια — γιὰ ὅ,τι εἶδες ἀπόψε, θὰ τὸ μάθω ἐγὼ και τότε θὰ σὲ σκοτώσω... Θυμήσου τί λέγω!»

Μὲ τὰ λόγια ταῦτα, γύρισε νὰ φύγῃ μακριὰ του και πέρασε ἀπὸ τὴν πόρτα ἔξω. Τότε εἶδεν ἐκεῖνος πὼς μπορούσε πιά νὰ κουνηθῆ και νινάχηκε ἀπάνω, και κίτταξεν ἔξω. Μὰ ἡ γυναῖκα δὲ φαινόταν πουθενά και τὸ χιόνι ἔκανε γιούργια μέσ' στὴν καλύβα. Ὁ Μινοκίση ἔκλεισε τὴν πόρτα, και τὴ στερέωσε μπηγώντας μερικὲς σκίζες ἀποπίσω. Θάμαζε, πὼς τὴν εἶχε ἀνοίξει ὁ ἀνεμος; — κ' ἔλεγε πὼς θὰ εἶδε ὄνειρο, και θὰ πῆρε τὴ λάμψη τοῦ χιονόφεγγου στὸ ἀνοιγμα τῆς πόρτας γιὰ τὴ μορφή τῆς ἀσπροφώρας δὲν εἶταν ὅμως και βέβαιος. Φάναξε τὸ Μοσάκου, και τρώμαξε γιὰτὶ ὁ γέρος δὲν ἔδωκε ἀπάντηση. Ἄπλωσε τὸ χέρι του στὰ σκοτεινά, και ἀγγίξε τὸ πρόσωπο τοῦ Μοσάκου, και εἶδε πὼς εἶτανε πάγος! Ὁ Μοσάκου εἶτανε κώικαλο πεθαμένος...

Κατὰ τὴν ἀγῆ, ἔπεσε ἡ φουρτούνα και ἄμα ὁ περατάρης γύρισε στή μεριά του, λίγο μετὰ τὸ ἔβγαλμα τοῦ ἡλίου, βρῆκε τὸ Μινοκίση νὰ κοιτάει ἀναίσθητος δίπλα στὸ παγωμένο κορμὶ τοῦ Μοσάκου. Γλήγορα τὸν περιποιήθηκε τὸ Μινοκίση και τὸν ἔφερε στὰ σύγκαλά του ἔμεινε ὅμως ὁ νέος πολλὴν καιρὸν ἀρρωστος ἀπὸ τὸ κρύωμα ἐκείνης τῆς φοβερῆς νυχτιάς. Εἶχε και πολλὴ τρομάξει μετὰ τὴ θανάτῳ τοῦ γέρου δὲν ἔβγαλε ὅμως μιλιὰ γιὰ τὸ ὄραμα τῆς γυναίκας μετὰ σπῆρα. Ἄμα ξανάγεινε καλά, ξαναγύρισε στή δουλειὰ του, — πηγαίνοντας μονάχος κάθε πρωτὶ στὸ δάσος, και γυρίζοντας τὸ δειλινὸ μετὰ τὰ δεμάτια του τὰ ξύλα, πὼς τονὲ βοηθοῦσε ἡ μάννα του νὰ τὰ πουλάη.

Ἐνα βράδυ, τὸ χειμῶνα τοῦ παρακάτω χρόνου, καθὼς γύριζε σπῆτι του, προσπέρασε μιὰ κόρη πὼς ἔτυχε νὰ περπατῆ στὸν ἴδιο τὸ δρόμο. Εἶτανε μιὰ ψιλόλιγγη κοπέλλα, πολλὴ ὁμορφὴ στή ὄψη και ἀπάντησε στὸ χαιρετισμὸ τοῦ Μινοκίση μετὰ μιὰ φωνὴ τόσο γλυκιὰ στήν ἀκοή, σάν τὴ φωνὴ τοῦ πουλιοῦ πὼς κλαίει. Τότε και αὐτὸς περπάτησε σιμά της κ' ἔπιασαν τὴν κουβέντα. Ἡ κοπέλλα εἶπε πὼς τὴν ἔλεγαν Ὁ-Γιούκη¹ πὼς εἶχε χάσει τελευταῖα και τοὺς δυὸ της τοὺς γονιοὺς και πὼς ἐπήγαινε στή Γεδῶ, ὅπου ἔτυχε νάχη κατὶ φτωχοὺς ἀπ' τὴ γενιά της, πὼς θὰ τὴ βοηθοῦσαν νὰ βρῆ σπῆτι νὰ μπῆ δούλα. Ὁ Μινοκίση γλήγορα ἔνοιωσε πὼς τονὲ μάγευεν ἐκεῖνο τὸ παράξενο κορίτσι και ὅσο περισσότερο τὸ κίτταζε, τόσο τοῦ φαινόταν ὄραιότερο. Τὴ ρώτησε ἀν εἶταν ἀρραβωνιασμένη και ὅλα και αὐτὴ, γελώντας, τοῦ ἀπο-

¹ Τὸ ὄνομα αὐτὸ θὰ πῆ «Χιόνι», και δὲν εἶναι ἀσυνήθιστο.

κρίθηκε πὼς εἶταν ἐλεύτερη. Τότε, και αὐτὴ, μετὰ τὴ σειρά της, ρώτησε τὸ Μινοκίση ἀν εἶταν παντρεμένος ἢ τὸν εἶχε δοσμένο τὸ λόγο του νὰ παντρευθῆ και αὐτὸς τῆς εἶπε πὼς, ἀν και δὲν εἶχε παρὰ μιὰ χῆρα μητέρα νὰ συνηθῆ, τὸ ζήτημα τῆς «τιμημένης νύφης» δὲν εἶχε ἀκόμα συζητηθῆ, γιὰτὶ εἶτανε πολλὴ νέος... Ὑστερ² ἀπὸ κείνα τὰ ξεμυστηρέματα, περπάτησαν ὄρα πολλὴ δίχως νὰ μιλήσουν ὅμως, καθὼς λέγει ἡ παροιμία, *Κι γὰ ἀρέματα, μετὰ μὸ κοῦτσι χόδο μὴ μόνο βδὸ ἰού*: «Ἄμα ὁ πόθος εἶναι σιμά, μιλοῦν τὰ μάτια ὅπως τὸ στόμα». Ὡς πὼς νὰ φτάσουνε στὸ χωριὸ, εἶχανε συμπάθησι πολλὴ ὁ ἕνας τὸν ἄλλονε και τότε ὁ Μινοκίση εἶπε στήν Ὁ-Γιούκη νὰ μείνῃ λίγο νὰ ξαποστάσῃ σπῆτι του. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ντροπαλὸ δισταγμὸ, μπῆκε μαζί του μέσα τὸ κορίτσι κ' ἡ μάννα του τὴν καλοδέχτη και τῆς ετοίμασε ζεστὸ φαί. Ἡ Ὁ-Γιούκη φέρθηκε τόσο εὐγενικά, ὥστε ἡ μάννα τοῦ Μινοκίση τὴ συμπάθησε ἀμέσως και τὴν κατάφερε νὰ χασομερήσῃ μετὰ τὸν πηγαμὸ της στή Γεδῶ. Καὶ τὸ φυσικὸ τέλος τῆς ὑπόθεσης εἶτανε ὅτι δὲν πῆγε διόλου ἡ Ὁ-Γιούκη στή Γεδῶ. Ἐμεινε στὸ σπῆτι, ὡς «τιμημένη νύφη».

Ἡ Ὁ-Γιούκη ἀποδείχτηκε πολλὴ καλὴ νύφη. Ὅταν ἡ μάννα τοῦ Μινοκίση πέθανε μετὰ τὸν καιρὸ της, — πέντε χρόνια ὑστερότερα, — τὰ τελευταῖα της τὰ λόγια εἶτανε λόγια ἀγάπης κ' ἐγκωμία γιὰ τοῦ γιοῦ της τὴ γυναῖκα. Κ' ἡ Ὁ-Γιούκη ἔκανε τοῦ Μινοκίση δέκα παιδιά, ἀγόρια και κορίτσια — ὁμορφα παιδιά ὅλα τους, και μετὰ δέμα πολλὴ λευκὸ.

Οἱ χωριανοὶ θαρρούσανε τὴν Ὁ-Γιούκη ξεχωριστὴ γυναῖκα, ἀπὸ γένος ἀλλοιῶτικο παρὰ τὸ δικὸ τους. Οἱ περισσότερες χωριάτισσες γερνοῦνε γλήγορα ἢ Ὁ-Γιούκη ὅμως, και ἀκόμα σάν ἔγεινε μητέρα δέκα παιδιῶνε, φαινόταν νέα και δρασερῆ, ὅπως τὴ μέρα πὼς πρωτοῦρθε στὸ χωριὸ.

Ἐνα βράδυ, ἀφοῦ πλαιγιάσανε τὰ παιδιά, ἡ Ὁ-Γιούκη καθόταν κ' ἔραβε μετὰ τὸ φῶς τοῦ χαρτοφάναρου και ὁ Μινοκίση, κνιτίζοντας τὴν, εἶπε: — «Τὸ νὰ σὲ βλέπω νὰ ράβης ἐδῶ, μετὰ τὸ φῶς στὸ πρόσωπό σου, μοῦ θυμίζει ἕνα παράξενο πράμα πὼς μοῦ συνέβη σάν ἤμουνη δεκοχτῶ χρονῶν ἀγόρι. Εἶδα τότε κάποιαν, τόσο ὄραια και λευκὴ σάν ἐσένα τώρα — μὰ τὴν ἀλήθεια, σοῦ ἔμοιαζε πολλὴ...»

Χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια ἀπὸ τὸ ράψιμὸ της, ἢ Ὁ-Γιούκη ἀποκρίθηκε.

— «Πές μου γιὰ δαῦτη... Ποῦ τὴν εἶδες;»

Τότε ὁ Μινοκίση τῆς εἶπε γιὰ τὴν τρομερὴ τὴ νύχτα στοῦ περατάρη τὴν καλύβα, — και γιὰ τὴν Ἄσπρη Γυναῖκα πὼς ἔσκυψεν ἀπάνω του, γελαστὴ και σιγανόλαλη, — και γιὰ τὴν ἄλλα θανάτῳ τοῦ γέρου Μοσάκου. Και εἶπε:

— «Στὸν ὕπνον ἢ στὸν ξύπνο μου, ἐκείνη εἶταν ἡ μόνη φορὰ πὼς εἶδα πλάσμα τόσο

ὄραιο σάν ἐσένα. Φυσικά, δὲν εἶταν πλάσμα ἀνθρώπινο και τὴ φοβήθηκα, — παραπολὸ τὴ φοβήθηκα — μὰ εἶτανε τόσο ἄσπρη!... Ἄληθινά, ποτὲ μου δὲν ἔμπερεσα νὰ βεβαιωθῶ ἀν εἶδα ὄνειρο, ἢ τὴ Χιονονεράδα...»

Ἡ Ὁ-Γιούκη πέταξε κάτω τὸ ράψιμὸ της, και σηκώθη, κ' ἔγειρε ἀπάνω στὸ Μινοκίση, κεί πὼς καθότανε αὐτὸς, και τοῦ ἔσκουξε κατὰμουτρα:

— «Εἴμουνη ἐγὼ — ἐγὼ — ἐγὼ! Εἶταν ἡ Ὁ-Γιούκη! Και σοῦ εἶπα τότε πὼς θὰ σὲ σκοτώνα ἀν ἔβγαζες μιλιὰ γι' αὐτὸ!... Ἄν δὲν εἶτανε τοῦτα τὰ παιδιά πὼς κοιμοῦνται δῶ — πέρα, θὰ σὲ σκοτώνα τώρα ἐγὼ! Και τώρα καλά θὰ κάνης νὰ τάχης ἔννοια, πολλὴ ἔννοια γιὰτὶ ἀν ποιεῖ λάβρον ἀφορμὴ νὰ παραπονεδῶνε γιὰ σένα, ἀπὸ μένα θὰ τὸ βρῆς ὅ,τι σοῦ ἀξίζει!»...

Κ' ἐνῶ ἔσκουζεν ἀκόμα, ἡ φωνὴ της ἔγεινε λεπτὴ σάν τὸ κλάμα τοῦ ἀνέμου — και τότε ἔλωσεν ὅλη κ' ἔγεινε ἀσπρὸς φεγγερὸς ἀχνὸς πὼς τυλίγη στὰ δοκάρια τῆς σκεπῆς κ' ἔτρεμόσβησε κ' ἔχάθη μέσα ἀπ' τὴν τρύπα τοῦ τζακοῦ... Κανείς δὲν τὴν εἶδε ἀπὸ τότε.

ΜΟΥΤΖΙΝΑ

Στὸ δρόμο τῆς Ἀκασάκα, στὸ Τόκιο, εἶναι ἕνας κατήφορος πὼς λέγεται Κῆ-νο-κούνη-ζάκα — και αὐτὸ ἔννοει ὁ Κατήφορος τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Κῆ. Δὲν ξέρω γιὰτὶ λέγεται Κατήφορος τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Κῆ. Στὸ ἕνα πλάι τοῦ κατήφορου βλέπει ἕνα παλαιὸ χαντάκι, βαθὴ και πολλὴ πλατὴ, μετὰ ἀψηλοὺς πράσινοὺς ὄχτους πὼς ἀναβαίνουν ὡς σὲ κατὶ περιβόλια — και στὸ ἄλλο πλάι τοῦ δρόμου ἀπλώνονται τὰ μακρὰ και περῆφανα τεῖχη ἑνὸς αὐτοκρατορικοῦ παλατιοῦ. Πρὶν ἔρθῃ ὁ καιρὸς μετὰ τὰ φανάρια τοῦ δρόμου και μετὰ τὴς τζινικίσχες¹, ἐκείνη ἡ γειτονιά εἶτανε παντέρρημη ἄμα νύχτανε κ' οἱ παρωρῆτες πεζοπόροι λοξεύανε μιλιὰ ἀπὸ τὸ δρόμο τους παρὰ νάνεβοννε τὸν Κῆ-νο-κούνη-ζάκα, μόνοι τους, ὑστερ² ἀπὸ τὸ ἡλιοβασιλεμα.

Κι ὅλ' αὐτὰ, γιὰτὶ μιὰ Μουτζίνα περνοδιάβαινε ἀπὸ κείθε.

Ὁ τελευταῖος πὼς εἶδε τὴ Μουτζίνα εἶταν ἕνας γέρος ἔμπορος ἀπὸ τὸ μαχαλὰ Κιομπάσχι, πεθαμένος ἐδῶ και τριάντα χρόνια. Νὰ ἡ ἱστορία, ὅπως τὴν ἔλεγε:

Μιὰ νύχτα, σὲ ὄρα περασμένη, ἀνέβαινε βιαστικὸς τὸν Κῆ-νο-κούνη-ζάκα, ὅπου ἔνοιξε μιὰ γυναῖκα καθισμένη δίπλα στὸ χαντάκι, ὄλο-μόναχη και πνιγμένη στοὺς θρήνους. Φοβήθηκε ὁ ἀνθρώπος πὼς ἤθελε ἡ γυναῖκα νὰ πῆσῃ νὰ πνιγῆ, και στάθηκε νὰ τῆς προσφέρῃ ὅ,τι βοήθεια ἢ παρηγοριὰ δυνόταν. Ἐκείνη φαινόταν λιγερὴ και χαριτωμένη κοπέλλα, ὁμορφα στολισμένη και τὰ μαλλιά της εἶτανε σιαγμένα σάν

¹ Ἀμαξάκια πὼς τὰ σέρνον ἀνθρώποι.

κοριτσιοῦ ἀπὸ καλὴ φαμίλια. «Ὁ-τζότσου»¹ ἔφάναξε, πηγαίνοντας σιμά της, — «Ὁ-τζότσου, μὴ κλαῖς ἔτσι!... Πές μου, τί τρέχει και ἀν εἶναι τρόπος νὰ σὲ βοηθήσω, θὰ χαρῶ νὰ σὲ βοηθήσω». (Τὸ ἔλεγε μετὰ τὰ σοβάρια του αὐτὸ πὼς ἔλεγε γιὰτὶ εἶτανε πολλὴ καλὸς ἀνθρώπος). Ἐκείνη ὅμως ὄλο κ' ἔκλαιγε, — κρῦβοντάς του τὸ πρόσωπό της μ' ἕνα ἀπὸ τὰ φαροδομάνικα της. «Ὁ-τζότσου», τῆς ξαναεἶπε, ὅσο μπορούσε εὐγενικότερα, — κάνε μου τὴ χάρη, κάνε μου τὴ χάρη νὰ μ' ἀκούσης!... Δὲν εἶναι τόπος αὐτὸς γιὰ μιὰ νέα, νύχτα ὄρα! Μὴν κλαῖς, σὲ θερμοπαρκαλῶ! — πές μου μονάχα πὼς μπορῶ νὰ σὲ βοηθήσω σὲ τίποτα!... Ἀργοσηκώθη ἐκείνη, μετὰ τοῦ γύριζε τὴν πλάτη και ὄλο θρηνοῦσε και ὄδυρόταν ὀπίσω ἀπ' τὸ μανίκι της. Ἐβρισε τὸ χέρι του ὁ ἀνθρώπος ἀλαφρὰ ἀπάνω στὸν ὄμο της, και εἶπε μετὰ παρακάλια: — «Ὁ-τζότσου! — Ὁ-τζότσου! — Ὁ-τζότσου!... Δῶσε μου ἀκρόαση, μιὰ στιγμουλά μόνο!... Ὁ-τζότσου — Ὁτζότσου!»... Τότες ἐκείνη ἢ Ὁ-τζότσου γύρισε, και ἄφησε νὰ πῆσῃ τὸ μανίκι της, και σκουπίσε τὸ πρόσωπό της μετὰ τὸ χέρι της — και ὁ ἀνθρώπος εἶδε πὼς δὲν εἶχε αὐτὴ ὅστε μάτια ὅστε μῆτη ὅστε στόμα, — κ' ἔβρισε τὴς φωνὲς κ' ἔφυγε τρεχάτος.

Ἀπάνω στὸν Κῆ-νο-κούνη-ζάκα ἀνέβαινε τρέχοντας και ὄλα εἶτανε μαῦρα και σκότεινα μπροστά του. Ὅλο ἔτρεχε κ' ἔτρεχε, δίχως νὰ θαρρένῃ νὰ κνιτᾶξῃ πίσω και στὸ τέλος εἶδε ἕνα φανάρι, τόσο μακριὰ, πὼς φαινόταν ὅπως τὴ λάμψη τῆς λαμπυρίδας και τράβηξε κατὰ κεί. Εἶδε πὼς δὲν εἶταν παρὰ τὸ φανάρι ἑνὸς γυρολόγου σόμπα-τζῆ², πὼς εἶχε στήσει τὰ σύνεργά του πλάι στὸ δρόμο μὰ κάθε φῶς και κάθε ἀνθρωπινὴ συντροφιὰ εἶτανε καλά, ὑστερα ἀπὸ κείνο τὸ κακὸ κ' ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ σόμπα-τζῆ, τσιρίζοντας, «Ἄ ἄ — ἄ ἄ! — ἄ ἄ!!!»

— «Κόρε! κόρε!» τοῦ φάναξε ἀπότομα ὁ σόμπα-τζῆς. «Τί εἶναι; τί ἔπαθες; Σὲ χτύπησε κανένας;»

— «Ὁχι — κανένας δὲ με χτύπησε», ἔσκουξε ὁ ἄλλος, — «μονάχα... Ἄ ἄ — ἄ ἄ!»

— «Μονάχα σὲ τρομάξανε;» ρώτησε ὁ στρατοκόπος, ὄχι συμπάθητικά. «Κλέφτες;»

— «Ὁχι κλέφτες, — ὄχι κλέφτες», ἀγκομάχησε ὁ τρομαγμένος ἀνθρώπος... «Εἶδα... εἶδα μιὰ γυναῖκα — κοντὰ στὸ χαντάκι — και μοῦδεῖς... Ἄ ἄ. Δὲ μπορῶ νὰ σοῦ πῶ τί μοῦδεῖς!»...

— «Ἐ! Εἶτανε σάν αὐτὸ ἐκεῖνο πὼς σοῦδεῖς;» τοῦ φάναξε ὁ σόμπα-τζῆς, σκουπίζοντας τὸ πρόσωπό του — και αὐτὸ ἔγεινε τότες ὁμοιοσάν Ἀβγό... Καὶ, μονομιᾶς, ἔσβησε και τὸ φῶς.

[Ἄπὸ τὸ ἀγγλικὸν ὀπὸ Ν. Π.] ΛΕΥΚΑΔΙΟΣ ΧΕΡΝ

¹ Ὁ-τζότσου (τιμημένη δεσποινίδα), — εὐγενικὸς τρόπος γιὰ νὰ μιλήσῃς σὲ μιὰ νέα πὼς δὲν ἔχεις τὴ γνωριμία της. ² Σόμπα εἶναι ἕνα εἶδος σούπας ἀπὸ καλαμπόκι, κατὶ πὼς μοιάζει σὰ φιδές.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ—ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ

Τρεῖς καλογέροι κρητικοὶ καὶ τρεῖς ποῦ τ' Ἄγιον Ὄρος
(Μὲς τὸ ψαριανὸ καράβι!)¹

Καράβιν ἐρματόνασι κ' ἦταν σαράντα πῆγες,
Κ' εἶχε πανιὰ μεταξωτὰ κι' ἀντένες σιδερένιες,
Κ' εἶχε καὶ τριὰ μπουτσόπουλα ποῦ τοὺς καιροὺς γνωρίζου.
Τὸνα γνωρίζει τὸ Βορειὰ τᾶλλο τῆ τραμουντιάνα
Τὸ τρίτο τὸ καλύτερο πολλοὺς καιροὺς γνωρίζει.

— « Δὲ σὲ φοβοῦμαι, κύρ Βορειά, φυσήξεις δὲν φυσήξεις.
Κ' ἔχω πανιὰ μεταξωτὰ κι' ἀντένες σιδερένιες.
Κ' ἔχω καὶ τριὰ μπουτσόπουλα ποῦ τοὺς καιροὺς γνωρίζου.
Τὸνα γνωρίζει τὸ Βορειὰ τᾶλλο τῆ τραμουντιάνα
Τὸ τρίτο τὸ καλύτερο πολλοὺς καιροὺς γνωρίζει.

Ἄνεβα, βρὲ μπουτσόπουλο, ἐπάνω στὸ κατάρι
Νὰ δῆς καιρὸ τὸν ἔχουμε, καιρὸ τὸν περπατοῦμε».

Παιζογελῶντας νέβαινε, κλαίοντας κατεβαίνει.

— « Τί ἔχεις, βρὲ μπουτσόπουλο, κλαίοντας κατεβαίνεις; »

— « Τί νάχω, καπετάνιο μου, κλαίοντας κατεβαίνω;

Ἡ Μπαρμπαριά στράφτει βροντᾶ, τὸ Τούνεζι χιονίζει

Καὶ τῆς Ἀτάλιας τὰ βουνὰ ἀγέρας τὰ γροεμίζει.

(Παναγιά μου ἀπὸ τὴν Τήνο!)

Νὰ φέρνω κάσες τὸ κερὶ καὶ κάσες τὸ λιβάνι

Καὶ μὲ τὰ βουβαλόπετσα νὰ κουβαλῶ τὸ λάδι».

Κόμα ὁ λόγος ἔστεκε, κόμα τὸ μετζαρὸλι,

Γεμίζει ἡ θάλασσα πανιὰ κι' ὁ ἄιμος παληκάρια.

¹ Ἐκ τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς ΠΑΥΛΟΥ ΓΝΕΥΤΟΥ.

¹ Τὸ «Ναυάγιο» ἔχει καὶ τὴ μουσικὴ του τὴν θυμοῦμαι καλά. Ἀπλῆ, ἀρχαϊκὴ θλιβερῆ καὶ σύμφωνη μὲ τὴν ὑπόθεσι. Εἰς τὰς ἀρχὰς ἔχει ἄλλην ἐμφῶδον (γύρισμα).

«Τρεῖς καλογέροι κρητικοὶ καὶ τρεῖς ποῦ τ' Ἄγιον Ὄρος

Καράβιν εἰ... μὲς τὸ ψαριανὸ καράβι!

Καράβιν ἐρματόνασι

Καράβιν ἐρματόνασι, κ' ἦταν σαράντα πῆγες, κλπ.»

Ὅταν ὁμος φθάσῃ στὸ τάμα τὸ ἀλλάζει ἡ ἐμφῶδος καὶ βάζει:

«Παναγιά μου ἀπὸ τὴν Τήνο!»

Π. Γ.

Ο ΓΑΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΟΙΧΙΟΥ

Α

Μία φορὰ τὸ στοιχὶ τῶν στοιχιῶν, σκέφτη
Νὰ συγγενέψῃ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, νάνθρω-
πέψῃ μαδὲς κι' αὐτό. Ἔτσι, ἀφοῦ ντύθη ἀνθρώ-
πινα δέματα, κέβαλε πρόσωπο τὸν ἥλιο, στέμμα
τὸ φεγγάρι καὶ γιὰ παραστολιδία του, τ' ἀστέρια
τοῦρανοῦ, πήρε γύρα, μὲ τὸ φτερωτό του ἄλογο,
τοῦ κόσμου τὲς χῶρες καὶ τὰ χωριά, γιὰ νὰ συν-
τύχῃ κείνη ποῦ βλεπε στὸ νοῦ του καὶ ζήλευε
στὴν καρδιά του.

Καὶ γυροῦσε νύχτα μέρα ψάχνοντας καὶ ρω-
τῶντας μέσα σὲ παλάτια, σὲ καλύβες, χωρὶς που-
θενὰ νὰ κοκέβῃ, τὴν ὁμορφὴν τοῦ νοῦ του, οὔτε
νάκούῃ γι' αὐτὴ. Κοιμήθη σὲ παλάτια σὰ βασι-
λόπουλο, σὲ φτωχικὰ καλύβια σὰ στρατολά-
της ἢ πραιματεντής. Ἔγινε πολεμιστὴς σὲ πολέ-
μους, παλαιστὴς σὲ παλαιάματα, θεριστὴς σὲ
θέρους, τραγουδιστὴς καὶ χορευτὴς σὲ γάμους
καὶ πανηγύρια, κουρσευτὴς σὲ κουρσέματα,

ΣΠΟΤΑΝ — ΥΠΟ ΑΕΜΠΑΧ

πουθενά, τίποτα! 'Απ' όλούθε ξεκινούσε κατασκασμένο. "Ετσι, δώ κ'εκεῖ τρέχοντας, τ'ώφεραν οἱ στραῖτες στὴν ἄκρη τῆς γῆς. Πέρα δὲν περνοῦσαν πιά.

— Τοῦ κακοῦ χάνουμαι!... Θὰν' ἀγέννητη ἦ ταφιασμένη!...

"Ετσι μίλησε μέσα του, καὶ κέντρισε τ'ἀλλογὸ του πίσω γιὰ τὰ παλάτια του.

Γυρίζοντας, εἶδε κ'εὶ παράμερα 'να καλυβοχῶρι.

— "Ας ψάξω κ'εῖδω, γιὰ νὰ μὴν τ'ῶχω ἔννοια! — εἶπε μέσα του.

Προπατεῖ καὶ φτάνει στὰ ἔμπα τοῦ χωριοῦ. Ἀπὸ τὸ πρῶτο καλῆβι πάπαντης στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, ἄκουσε χλιβερό μοιρολόι.

— Δὲ μπορεῖ!... ἢ τραγουδίστρα του θ'ἄχῃ καὶ πρόσωπο μαγικό!...

Φτάνει στὴν ἀλλή, ξεπεζέβει, καὶ διπλοκτυπάει μὲ τὸ κοντάρι του τὴν ἀρμαρωμένη θύρα.

— Νοικοκυραῖοι, ἀνοίχτε μου!... εἶμαι νησιτικός διαβάτης!...

"Η θύρ' ἀνοίχτη διάπλατη. "Η νοικοκυρὲς στάθηκαν μάρμαρο ὀμπρὸς στὸν ξένο, κ' ὁ ξένος στῆλος ὀμπρὸς στὲς νοικοκυρὲς. Κ'ἔλεγαν μέσα τους ἐκεῖνες:

— Μὴν κατέβῃ ὁ ἥλιος τοῦρανοῦ;...

Καὶ ρωτοῦσε ὁ ξένος μὲ τὸ νοῦ του:

— Μὴν κρύβεται δῶ μέσα τῆς νύχτας τὸ φεγγάρι;

Τὸ στοιχίό πρωτορώτησε τὴ μάννα:

— Θεοῦ μου, ποῖός, καὶ γιὰτί μοιρολογοῦσε τόσο χλιβερά;...

— Ἔνε μου, τῆς δυγατέρας μου ὁ διαλεχτός ξενήτεψε γιὰ προκοπῆ. — Φεγγάρι μου, τῆς εἶπε, ὡς ποῦ νὰ τοιμάσῃς καὶ σὺ τὰ προικιά σου, θὰ γυρῆσω κ'εἰ μὲ νύχτι καὶ μὲ προκοπῆ. — Πέρασαν, ξένε μου, πὸ τότε, ξάμνηνα καὶ φεγγάρια, ἢ κόρη μου ἔρραψε κ' ἀπόρραψε τὰ προικιά της, ὕφανε καὶ ξύφανε τὴν ἀντρομίδα μὲ τ'ἄστρα τοῦρανοῦ καὶ τὰ λούλουδα τῆς γῆς, κ' ὁ καλὸς της ἀπὸ τὸ μίσημα δὲ γύρησε ἀκόμα, οὔτε μᾶς ἔστειλε γραφῆ καὶ παραγγολῆ καμιά. Κ' ἔτσι, ἀπάντηχες, μὲ θλίψη καὶ φαρμακιάδα τρῶμε τὸ κροιδάρινο ψωμί μας, μὲ λάχανα ἀνάλαδα!... Καὶ νᾶχουμε ρώτημα καλὸ, ποῖός εἶσαι ξένε μου; καὶ ποῦ, μὲ τὸ καλὸ, πορευέσαι;...

— Εἶμαι ὁ βασιλεῖας τοῦ κόσμου, καὶ βγήκα γύρα, ψάχνοντας καὶ ρωτῶντας γιὰ κείνη ποῦ μοῦ μοιάζει, νὰ τὴν κάμω βασίλισσα στὰ κρουσταλλένια μου παλάτια. Γύρησα τὸν κόσμον ὅλο χωρὶς πουθενά νὰ τὴν συντύχω. "Εκαμα κ' ἀπόκαμα πιά, καὶ πῆρα τὴν στραῖτα πίσω. Μὰ περνώντας ἀπὸ δῶ τ'ἀπόξενο χωριὸ σας, βρήκα τὴν κόρη τῆς λογιῆς μου κλειστή στὸ φτωχικό σου....

Μάννα καὶ κόρη προσκύνησαν τὸ κρυφὸ στοιχίό.

— Στους ὄρισμούς σου, βασιλεῖά μου!...

Καὶ τ'ἀνθρώπινο στοιχίό, δρασκελίησε τὸ κατῶφλι τοῦ φτωχικοῦ καλυβιοῦ. Μὲ τὸ ἔμπα του, τρεμοσειστήκαν οἱ ξερότοιχοι μὲ τὴ βουλιαγμένη σκεπῆ, καὶ τὸ χορταριασμένο παρεθύρι.

Χάραξε ἡ αὐγῆ. Τὸ στοιχίό κρυμμένο μέσα στὸν πανώριο βασιλεῖά, πῆρε τὴ Φεγγάριω στὸ φτερωτό του ἄλλογο, καὶ βιαστικά ξεκίνησε γιὰ τὰ παλάτια του.

— "Εχε γειά, μάννα... καὶ στὰ πιστροφία μὲ τὸ καλὸ, γὰ μᾶς καρτερᾷς. . .

— Στὸ καλὸ, παιδιὰ μου. "Η στραῖτα σας στὸ οὔρε καὶ στὸ θλα, νᾶν πλατεῖα καὶ ἴσια.

Κ'ἔτρεχε τ'ἀλλογο σὰ μαῦρο σύννεφο στὸν οὐρανὸ ποῦ τὸ φυσάει δυνατὸς ἀέρας.

— Καλέ μου!... εἶνε ἀλάργα ἢ μάννα σου ἀκόμα;...

— Μένα, ... δὲ μὲ γέννησαν ἀνθρώποι!...

Στὸν ἀπάντεχο αὐτὸ λόγο, γύρησε ἡ κόρη κ' εἶδε νὰ σφίγγεται στὴν ἀγκαλιὰ ἐνοῦ ἀχαρου θεριοῦ. Κρύος ἰδρωτας κ' ἀκράτητη θεοῖλα ἀπλώθηκαν στὸ κορμί της. Τὰ μάτια της σκοτεινίασαν, ἢ μιλιὰ της κόπη μέσα της, καὶ στὸ κεφάλι της ἄκουσε μὴ βουή, σὺν κείνη ποῦ φέρνει ἀπὸ μακρὰ βροῦ χαλάζι. "Η Φεγγάριω πίστεψε πὸς δὲν δνειριάζεται!...

Τ'ἀλλογο στάθη. Τὸ στοιχίό ξεπεζέβει κ'ἔσπρωξε τὸ βράχο ποῦταν ἀπόστρατι. "Ο βράχος μέριασε καὶ φάνη τὸ στόμα ἐνοῦ σκοταδεροῦ καὶ ἀχαρου καταρράχτη.

— Ἴδου τὰ τὰ παλάτια μου!... Κατέβαινε!

Χίλια πατήματα κ' ἀκόμα τρεῖς χιλιάδες πάτησαν ὡς νὰ φτάσουν στὴν καρδιά τῆς γῆς. Σαράντα μισάντρες ἀνοῖξαν καὶ σαράντα μισοχώρια πέρασαν ὡς ποῦ νὰ φτάσουν στὸν σαράντα ἕνα θόλο. Ἀράτοι καὶ Ἀράτες κ' ἄλλα, λογιῶν-λογιῶν, στοιχιά, ἀραδιασμένα ξερβὰ καὶ δεξιά, προσκύναν στὸ διάβα του τὸ στοιχίό.

— Νὰ τὰ παλάτια μου, νὰ κ' οἱ σκλάβοι μου!... Εἶνε οὐλα δικὰ μου καὶ δικὰ σου!

Περνοῦσαν οἱ καιροὶ κ' ἡ θει-Ἀστέρω δὲν ἔβλεπε τοὺς νεϊόπαντροις νὰ πιστρέφουν στὰ πιστροφία. Δὲν ἤξερε τί νὰ πῆ καὶ τί νὰ πιστέψῃ μὲ τὸ ἄργητό τους. Κεῖ ποῦ κἀθονταν μὴ μέρα στὴν ἀλλή της καὶ φρόντιζε, σκεφτικῆ, νὰ μαντέψῃ γιὰ τὴν τύχη τοῦ παιδιοῦ της, ἤρθε κ'ἔπεσε στὴν ποδιά της ἡ λευκὴ περιστέρα ποῦ πῆρε μαζί της ἡ Φεγγάριω. "Η θει-Ἀστέρω, μὲ λαχάρα ἔρραψε ἀπὸ τὸ φτερό της μὴ γραφῆ. Κ'ἔγραψε μέσα ἡ Φεγγάριω:

«Μάννα μου ἀνάτηχ! Τὰ βάσανα ὅπου »τραβῶ κ' ἢ πίκρες ὅπου πίνω, ἄλλος στὸν »κόσμο νὰ μὴν πῆ, οὔτε καὶ νὰ τραβήξῃ. Δὲν

»παντρέφτηκα, μάννα μου, τὸ βασιλεῖά, σκλαβώθηκα στὸν κόσμον τὸ στοιχίό!... Φεύγει μὲ τὸ »χάραμα, κ'ἔρχεται μὲ τὸ βασιλεῖμα. Μὲ ποτίζει πρῶτα τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, ὕστερα γένεται »ἕνας ἀχούφτιαστος μακριὸς σαπίτης, κουλου»ριάζεται στὸ κορμί μου, καὶ βυζαίνει ἀχόρταγα »τὸ αἷμα μου ἀπὸ τὴ ζερβή μου ὀγα!... »Ὑστερα, μὲ ξελνοθυμάει, μὲ ποτίζει τὸ γλυκὸ »βότανο, γιὰ νὰ ξαναγιάνω, καὶ πλαγιαίνει στὴν »ποδιά μου ὡς τὰ ξημερώματα!... "Ετσι μὲ »μαρτυρεῖ μὲσα στ'ἀνήλια κ' ἀνάερα παλά»τια του. Δὲ μ'ἀφίνει νὰ πεθάνω, οὔτε καὶ νὰ »ζήσω!...»

B

"Η Λάμια, ξύπνησε τρομαγμένη καὶ συνηρωτοῦσε μὲ χαϊδέματα καὶ παρακάλετα τὸ ζηλεμένο της:

— Ἀνγερινέ μου! γιὰτί βογγᾷς κ' ὀδέρευσαι; Τὰ δάκρυα σου, σὺν κοκοσιέλι, κύλησαν στὰ στήθεια μου, κ' οἱ στεναγμοὶ σου τράνταξαν τοῦ πύργου τὰ θεμέλια καὶ τοὺς θόλους. Κρίνε μου, τί κακὸ σὲ βρήκε; Τί θυμῆθηκες καὶ σιάζεις;

— Λάμια μου! στὰ χρόνια μας δνειριάστηκα πολλὰ, μὰ σὺν τ'ἀποψινὸ δνειρίασμα δὲν εἶδα, δὲ θὰ δῶ!...

— Μὴν δνειριάστης τοὺς δικούς; Μὴν πεθαίν' ἢ μάννα σου; Μὴν ταφιαστῆ κανεῖς γονεῖός σου; Μαρεῦρα μου τὸνειρίασμα καὶ θὰ σοῦ τὸ διαλύσω.

— Τὴν πετροπέρδικα ποῦ χόρευα, μὲ γέλιο μὲ καμὰρι ἀπάνον στὴν παλάμα μου, ξεχύθη ἕνα κατάμαυρο γεράκι, τὴν πῆρε στὰ γυριστά του νύχια, καὶ χάθη, κ'ἄρραζε, μέσα σ'ἕνα σκοτεινισμένο χάος!... Καὶ τῶρα, Λάμια μου, ἢ μάννα της βογγάει καὶ στηθοδέρνεται, μὴ γνωρίζοντας τοῦ γερακιοῦ τὴ φωνιά, καὶ μὴν ἔχοντας κνηγητῆ νὰ στεῖλῃ!... Ὁλοήμερις κἀθεται στὰ δίστρατα καὶ συνηρωτάει τοὺς διαβάτες μὴν εἶδαν ἢ μὴν ἄκουσαν γιὰ τῆς κλεμένης τὸν δικό!... Καὶ στέλνει παραγγολῆς καὶ τεμυχιάσματα μάνθρώπων, μὲ πετούμενα, μὲ τὰ τρεχοῦμενα νερά, μὲ τὸν ἀέρα, μὲ τὸν ἥλιο, μὲ τὸ Φεγγάρι, κ' ἀκόμα μὲ τὰ δνειρα!...

"Η μάγισσα ἀπὸ τὰ λόγια του, γύρησε τὸ πρόσωπό της κ'ἔκλαψε κρυφά. "Ὑστερα ἔσκυψε,

ἄκουσε τὰ βαθεῖα τῆς γῆς, μελέτησε τὸ νοῦ της τὰ κρυφὰ της, κ'ἔλεπε ἀκουστά:

— "Η κόρη τὸνειριάστης χλιβεταὶ στὰ τάρταρα τῆς γῆς!... Μὴ χασομερᾷς. Σέλλωσε τὸ νοητάκι βάλ του ἀφόρια σέλα, ἀδάγκωτα χαλινὰ καὶ πέταλα ἀπάτητα. Πᾶρ' αὐτὰ τὰ πέντε μιλημένα μαγικά: μῆλο χρυσό, ἀλύγιστο κοντάρι, ἀμμουδένιο ἀκόνι, χτένι ψιλό καὶ πράσινο σαποῦνι. Τ'ἀλλογο θὰ σὲ φτάσῃ σ'ἕνα θεριὸ βράχο. Θὰ σταθῇ στὴ ρίζα του καὶ θὰ σκάψῃ τὸ χῶμα. Ἐσὺ νὰ ξεπεζέψῃς καὶ νὰ κάμῃς τὸ καὶ τὸ, ἔτσι κ'ἔτσι. Σῦρε στὸ καλὸ καὶ κάμε τὲς δειμήνεις μου. . .

Τὸ νοητάκι, βουτηγμένο στὸ ἄφρι του, ἔτρεχε σὰ βόλι μὲ τὸν Ἀνγερινό, χωρὶς νὰ ξανασάνη πουθενά. Ἐφτασε κ'εστάθη χλιμντρούζοντας στὴ ρίζα ἐνοῦ βράχου. Μὲ τὸ δεξί του πόδι ἔσκαψε τὸ χῶμα καὶ μὲ τὸ στρίψιμο τοῦ κεφαλιοῦ του ἔδειχνε στὸν ἀνθρώπο του τὸ σημάδι. "Ο Ἀνγερινὸς ἔνοιωσε καὶ ξεπεζέβει — μὲ τὴ δύναμι τῆς Λάμιας, — εἶπε, καὶ χτύπησε τρεῖς φορὲς μὲ τὸ κοντάρι του τὸ βράχο. "Ο βράχος ἀναγυρίστη καὶ φάνη τὸ στόμα τοῦ καταρράχτη. Φιλεῖ τὸ μῆλο τρεῖς φορὲς καὶ τὸ ριχτεῖ μέσα μὲ τὰ λόγια: Πέσε μῆλο στὴν ποδιά τῆς ψιλόλεχνης καγγελοφρύδας, πάθει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι κάλλη. Πᾶχει καλὸν καὶ τὴν πονεῖ, μάννα καὶ τὴ θρηναί.

Τὸ μῆλο πήγε κ' ἡ κόρη ἀνέβη. Δὲ χάνουν καιρό. Ρίχνονται στὸ νοητάκι καὶ φεύγουν γιὰ τὴ μάννα τους. Τὸ στοιχίό τοὺς δοκῆθη καὶ τοὺς κινήγησε. "Ο Ἀνγερινὸς ἔρριξε πίσω του τὸ ἀκόνι, καὶ σηκώθηκαν ἀθεώρατα βουνά. Τὸ στοιχίό τὰ πήδησε. Ρίχνει τὸ χτένι καὶ φυτρώνουν δασοὶ λόγγοι. Τὸ στοιχίό ἔγινε 'να φεῖδι καὶ τὰ διαπέρασε. Ρίχνει τότες καὶ τὸ σαποῦνι κ' ἀπλώνεται πίσω του θάλασσα ἀνοικῆ. Τὸ στοιχίό σκεπάστη ἀπὸ τὰ νερά. Ἀναδεύονταν, μούγχιζε, φυσοῦσε, σήκωνε κύματα βουνά, τίποτα! Πέρα δὲν περνοῦσε, στεριά δὲν ἔβρισκε!... Ἐμεινε μέσα στὰ κατάβαθα νερά!...

Κ'ἔμειναν, ἀπὸ τότε, τὰ βουνά ὀρθά, οἱ λόγοι φυτεμένοι, κ' ἡ θάλασσα ἀστέρεινη. . .

ΘΕΟΔ. Δ. ΚΑΗΡΟΝΟΜΟΣ
(ΒΑΑΤΕΤΣΙΩΤΗΣ)

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΕΡΑ

Ερχεται, εφθασεν ο καιρός, όπου τὸ ἐναερίον Σταξίδι δὲν θὰ κάμνη καμίαν ἐντύπωσιν. Ὁ ἀνθρώπος περὶ τῶρα εἰς τὸν ἀέρα. Ἐνας ἀεροπόρος, ὁ Γάλλος Μπλεριώ, ἐπέρασε τὸ στενὸν τῆς Μάγχης μετὰ τὸ μονεπιπέδον του. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀδελφοὶ Ράιτ κάμνον κανονικὰ ταξείδια 100 καὶ πλέον μιλίων μετὰ τὰ διπλεπίπεδά των. Ὁ Ἀγγλὸς Κόδν εἰσιμάζεται νὰ ταξιδεύσῃ ἀπὸ τὸ Λονδίνον εἰς τὸ Μάντσεστερ ἐναερίως. Εἰς τοὺς Ρήμους, όπου ἐστέφοντο ἄλλοτε οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, ἡ νίκη κατὰ τῶν ρευμάτων τοῦ ἀέρος ἐστῆσε τὸν ἀνθρώπον εἰς τοὺς ἀεροπορικοὺς ἀγῶνας. Καὶ εἰς τὸ Παρίσι πρὸ ὀλίγον μόλις ἐθαυμάσθησαν εἰς εἰδικὴν Ἐκθεσὶν τὰ προϊόντα τῆς ἀερο... ναυπηγικῆς τέχνης. Ὅπως γράφει ὁ Γάλλος ἐπιστήμων Παινλεβέ, «ἡ ἀποφασιστικὴ νίκη ἐκερδήθη, μένει δὲ τῶρα νὰ ὀργανώσῃ ὁ ἀνθρώπος τὴν νικὴν του».

Ἄλλ' ἐπέρασαν δεκάδες αἰώνων διὰ τὴν νύκση ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἡ ἰδέα τοῦ «βαρυτέρου τοῦ ἀέρος» νὰ γείνη πραγματικότης. Εἰς ὄλων τῶν λαῶν τὰς μυθολογίας — καὶ εἰς τὴν Χαλιμῶν ἀκόμη — θὰ εὑρετε τοὺς παρατόλμους ἥρωας ποὺ ἐδοκίμασαν νὰ πετάξουν μετὰ τεχνητὰ πτερά. Ὁ Δαίδαλος ἔφυγε διὰ τοῦ ἀέρος εἰς τὴν Σικελίαν ἀπὸ τὸν Λαβύρινθον, ὁ υἱὸς τοῦ ὄμου, ὁ Ἰκαρος, ἔπεσε καὶ ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν, διότι ἠθέλησε νὰ παραπλησιάσῃ εἰς τὸν ἥλιον, καὶ ἔλυωσαν τὰ κέρινα πτερά του. Ὁ θεοπύθμος Χανουμάν τῶν Ἰνδῶν ἐπέταξε λέγων, ἕως τὸν ἥλιον καὶ ὁ μυθικὸς σιδηρουργὸς τῆς Ἰσλανδίας, ὁ Βίλανδ, μετὰ πτερά ἔφυγεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν όπου τὸν ἐκρατοῦσεν ὁ σκληρὸς Νιδουγκ, ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας. Δὲν ἦσαν δὲ μόνον μυθικοὶ ἥρωες οἱ φθονήσαντες τὰ πτερά καὶ τὸ πέταγμα τῶν πουλιῶν εἰς τὸν ἀέρα κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους. Πολλοὶ ἔπεσαν καὶ ἐστακίσθησαν ζητοῦντες ἄετρα νὰ τὰ μιμηθῶν. Καὶ ἔμεινε διάσημος ὁ Βενεδικτῖνος καλόγηρος Ὁλιβιέρος ὁ ἐκ Μαλμεσβούργου, ποὺ ἐνῶ ἔπεσε καὶ ἔσπασε καὶ τὰς δύο του κνήμας, ἠθέλε νὰ σώσῃ τὴν ὑπόληψιν τῆς ἐφευρέσεώς του:

— Ἀμέ, σὰς τὸ εἶπα, ἐφώναζε ἔπρεπε νὰ μοῦ βιάτε τὴν οὐρά, ὅπως ἐγὼ σὰς ἔλεγα!

Καὶ ἀνῆκει εἰς τὸν Λεονάρδον Δὰ - Βίντσι ἡ δόξα ὅτι πρῶτος ἐμελέτησε τοὺς μηχανικοὺς νόμους ποὺ ἰσχύουν εἰς τὸ πέταγμα τῶν πουλιῶν. Ἐφαντάσθη ὅμως καὶ αὐτὸς ὅτι, μετὰ μικρὰς πτέρυγας καὶ μετὰ τὴν προσωπικὴν του μυϊκὴν ἐνέργειαν, θὰ κατάρθωνεν ὁ ἀνθρώπος νὰ πετάξῃ. Κατεσκεύασε λοιπὸν τὰς πτέρυγας, ἀλλὰ, σοφώτατα φερόμενος, ἄφησεν εἰς ἕνα μαθητὴν του τὴν τιμὴν νὰ τὰς δοκιμάσῃ καὶ νὰ γκρεμοσακισθῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐμεινεν ἀπλοῦς θεατῆς εἰς τὸν πύργον του...

Τὸ λάθος τῶν παλαιῶν ἀνταρτῶν κατὰ τοῦ ἀέρος ἦτο ὅτι ἠθέλουν νὰ μιμηθῶν παραπολὺ δουλικῶς τὴν Φύσιν. Ἐπειδὴ ὁ λαγὸς τρέχει πολὺ γρήγορα, ἔπρεπε, ἀναλόγως, νὰ μὴν ἔχῃ ἐφευρεθῆ τὸ δίτροχον ποδήλατον, ἀλλὰ νὰ τρέχῃ ὁ ἀνθρώπος μετὰ τέσσαρα τεχνητὰ πόδια σὰν τοῦ λαγοῦ. Ἄλλ' οἱ ζητοῦντες νὰ μιμηθῶν τὰ πτηνὰ δὲν ἐγνώριζαν ἀκόμη τοὺς μηχανικοὺς νόμους, δὲν εἶχαν διαβάσει Νεύτωνα. Κατόπιν εἶδαν ὅτι ἔπρεπε νὰ λάβουν ὡς πρότυπα, ὄχι τὰ μικρὰ πουλιά, ποὺ πετοῦν κινουμένη τὰ πτερά των ταχύτατα, ἀλλὰ τὰ μεγάλα, ποὺ διατρέχουν μεγάλα διαστήματα χωρὶς σχεδὸν νὰ σαλεύουν τὶς μεγάλας των φτεροῦγες. Τὰ φωτογραφικὰ στιγμιότυπα μᾶς δεικνύουν σήμερον πῶς πετᾷ ὁ αἰετός. Κρατεῖ τὰ μεγάλα πτερά του ἀνοικτά, σχεδὸν ἀκίνητα, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀποτελῇ ἐπίπεδον, ἐλαφρῶς ἀνυψούμενον ἀπὸ τῆς οὐρᾶς πρὸς τὴν κεφαλὴν κατὰ διαλείμματα τὰ ἀπώτατα ἄκρα τῶν πτερυγῶν ἐμψυχώνονται, κάμνον κατὰ κινήσεις ἀρκετὰ περιπλόκου, σὰν ἀέρινα κούπια. Καὶ τὸ πουλὶ προχωρεῖ.

Μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπον πετᾷ τὸ σημερινὸν ἀεροπλάνον. Ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸ ἐπίπεδον, μ' ἐλαφρὰν πρὸς τὰ ἄνω κλίσιν ἐκ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὰ ἔμπροσ, ἀλλ' εἶναι ἐφωδιασμένον μετὰ ἄξονα δριζόντιον, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου μία ἐλιξ στρέφει ταχύτατα. Φαντάσθητε τῶρα ὄλο αὐτὸ τὸ μηχανήμα βαλμένον ἐπάνω εἰς ἕνα τελλάρο μετὰ τέσσαρας τροχοὺς καὶ στηριζόμενον εἰς τὴν γῆν. Στρέφει ἡ ἐλιξ καὶ τὸ ὄλον κινᾷ κατ' ἀρχὰς ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφος. Σιγά-σιγά ἡ ταχύτης αὐξάνει, καὶ τὸ ἐπίπεδον, καθὼς εἶναι ἀνασηκωμένον, εὐρίσκει ἀντίστασιν εἰς τὸν ἀέρα, ὅστις ἀρχίζει καὶ τὸ ὄθει πρὸς τὰ ἑπάνω, καὶ τὸ κρατεῖ μετῴρων, ἀκριβῶς ὅπως ἀνυψώνει καὶ κρατεῖ μετῴρους τοὺς χαρτένιους ἀητοὺς ποὺ πετοῦν τὰ παιδάκια τὴν ἀνοιξιν. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι ὅτι τὴν κινητήριον πρὸς τὰ ἔμπροσ δύναμιν τὴν δίδει εἰς τὸ ἀεροπλάνον ἡ ἐπὶ δριζοντίου ἄξονος στρεφομένη ἐλιξ του, ἐνῶ εἰς μὲν τὸν ἀληθινὸν αἰετὸν τὴν δίδουν τὰ κτυπήματα τῶν ἀκροπτερυγῶν του, εἰς δὲ τὸν ψεύτικον

Μπλεριώ, ὁ διαβάς ἐναερίως τὴν Μάγχην.

χαρταετὸν τὸ παιδί ποὺ τρέχει ἐπὶ τῆς γῆς σύρον ὀπίσω του τὸν σπάγγον τῆς καλούμας. Εἰς τὸ ἀπλοῦν αὐτὸ φαινόμενον πόσα μηχανικὰ θεωρήματα καὶ μαθηματικοὶ ὑπολογισμοὶ ὑπάρχουν! Πρῶτος ὁ Ἐϋλερ, ὁ μέ-

γας σιγηλὸς μαθηματικὸς τοῦ 17 αἰῶνος, διεῖδε τὴν μεγάλην σημασίαν τοῦ χαρταετοῦ καὶ τῶν ἐφαρμογῶν του. Ἀλλὰ τὰς προφητικὰς παρατηρήσεις τοῦ Ἐϋλερ ἔκαμε νὰ λησμονηθῶν ἐπὶ ἕνα σχεδὸν αἰῶνα ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Μογγολφιέρου κατὰ τὸ 1783, μετὰ τὸ ἀερόστατον — καὶ τὸ ἐλαφρότερον τοῦ ἀέρος ἐπὶ μακρὸν ἐκursionῆσεν εἰς τὸν κύκλον τῶν φιλοδοξούντων νὰ κατακτῶσιν τὸν ἀέρα.

Εἶχεν ὅμως διατηρήσει καὶ τὸ βαρύτερον τοῦ ἀέρος τοὺς πιστοὺς του, ἄν καὶ ὀλίγους καὶ σπανίους, καθ' ὄλον αὐτὸ τὸ διάστημα. Κατὰ τὸ 1808 ὁ Ἀγγλὸς μηχανικὸς Καϊὺλν ἐδημοσίευσεν σχέδιον ἀεροπλάνου, κατὰ δὲ τὸ 1843 ὁ Χένσον ἐπετοῦσε μετὰ τὸ ἴδιόν του ἐπάνω ἀπὸ τὸ Λονδίνον.

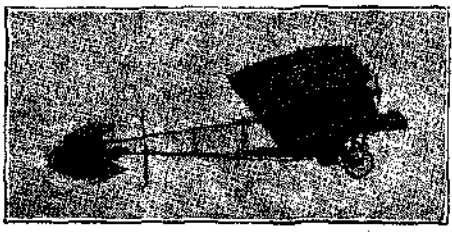
Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1860 ἐοχηματίσθη εἰς τὸ Παρίσι εἰσαίρεσις ἀπὸ σοφοῦ καὶ ἀεροπόρου σκοπὸν ἔχουσα νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν συστηματικὴν ἐρευναν πρὸς κατασκευὴν πτητικῶν μηχανῶν βαρυτέρων τοῦ ἀέρος. Δὲν ἐπέτυχαν τότε οἱ Γάλλοι. Διὰ νὰ ἐπιτύχουν, ἔπρεπε νὰ ἔχουν κινητήριον μηχανήμα, καὶ τοῦτο, ἐλαφρὸν καὶ ταχὺ καὶ δυνάμενον ν' ἀναπτύξῃ σχετικῶς μεγάλην δύναμιν, δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ κατασκευάσουν τὰ μηχανουργεῖα τῆς ἐποχῆς των. Καὶ ὁ Πενώ, ὁ πρῶ-

τος σχεδιάσας τέλειον τύπον ἀεροπλάνου, ἠτοκτόνησε ἀπὸ τὸν καημὸν του. Ἡ Ἀκαδημία ὄμως τῶν Ἐπιστημῶν ἐβράβευε κατὰ τὸ 1873 τὴν συγγραφὴν του περὶ θεωρίας τοῦ ἀεροπλάνου...

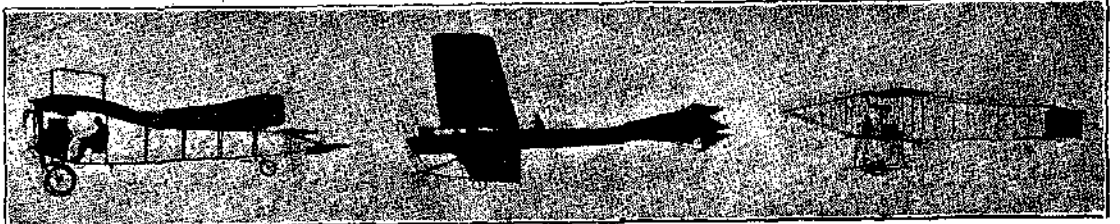
Πάλιν διάλειμμα εἰς τὰς ἐναντίον τοῦ ἀέρος ἀποκείρας. Ἐπέρασαν δεκαπέντε χρόνια διὰ νὰ δώσουν νέας ἐλπίδας εἰς τοὺς ἀεροπόρους αἱ μηχανουργικαὶ πρόοδοι μόλις ἀπὸ τοῦ 1890 ἤρρισε σειρὰ ἐφευρέσεων καὶ ἀναβάσεων εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Λιλιένθαλ εἶχε τὴν μεγαλοφυᾶ ἐμπνευσιν νὰ χωρίσῃ τὸ πρόβλημα εἰς δύο: εἰς τὴν κατασκευὴν καλοῦ ἀεροπλάνου καὶ τὴν κατασκευὴν καλοῦ κινητήριου μηχανήματος διὰ νὰ ρυθμισθῇ τὸ πρῶτον ἀπαιτοῦνται ἀρκετὰ ἐναερία ὀλισθήματα αὐτοῦ, ῥιπτομένου εἰς τὸ κενὸν ἀφ' ὑψηλοῦ σημείου. Αὐτὸ λοιπὸν ἐπέδωξεν ὁ Λιλιένθαλ, ὅταν δὲ κατὰ τὸ 1896 ἐφρονεῦθη κατόπιν διοχιλιῶν ἠρωϊκῶν πειραμάτων, ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς σημερινούς ἀεροπόρους τὴν μέθοδον καὶ τὰ πορίσματά του.

Πρῶτος ἐμιμήθη τὸν Λιλιένθαλ, ὁ Ἀγγλὸς Πίλτσερ, ὅστις ἔπεσε καὶ αὐτὸς νεκρὸς ὀλίγους μῆνας μετὰ τὸν διδάσκαλόν του. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὁ Τσάνονι ἐτελειοποίησε τὸ διπλεπίπεδον τοῦ Λιλιένθαλ, ἀλλ' οἱ ἀδελφοὶ Ράιτ εἶναι οἱ πραγματικοὶ κατορθώσαντες νὰ πραγματοποιήσουν τὸ μέγα δεινὸν τῆς κατὰ βούλησιν πτήσεως εἰς τὸν ἀέρα μετὰ τὸ εἰρημένον διπλεπίπεδον. Μόλις οὗτοι ἐνεφανίσθησαν

πρὸ ἔτους περίπου εἰς τὴν σκηνήν, καὶ τὸ πρόβλημα ἐπλησίασεν εἰς τὴν λύσιν του. Οἱ Βοαξὲν καὶ Φάρμαν ἠσχολήθησαν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εὐσταθείας τοῦ διπλεπίπεδου, ἐνῶ οἱ τολμηρότεροι Μπλεριώ, Ἐνὼ-Πελτερί, Λάθαμ, Σάντος-Δουμόν, Δελαγκράνς κ.λ.π. μετὰ τὸ ἰδιόρρυθμα μονεπιπέδά των ἐπροσπάθησαν ταχύτερον καὶ χωρὶς πολλὰ ἔξοδα νὰ φθάσουν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα. Καὶ δὲν δύναται κανεὶς ν' ἀρνηθῇ ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ ἐπέτυχαν. Τόσον μάλιστα

Μονεπιπέδον τοῦ Σάντος-Δουμόν.

Ὁ Μπλεριώ Ὁ Λάθαμ Ὁ Φάρμαν

ὄστε ὁ σοφὸς Παινλεβέ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐρανίζομαι ὅσα γράφω ἐδῶ, δὲν διατάζει νὰ προφητεύσῃ αἰσιοδοξάτα δια τὸ μέλλον τῶν ἀεροπλάνων. «Ἡ τελεία κατασκευή, λέγει, τῶν μικρῶν ἀεροπλάνων δυνατὸν νὰ γείνη ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν, ἂν μάλιστα ἐπιδιωχθῆ μεθοδικῶς καὶ πειθαρχικῶς. Ἀλλὰ πότε θὰ γείνουν τὰ ἐναέρια ὑπερωκεάνια, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τῶρα ὀνειρεύονται μερικοὶ; Καὶ θὰ δυνηθῆ ἀρὰ γε ὁ ἄνθρωπος,

μὲ τὰ τεχνιτὰ πτερά του, νὰ φθάσῃ ποτὲ τὴν ταχύτητα καὶ τὴν εὐκαμψίαν τῆς χελιδόνος εἰς τὸν ἀέρα; Βεβαίως αὐτὸ δὲν θὰ γείνη αὐθιγόν. Ἀλλὰ δύο ἀποτελέσματα ἐπραγματοποιήθησαν ἀπὸ τῶρα, ἀντάξια τῶν καταβληθέντων κόπων: 1^{ον} ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ πετᾷ 2^{ον} δύναται νὰ μάθῃ πῶς νὰ πετᾷ δίχως πολλοὺς κινδύνους. Εἶναι δὲ ἀρκετὰ αὐτὰ τὰ δύο ἀποτελέσματα, ὄστε νὰ ἐπιτρέπουν πᾶσιν πρόδοον εἰς τὸ μέλλον.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΡΑΞΙΑΣ

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ — Ο ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΝΙΤΣΕ

[Ὁ κ. Ν. Μ. Καζαντζάκης διδάκτωρ τῆς Νομικῆς, ἐδημοσίευσεν τὴν ἐναίσιμον ἐπὶ ὀφηγεσίᾳ διατριβὴν του. Ὁ τίτλος εἶναι: «Ὁ Φρειδερίκος Νίτσε ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Δικαίου καὶ τῆς Πολιτείας». Ἐπρεπε νὰ εἶναι δικηγόρος ποιητὴς διὰ νὰ ἐκλέξῃ τὸν Νίτσε ὡς θέμα ἐναίσιμον διατριβῆς, ὅπως ὁ κ. Καζαντζάκης πρὸς τριετίας ἐγνωρίσθη μὲ τὸ δρᾶμα του «Σημερῶναι», ἀφοῦ πρὶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν τὰ ποιητικὰ πελογραφήματά του, δημοσιεύμενα ὑπὸ ψευδώνυμον, εἶχαν ἐκδώσει τὴν προσοχὴν ὄλων. Ἀπὸ τὸ κεφάλαιον τῆς διατριβῆς του, ὅπου ἐξετάζει τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ζωὴν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου τῆς νεωτέρας Γερμανίας, ἐκλέγομεν μερικὰς σελίδας, ὅχι διότι ὄσαι κρίσεις εἰς αὐτὸ περιέχονται τὰς εὐρίσκομεν ἀκριβεῖς, οὐδὲ διότι οἱ χαρακτηρισμοὶ τοῦ ἔργου τοῦ Νίτσε μᾶς φαίνονται ἐπαρκεῖς, ἀλλὰ ὄθουμένοι ἀπὸ τὴν σκέψιν ὅτι κάθε συγγραφικὴ προσπάθεια πρὸς εἰσαγωγήν τῆς νέας σκέψεως εἰς τὴν φιλολογίαν μας εἶναι ἀξία προσοχῆς καὶ πρέπει νὰ γίνεται ὅσον τὸ δυνατὸν πλέον γνωστῇ. — Κρίσεις περὶ τοῦ βιβλίου εἶναι εἰς ἄλλην στήλην τῶν «Παναθηναίων».]

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΚΑΙ ΖΩΗ ΤΟΥ ΝΙΤΣΕ

ΔΥΟ εἶναι αἱ ἐξέχουσαι ἰδιότητες — αἱ facultés maîtresses, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Ταινιέ, — τοῦ Νίτσε: ἡ εὐλακροῖνεια ἢ ἀδιάλλακτος τοῦ χαρακτήρος καὶ ὁ ἀμετρος ἐγωϊσμός.

Ἐκ τῆς ἐνώσεως δὲ τῆς εὐλακροῖνειας ταύτης καὶ τῆς ἀλαζονείας προέρχεται ἡ ὄλος γυναικεία καὶ ὕστερική αὐτοῦ εὐαισθησία κατὰ παντός, ὅ,τι θεωρεῖ ψευδὲς καὶ σαθρὸν, καὶ ἡ ὀρμὴ μεθ' ἧς ὑπερασπίζεται τὸ νέον εἶδωλον, ὅπερ ἔφερε τοῖς ἀνθρώποις, — τὸν Ὑπεράνθρωπον.

Γνωρίζοντες νῦν τὰς κυριαρχούσας ταύτας ἰδιότητας τοῦ Νίτσε, — τὴν εὐλακροῖνειαν, τὸν ἐγωϊσμόν, τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν ὀρμὴν, — εἶναι εὐκόλον ν' ἀντιληφθῶμεν τὸν ἀντικτυπον, ὃν ἔσχον ἐπ' αὐτοῦ αἱ πρῶται ἐπιδράσεις.

Ἀνατραπεῖς ἐν οἰκογενεῖᾳ ἱερῶν καὶ φιλοδρόσκων, διετήρησεν ἀεὶ ποτε μεθ' ὅλην τὴν τολμήν τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ μετέπειτα, μεθ' ὄλον τὸ μῖσος αὐτοῦ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἠθικῆν τελείως χριστιανικὴν. Ὡς ἀληθῶς διαμαρτυρούμενος ἐπίστευεν ἐν ἀρχῇ εἰς πλήρη ἀρμονίαν Ἐπιστήμης καὶ Χριστιανισμοῦ, διὸ καὶ ἐν τῇ θρησκείᾳ εὐρίσκει τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἐξεχούσης ἰδιότητός του, τῆς εὐλακροῖνειας του καὶ τῆς λατρείας του πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Καὶ μόνον ὅταν εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν ἤρχιζε νὰ διατάξῃ περὶ τῆς ἀρμονίας ταύτης μεταξὺ ἀληθείας καὶ Χριστιανισμοῦ, τότε ἤρχισαν τὰ πρῶτα ἐπαναστατικὰ βήματα, ἅτινα τὸν ἀπεμάκρυναν τῆς θρησκείας...

Ἐν τούτοις ἡ εὐαισθησία τοῦ Νίτσε δὲν τῷ ἐπέτρεψε νὰ χωρισθῆ εὐκόλως καὶ ἀνευ ὀδύνης τῆς θρησκευτικῆς ἰδέας.

«Ὡ, εἶναι εὐκόλον, ἀνακράζει, νὰ καταστρέψῃ τις, ἀλλὰ κατόπιν πρέπει νὰ οἰκοδομηθῇ. Καὶ νομίζω ἡ καταστροφὴ φαίνεται εὐκολωτέρα ἀπ' ὅ,τι πράγματι εἶναι εἰς τὰ μύχια τῆς ψυχῆς, εἰμεθα τόσον ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὰς ἐντυπώσεις τῶν παιδικῶν μας χρόνων, ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων, ὥστε αἱ δεισιδαιμονίαι αὐταί, τοσοῦτον βαθέως ἐρριζωμέναι, δὲν ἀποσπῶνται εὐκόλως μ' ἐπιχειρήματα τῆς λογικῆς ἢ μὲ διατάγματα τῆς βουλήσεως. Ἡ δύναμις τῆς ἔξεως, ἡ ἀνάγκη ἰδανικοῦ, ἡ ῥῆξις μετὰ τοῦ σημερινοῦ κόσμου, ἡ διάλυσις ὄλων τῶν νῦν κοινωνικῶν μορφῶν, ἡ ἀμφιβολία ἠτις ἐγείρεται μετ' ἀγωνίας πρὸ ἡμῶν πῶς ἐπὶ δύο χιλιάδας ἐτη ἡ ἀνθρωπότης ὑπῆρξε ἄπατης, — πάντα ταῦτα τὰ αἰσθητήματα παλαιούσιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὴν σπαραξοῦσιν!»

Αἱ ἐπιδράσεις αἰτίνες ὄθησαν τὸν Νίτσε πρὸς τὸ τελειωτικὸν τοῦτο βῆμα τῆς ἀπαρνήσεως τῆς θρησκείας, καὶ αἰτίνες βαρύντα ἐτάραξαν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἥσαν αἱ ἐπιδράσεις τοῦ Σοπενόουερ καὶ τοῦ Βάγνερ.

Παραδέχεται ὁ Νίτσε μετὰ τοῦ μεγάλου ἀπαισιοδόξου, ὅτι ἡ σῆσια τοῦ κόσμου εἶναι ἡ Βούλησις, ἠτις εἶναι ἢ αὐτὴ κατὰ πόσον, διάφορος μόνον κατὰ ποσόν, καθ' ἅπασαν τὴν δημιουργίαν.

Ἡ Βούλησις αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μία περιώδυνος ἐπιθυμία, ὄθουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς αἰώνιον πάλην, τοσοῦτον μᾶλλον πλήρη ἀπεισιδέσεως τῆς ἠτις.

«Νὰ θέλῃς ἀνευ αἰτίας νὰ πάσχῃς ἰσοβίως, ἔπειτα ν' ἀποθάνῃς, καὶ οὕτω καθέξῃς, αἰώνιος, μέχρις ὃς ἡ γῆ θρυμματισθῆ εἰς μικρότατα τεμάχια». Ὁ κόσμος οὕτω καθίσταται ἀδικαιολόγητος καὶ οὐδέμια σωτηρία, εἰμὴ ἡ ἐξάλειψις αὐτῆς ταύτης τῆς Βουλῆσεως, ἠτις διατηρεῖ εἰσέτι ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν τὴν ζωὴν.

Εἰς ψυχὴν τοσοῦτον, ὡς τοῦ Νίτσε, εὐαισθητοῦ καὶ ἀριστοκρατικῆν, ἠτις ἀπετροπιάζετο τὸν θόρυβον τῶν δρόμων καὶ τὰς χυδαίας ἐπαφὰς τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἦτο φανερὰ ἡ ἀνικολόγητος ἐπίδρασις τῶν τοιοῦτων δογμάτων. Καὶ τὴν τοιαύτην ἀπαισιοδόξον ὑπερδιέγειρον ἐτι μᾶλλον παρῶσεν ἡ μουσικὴ καὶ ἡ γνῶριμία τοῦ Βάγνερ. Ἀπέλαυσε κατὰ θανατίσμον ὁσοῦς τὸ θέλητρον τῆς μουσικῆς ταύτης, ἠτις ἐπὶ ἐξωτερικὸν μεγαλόπνοον καὶ πρωτογόνου ὀρμῆς, περικλείει ὅ,τι νευροπαθὲς καὶ ὕστερικὸν καὶ παρηκμασμένον κατέχει ἡ νεωτέρα ψυχὴ...

Ἄπας αὐτοῦ ὁ ψυχικὸς ὀργανισμὸς ἐν ὑπερδιεγέρσει, ἐπετόθει τὴν ἀποκάλυψιν ἐνὸς ἰδεώδους, ὅπερ νὰ δύναται νὰ περιλαμβάνῃ καὶ νὰ ἐντέλῃ ἐναρμονίως ἅπασας αὐτοῦ τὰς ἰδιότητας καὶ ὀρμὰς.

Ἡ Ἀποκάλυψις αὕτη ἐπῆλθεν. Ἦτο διὰ τὸν Νίτσε ἢ Ἑλλάς.

Εἰς ἡλικίαν 25 ἐτῶν διορισθεὶς καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βαίε ἐν Ἑλβετίᾳ, ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ μελετήσῃ μετ' ἐπιστασίας τὴν ἑλληνικὴν τραγωδίαν καὶ τοὺς Ἑλληνας φιλοσόφους. Πρὸς τὰς μελέτας του ταύτας δέον νὰ συνδυάζωμεν δευτερευούσας τινὰς ἐπιδράσεις τότε, τοῦ Herderling πρὸ πάντων καὶ τοῦ Emerson.

Ἡ Ἑλλάς, ὅπως ἀντιλήφθη ταύτην ὁ Νίτσε, — ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως, ἀδιάφορον αἱ συνέπειαι παραμένουσι πάντοτε αἱ αὐταί, — ἢ Ἑλλάς κατέστη δι' αὐτὸν τὸ ἰδεώδες ὅπερ ἀνεζητεῖ, ἢ ἀντίληψις ἡ εὐρεία ἠτις ἐνέκλειε τὸν πεσοισμὸν ἅμα καὶ τὴν ὀρητικὴν ἀγάπην τῆς ζωῆς καὶ ἠτις καὶ μόνη ἠδύνατο νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ προορισμόν.

Ἡ ψυχὴ, ἠτις κατὰ τὸν Νίτσε διέπνευεν ἀπ' ἀίρου εἰς ἄκρον τὴν Ἑλληνικὴν τραγωδίαν, ἐγένετο ἡ ἀπαρχὴ καὶ τὸ τέλος ἅμα τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ.

Κατ' αὐτὸν ἡ ἀρχαία τραγωδία διὰ τοῦ ἔλεου καὶ φόβου ἀγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν διουσιακὴν ἔκστασιν, ἐνθα χειραφετημένος ἐκ τῆς ἀτομικῆς, στενῆς ζωῆς, λαμβάνει οὕτως εἰπεῖν μέρος εἰς τὴν αἰωνίαν καὶ δημιουργοῦν δύναμιν τοῦ ζῶντος Σύμπαντος. Ἐν τῇ μελωδίᾳ τοῦ χοροῦ, παρὰ τὴν Θυμέλην, ἠγῆλῆσε δύναμιν ἢ βαθεῖα ψυχὴ τοῦ Ἑλλήνος, ἢ ὑπερόχως εὐαισθητοῦ καὶ εἰς τὰς ἐλαφροτάτας λύπας: δι' ὁυτῶτος βλέμματος ἀνεμέτρησε τὰς φορικώδεις καταστροφὰς τῆς παγκοσμίου ἰστορίας καὶ κατεῖδε τὴν σκληρότητα καὶ τὴν τυφλότητα τῆς φύσεως. Καὶ ἀνεφάνη τότε ἡ Τέχνη, ἠτις προβάσα Θεὰ σώττειρα, ἔσωσε τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς Βουδδικῆς ἀπαισιοδοξίας καὶ μετέβαλε τὴν ἐκ τοιοῦτου εἰδεχθοῦς θεάματος συγκίνησιν, εἰς εἰκόνα ἐξιδανικευμένην καὶ διωπύστατον: τὴν Τραγωδίαν καὶ τὴν Κομῶδιαν.

Ὁ μόνον ν' ἀνεχώρησα τὴν ζωὴν, ἀνακράζει ὁ Νίτσε, παραφερόμενος ἐκ τῆς τοιαύτης πρὸ αὐτοῦ ἀποκάλυψεως τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν ἀγαπῶμεν καὶ νὰ τὴν περικτυσώμεθα μετὰ πάθους, ἀπορρίπτοντες μετ' ἀγανακτικῆς τὸν πεσοισμόν, τὸν ῥομαντισμόν, τὸν χριστιανισμόν, τὰς διαφόρους ταύτας μορφὰς τῆς αὐτοκτονίας καὶ τῆς καταδίκης τῆς ζωῆς. «Θέλω ὁ ἄνθρωπος νὰ ἦ ὅσον τὸ δυνατὸν πλέον ὑπερήφανος καὶ ζῶν καὶ ποθῶν τὴν ζωὴν καὶ θέλω τὸν κόσμον καὶ τὸν θέλω ἀκριβῶς ὡς εἶναι καὶ τὸν θέλω τώρα καὶ αἰωνίως καὶ θά φωνάζω ἀκορόσως: bis!»

Ἄλλ' ἢ ἀντίληψις αὕτη συνεπάγεται θανάσιμον ἀνταγωνισμόν, πάλην ἀμειλικτον, κινδύνους ἀνά πᾶν βῆμα. Ἀκριβῶς. Πιστεύσατέ με ὁ μόνος τρόπος νὰ θερσιῆς πλουσίως, εἶναι νὰ ζῆς ἐπικινδύνως. Κτίζετε τὰς οικίας σας εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Βεζουβίου. Στείλατε τὰ πλοῖά σας εἰς τὰς μακρινὰς, ἀνεξερευνητάς θαλάσσας. Ζῆτε εἰς ἐμπόλεμον κατὰστασιν πρὸς τοὺς ὁμοίους σας καὶ πρὸς ὅμᾶς αὐτούς».

Ὁὕτω τὰ εἶδωλα, ἅτινα μέχρι τοῦδε ἐλάτρευεν ὁ Νίτσε, κλονίζονται...

Δὲν ἀπέτιναξεν ὁμῶς ἀνευ σπαραγμοῦ τὴν τέως προσφιλεῖ αὐτῷ ἀπαισιοδοξίαν καὶ τὴν ῥομαντικὴν

ἀντίληψιν τοῦ κόσμου. «Ὅταν ἐξηκολούθησα μόνος μου τὸν δρόμον, ἤρχισα νὰ τρέμω. Μετὰ τινὰ καιρὸν ἠοσθῆνσα, ἐξηντλημένος ἐκ τῆς ἀπογοητεύσεως, ἦν μοὶ παρέσχον ἰδέαι ὅς τοσοῦτον ἕως τότε ἠγάπησα, ἐξηντλημένος ἐτι ἀπὸ φορικώδη ὑπόνοιαν: προησανόμην ὅτι μετὰ τὴν ἀπογοητεύσιν ταύτην ἤμην καταδικασμένος νὰ γίνω περισσότερο δύσπιστος, νὰ περιφρονῶ βαθύτερον καὶ νὰ μένω περισσότερο ἀπομωμονόμενος».

Ἡ ζωὴ του αὕτη ἡ σκληρότατα δεδοκιμασμένη ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ἀγῶνος πρὸς τὴν ὑγίαν καὶ τὸ φῶς, βαθύτατα ἐπέδρασεν ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ ἡμετέρου φιλοσόφου. Ὅποια διαφορά μετὰ τοῦ πρώτου του ἔργου (Die Geburt der Tragödie, 1869-1871) καὶ τῶν ἀμέσως ἐπομένων! Ἐνῶ ἐν τῷ πρώτῳ του ἔργῳ μετὰ νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ποιητικοτάτου οἰστοῦ ἀποκαλύπτει τὸ μυστικὸν τῆς ἱερᾶς Θυμέλης καὶ ἕψοι πρὸ τῶν ὀρμάτων ἡμῶν ἐκλυσιτικὸν καὶ ἀπαράμιλλον τὸ ἰδανικὸν τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς, ἐν τοῖς ἐπομένοις του ἔργοις ἐπιτίθεται μετ' εἰρωνείας καὶ ἀγανακτικῆς κατὰ παντός θρησκευτικῆς, ἠθικῆς, πολιτειακῆς καθεστῶτος: οὐδὲν τῆς σημερινῆς ζωῆς εὐρίσκει ἔλεος πρὸ αὐτοῦ. Αὐτὸς οὕτως παραβάλλει ἑαυτὸν πρὸς ὑπονομῆα οκάπτοντα ὑπογείως καὶ ἐκ βάθρων τὰ ἰσχυρότατα δόγματα καὶ προβαίνοντα μεθοδικῶς, ὀκνῶς καὶ μεθ' ὑπομονῆς κάτωθεν τοῦ ἐδάφους, μακρὰν τοῦ φωτός, μακρὰν τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἀνθρώπων...

Ὑπὸ τὸν γέλωτα ὁμῶς καὶ τὴν σάτυραν τῶν ἔργων τοῦτων αἰσθάνεται τις τὸν ἀπαρηγόρητον πόνον καὶ τὴν περιώδυνον προσπάθειαν τοῦ Νίτσε νὰ κατευθύνῃ ὄλας τὰς ἀρνήσεις εἰς μίαν θριαμβευτικὴν κατάφασιν.

Ἡσθάνετο τὴν γλυκίαν μέθην τῆς ἀναρρώσεως, αἰσθητὰ τι χαρὰς καὶ ἐλαπίδος ὁμοιον τῇ ἀνοίξει, ἔπειτα ἀπὸ μακροχρόνιον χειμῶνα. Καὶ ὑποῦται τότε ἐν τῇ σκέψει τοῦ Νίτσε ἢ ἀστραπηβολὸς μορφή τοῦ Ζαρατούστρα, ὅστις ἀφοῦ ἐπὶ δέκα ἐτη ἀπέλαυσε τὴν σκέψιν αὐτοῦ καὶ τὴν μόνωσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καταβαίνει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀναγγέλλων αὐτοῖς τὴν θρησκείαν τοῦ Ὑπεράνθρωπου.

Σὰς ἀναγγέλλω τὸν Ὑπεράνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τι ὅπερ ὀφείλομεν νὰ ὑπερβῶμεν. Τί ἐποῦσατε ὅπως τὸν ὑπερβῆτε; Ὅλα τὰ ὄντα μέχρι τοῦδε ἐδημοκρατήσαν τι ἀνώτερον ἐαυτῶν καὶ ἡμεῖς θέλατε ἀντιθέτως πρὸς ὄλην τὴν φύσιν νὰ ἐπανελάθετε μᾶλλον πρὸς τὸ ζῶν ἢ νὰ ὑπερβῆτε τὸν ἄνθρωπον; Τί εἶναι ὁ πύθης διὰ τὸν ἄνθρωπον; Ἀντικείμενον γέλωτος ἢ αἰσχους καὶ ὀδύνης. Τοιοῦτον τι καὶ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸν Ὑπεράνθρωπον: ἀντικείμενον γέλωτος καὶ αἰσχους καὶ ὀδύνης. Ἰδοὺ, εὐαγγελίζομαι ἡμῖν τὸν Ὑπεράνθρωπον. Ὁ Ὑπεράνθρωπος, ἰδοὺ ὁ σκοπὸς τῆς γῆς. Τὸ νέον τοῦτο ἰδανικὸν τοῦ Νίτσε εἶναι πανόμοιον πρὸς ἰδανικόν, ὅπερ, κατὰ τὸν Νίτσε, ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν προσωκρατικῶν χρόνων: ἡ ἥρωικὴ τουτέστιν ἀποδοχὴ τῆς ζωῆς μεθ' ὄλων τῶν ἠδονῶν καὶ τῶν πόνων τῆς, ἢ ἀπαισιοδοξία ὑποδουλουμένη τῇ αἰσιοδοξίᾳ καὶ χρησιμεύουσα ὡς κέντρον πρὸς βαθύτεραν ἀπόλαυσιν τῆς αἰωνίας ζωῆς...

N. M. KAZANTZAKHΣ

Η ΚΥΡΙΑ ΓΚΡΕΖ Η Η ΣΠΑΣΜΕΝΗ ΣΤΑΜΝΑ*

Πώς η φρόνιμη αυτή κόρη, η λευκή αυτή «Νύφη» με τα μεγάλα άκακα μάτια, ή μικρούλα αυτή, ή τόσο δροσερή και τόσο χαριτωμένη που είχε την όψη ζωστή και άδολη, το ξμορφο αυτό μοντέλο της χάρης και του χαμόγελου, της παρθενικότητας, της άρετης, της τιμίας γυναίκας και της μητέρας της στοργικής, πώς κατήντησε μητροιά, έλεεινή, κλέφτρα, άξια για να την πάρη ο αστυφύλαξ στην αστυνομία και στο τέλος και να την στείλη στην Αμερική; Πώς, στο καλλιτεχνικό αυτό εργαστήρι που ύπηρεχαν εδνυχισμένα περιστερία μόνον, έρωτες άγνοι, εβόνες χρηστές, σκίτσα αιοθηματικά, πώς μπόρεσε το μοντέλο αυτό που γύρω του ήταν χυμένη ή αγάπη, το πειδ χαριτωμένο μοντέλο του διδασκάλου, να αλλάξη τόσο και να γεινη άσπμη άνδρογυναίκα; Πώς, στη στέγη εκείνου που ζωγράφισε την οικογένεια, στην κατοικία του άνδρώπου που ο Διδερό του έγραφε όταν εξέθεσε τον «Παραλυτικό»: «θάρος, φίλε μου Γκρέζ! Δίδασε με τις εικόνες σου την ήθική και πάντα έτσι να βαδίζης!» πώς, από την τιμία γυναίκα να ξεπροβάλλη έξαφνα ή παραλυμένη και ή άσπμη, και να χύση, όπως το είπαν οι Γκονκούρ, με τους θυμούς της και την άκολασία και την άπληστία της, την «κόλαση γύρω στο καθάλο του ζωγράφου;» Θα σάς το είπω βοηθούμενος από τις «Αναμνήσεις» του δυστυχισμένου αυτού, από τους σαρκασμούς του Διδερό και από καθει πού απομένει από εκείνους που έτυχε να ιδούν τις σκηές αυτές.

Έτσι δίνοντας όλοένα στα άριστοργήματα του έναν τόνο παθητικό και οιογενειακό, ζωγραφίζοντας τη ζωή του σπιτιού δραματοποιημένη και δίνοντας με τη ζωγραφική του θέμα για το θέατρο, ο καλλιτέχνης φημισήθηκε. Όλοι ήθελαν να βλέπουν κάθε χρόνο στην Έκθεση της Ακαδημίας τα έργα του, λές και ήταν ήθικα γνωμικά: την «Πατρική Κατάρα», τον «Αχάριστον Υιό», την «Τιμωρία», την «Ευσπλαχνία» και τόσα άλλα, όπου τα ωραιότερα αίσθημα ζωγραφίζονται σαν ύποδείγματα για τους χαρτοπαίκτης και τους ασώτους. Έπειτα, ή συμπάθεια που έδινε στις εικόνες του ζωγραφίζοντας θέματα παρμένα από τη μητρική, την παιδική, την παρθενική ζωή, συγκινοῦσαν πολύ. Πώς να μην αγάπησης όλες αυτές τις χαριτωμένες και ανήσυχες κόρες, αυτήν που πονλεί γάλα, την άλλην που πουλεί λουλούδια, αυτήν που κρυφακούει ή κλαίει ή παίζει, σοβαρές ή ελαφρές, σκεπτικές ή ράθυμες, που έγνωριζε ο Γκρέζ περίφημα τα ωραία τους μάτια, τα ξμορφα

δόντια, το ξμορφο κλάμα, και το γέλιο τους; Πώς να μη συμπαθήσης τα πλάσματα αυτά τα γλυκύτατα, που άληθινά είναι δημιουργήματα της καρδιάς του, που είχαν τόσον ωραία στήθη, και παχουλά χείλη, τόσο όνειρεμένη και τρυφερή ματιά και προπάντων λαιμό, ένα λαιμό μακρύ, παχουλό και λεπτό, γλυκό, φιλιδισέιο, που ξεπερτά μέσα από τους γυμνούς ώμους σε μια στιγμή πάθους, λαιμό λυγρό, έρωτικό, όπου κανείς άλλος μετά τον Γκρέζ δεν ήμπόρεσε να τον ζωγραφίση τόσο ήδονικά; Ο Διδερό, ο μεγάλος Διδερό, έμπρός στις κόρες αυτές του Γκρέζ ήταν γεμάτος χαρά και έκστασι. «Είναι αδύνατον, έλεγε, να σάς είπω όλη την ήδονή τους. Τα μάτια, τα βλέφαρα, είναι πνιγμένα μέσα στην ήδονή! Τι χέρι, αυτό που ζωγράφισε το φίλι! Τι φυσιογνωμία! Τι στόμα! Τι χείλη! Τι δόντια! Τι στήθος!» Ο Διδερό — και όλοι οι άλλοι μαζί μ' αυτόν — ήλεκτριζεται. Η φήμη του ζωγράφου μεγαλώνει όλοένα και τον όδηγει στο Λούβρο, όπου ο βασιλεύς τον καλεί. Έμπρός στη θύρα του σταματούν άνατάπαντα άμάξια και ύπηρέτες και στις σκάλες βλέπεις τις ωραιότερες γυναίκες, τις μεγαλειότερες άριστοκράτισσες, τους πειδ φημισμένους άνδρες που τρέχουν να ιδούν τα νέα του έργα: Έρχονται «να θαυμάσουν τη Δανάη του», να ιδούν τον «Παραλυτικό», να γνωρίσουν την «Κατάρα» του. «Μια νέα, γλυκύτατη γυναίκα, ή νέα κυρία Ρολάν, γράφει μ' ένθουσιασμό: «Θυμήθηκα με συγκίνηση την άμετροτη εύχαριστήσι μας της περασμένης Πέμπτης, Σοφία, όταν πήγαμε μαζί στο Γκρέζ¹».

Και για τα πορτραίτα του, για τις γυναικείες σπουδές, για τα έργα του τα πειδ έμπνευσμένα και που δίνουν περισσότερη συγκίνηση και γοητεύουν, ή φήμη του μεγαλώνει ακόμα. Όλες θέλουν να ιδούν, να σκύψουν επάνω στις εβόνες, να αναγνωρίσουν τον εαυτόν τους, να αισθανθούν την αγάπη μέσα στα τρυφερά αυτά πρόσωπα, στα μεγάλα αυτά μάτια, γεμάτα από μεθυστική έλξη, στις στάσεις αυτές τις άπαλές και θελκτικές, όπου ο λαιμός και οι ώμοι, τα χέρια, το στήθος παίρνουν τόση γοητεία, γεννούν τόση έρωτική συγκίνηση. Στο εύρύχωρο εργαστήρι του Γκρέζ όλος αυτός ο κόσμος πηγαινοέρχεται και μιλούν: ο κ. Δε Λά Λίβ, ή κυρία Δε Γκραμμόν² διαλέγουν εικόνες: παρέχει άλλοι δίνουν παραγγελίες: κ' εκείνοι που ούτε αγοράζουν, ούτε παραγγέλλουν, μένουν καρφωμένοι έμπρός στα τελευταία έργα του ζωγράφου.

Έμπρός στη «Μάννα αγαπημένη» και τη «Φιλοσοφία» άκούονται όλοένα έπιφωνήματα, έπαινοι, κολακευτικά και γλυκά λόγια: «Τι ξμορφη γυναίκα, λέγουν, τί ξμορφο μπράτσο! Τι ξμορφη γάμπα! Τι χαριτωμένο πόδι! Το χέρι αυτό είναι τέλειο! Εδνυχισμένος ζωγράφος!» Ο Γκρέζ άκουσε τα τελευταία λόγια κ' έγέλασε γέλιο πικρά ή γυναίκα του, που μπήκε την ίδια στιγμή, τα είδς όλα, όλα. Ξεύρει πώς γι' αυτήν μιλούν. «Νά την, ή ξμορφη γυναίκα!» λέγουν οι άνδρες. — Και όμως, λέγει ή κυρία Γκρέζ, μια τόσο ξμορφη γυναίκα, που άκούει τόσα κολακευτικά λόγια από τα ωραιότερα χείλη, ή γυναίκα αυτή που δίνει στις εικόνες σου τη μισή τους άξια γιατί αυτή τις έμπνέει, ή γυναίκα αυτή δεν έχει ούτε τα στολίδια, ούτε τα επανωφόρια, ούτε τα φορέματα, ούτε τ' άμάξια, ούτε έπιτέλους το σπύτι που της ταιριάζει! Είναι ποταπό!» Και

ξαναορίζουν οι σκηές — όταν φύγη το πλήθος και κλειση ή θύρα — πειδ δομητικές. Το χέριμα είναι ή άφορμή και όσα και αν κερδίση ο Γκρέζ, δεν είναι αρκετά γι' αυτήν. Και τώρα τυπώνει κρυφά του αντίτυπα, πουλεί έργα, και δέχεται — κρυφά — παραγγελίες. Θέλει, στο σπύτι αυτό, όπου μόνο φωνές και θυμοί και άταξία ύπάρχει, αυτή να βασιλεύη, να διατάξη, να κρατή τους λογαριασμούς και όλα να τα διευθύνη. Απογοητευμένος ο άμοιρος ζωγράφος ύποχωρεί. Και ή κυρία Γκρέζ παίρνει τη διαχείριση! Ένα έναιτικον άρπαγής — όπου της έμεινε από τότε που ήταν στο βιβλιοπωλείον — ή μανία της πολυτελείας που δεν μπορούσε να την νικήση, μεγαλώνουν τον πειρασμό. Και γίνεται κλέφτρα παίρνει άλογάριαστα από το συζυγικό ταμείον. Και είναι ψεύτρα! — «Οι λογαριασμοί σου δεν μου φαίνονται καθαροί!» λέγει μιάν ήμέρα ο

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΗΘΟΠΟΙΟΥ ΦΩΤΟΓΡ. Β. ΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

Και άλλως είχαμεν δημοσιεύσει φυσιογνωμικές μεταμορφώσεις του κ. Αθ. Μαρίκου. Ο καλός ήθοποιός μας ήθέλησε να ποζάρη, επίτηδες διά τα «Παναθήναια» με νέας φάσεις της εδματαβόλου μορφής του.

* Συνέχεια: «Παναθήναια» 15-30 Σεπτεμβρίου.

¹ Κυρία Ρολάν (Επιστολάι).
² Άρχισια.

σέζυγος. — «Δὲν καταλαβαίνεις τίποτα, τοῦ ἀπαντᾷ μάθε πὼς διευθύνω τις δουλειές σου καλύτερα ἀπ' ἐμὴ θὰ ἔκανες ἐσύ!»¹ Καὶ αὐτὸ μὲ ἔναν τόνου προστακτικό, ξηρό, ἀποφασιστικό, ὁποῦ ὁ δυστυχισμένος ζωγράφος ἀποφάσισε νὰ μὴν ἀντιλέγη καὶ νὰ ὑποτάσσεται. Τολμᾷ νὰ εἰπῆ λέξει; Ἀμέσως τὸ στόμα αὐτοῦ, ποῦ τόσο τὸ ἀγάπησε καὶ τὸ ἀγαπᾷ ἀκόμα, — γιὰ εἶχε ἀκόμα τὴν πρώτη του ρόδινη δροσιά — ἀρχίζει τὸ περίγελο καὶ τὰ ὕβριστικά λόγια. Τὰ μάτια αὐτά, ποῦ ἔλαμπαν μιὰ φορὰ ἀπὸ ἔρωτα μόνον, τώρα σκορποῦν ἀστραπές καὶ δαγκάνει τὰ χεῖλη καὶ σουφρώνει τὸ μέτωπο. Ἄ, ποῖος θὰ γνώριζε μέσα στὴν τυραννικὴ καὶ ἔξαλλη καὶ ἀπειλητικὴ αὐτῆ γυναῖκα, τὴ χαριτωμένη κόρη τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς ὁδοῦ Σαιν-Ζάκ; Ποῖος θὰ πίστευε πὼς αὐτὴ εἶναι ἡ Μπαμπούτη; Καὶ ὅμως εἶναι αὐτῆ, ἡ ἴδια, πάντα νόστιμη, μὰ τόσο ἀλλοιώτικη! Πρέπει χωρὶς διακοπὴ νὰ ἐργάζεται ὁ Γκρέξ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ἀπληστία της, τὴ δίψα ποῦ εἶχε γιὰ τὸ χρέμα. Ἔχει τὸν πνευτὸ τοῦ πλοῦτου. Καὶ εἶναι φοβερὸ ποῦ μεταδίδει τὸν πνευτὸν αὐτόν, τὴ δίψα, αὐτὸ τὸ αἶσθημα τοῦ χρέματος στὸν δυστυχισμένο ζωγράφο. Θέλει νὰ κερδίσῃ, νὰ κερδίσῃ μὲ κάθε τρόπο γιὰ νὰ χαρίσῃ στὴν γυναῖκα αὐτῆ τὴν πολυτέλεια καὶ τὸ μεγαλεῖον ποῦ ζητεῖ. Τώρα ὁμῶς ἔκείνη ποῦ κερδίζει, ὄχι μόνον τοῦ τὰ κλέβει, ἀλλὰ καὶ τὰ παίζει στὰ χαρτιά. Χάνει καὶ τότε γίνεται ψεύτρα γιὰ νὰ πάρῃ κα' ἄλλα χρήματα: «Εἶμαι πολὺ ἄτυχη, τοῦ εἶπε μιὰν ἡμέρα, μελαγχολικά: ἔδωκα συντροφιά, χωρὶς νὰ σὲ ρωτήσω, (ποῦ νὰ μὴν τὰ ἔδινα), τριάντα ἢ τριάντα ἔξ χιλιάδας φράγκα, γιὰ ἓνα καράβι, μὲ τὴ σκέψι νὰ σὲ κάνω πλούσιο καὶ οἱ Ἄγγλοι τῶπιαν τὴ στιγμή ποῦ ἔβγαίνε ἀπ' τὸ λιμάνι». Ὁ ζωγράφος τὸ ἄκουσε ἀπολιθωμένος. — Πὼς, ἀποκοιήθηκε, μπόρεσε νὰ κάνῃς τέτοιο πρᾶγμα χωρὶς ν' ἀσφαλίσης τὸ πλοῖο; Καὶ ποῖος ἦταν ὁ πλοίαρχος; Ποτὲ δὲν ἠμπόρεσε νὰ εἰπῆ τὸ ὄνομα τοῦ πλοίαρχου.

Ἄλοῖμονο! ἄλοῖμονο! Τριανταεὶ χιλιάδες φράγκα! Πόσα ἔργα σὰν τὸν «Παραλυτικό», σὰν τὸν «Ἀχάριστον Υἱό», σὰν τὴ «Σπορά», σὰν τὴ «Μάννα Ἀγαπημένη» χρειάζονται γιὰ τὸ ποσὸν αὐτό. Πόσα βράδια καὶ πόσα πρωῖνά εἶχε ἐργασθῆ! Πόσο ἀπὸ τὴ σκέψι του, καὶ πόσο ἀπὸ τὴν καρδιά του, καὶ πόσο ἀπὸ τὴν τέχνη του εἶχε σπαταλήσει! Ἄ, τί σκληρὸ ποῦ ἦταν τὸ κτήσιμα!

Ἦταν καὶ ἄλλα σκληρότερα ἀκόμη.

Τότε, ποῦ ἔπαινε πειὰ δλότεια ν' ἀγαπᾷ τὰ παιδιὰ της καὶ αὐτόν. «Ἐνας χρόνος καὶ ἑπτὰ μῆνες εἶναι, μνησθῶσαν τὰ μικρὰ στὸν πατέρα τοῦς, ποῦ δὲν ἦρθε ἡ μαμὰ νὰ μᾶς ἰδῆ». Κάθε

αἶσθημα, κάθε στοργὴ γιὰ τὰ πλάσματα αὐτὰ ποῦ τόσο τ' ἀγαποῦσε μιὰ φορὰ, ἔσβυνε μπρὸς στὸ κύμα τοῦ πάθους ποῦ τὴν κρατοῦσε σλαβωμένη. Ποτὲ γυναῖκα δὲν λησμώνησε, ὅπως αὐτῆ, κάθε ντροπὴ γιὰ νὰ ριχθῆ μὲ τέτοια μανία στὴν ἁμαρτία. Ἄ, πὼς εἶχε ξεχάσει πειὰ τὸ ἀπλὸ μπαμπακερὸ φουστάνι, καὶ τὴ σκούφια, καὶ τὸ μικρὸ σταυροντάκι ποῦ φοροῦσε μιὰ φορὰ! Τώρα ἐπουδράριζε τὰ μαλλιά της καὶ φοροῦσε στολίδια, καὶ ἦταν βουτηγμένη μέσα στὶς μυρωδιές, καὶ ἔβανε ἓνα δάχτυλο κοκκινάδι καὶ ψεύτικες ἑλῆδες! Τὸ ἐπανακόρη της ἦταν πάντα ἀπὸ ἀτλάξι πλουμιστό, τὰ φουστάνια της μεταξωτὰ ἢ ἀπὸ στόφα χρυσοῦφαντη. Ἐπήγαινε στὸν καλύτερο ὑποδηματοποιό, τὸν Μπουρμπόν, στὸν καλύτερο περρουκέρη γιὰ τὰ μαλλιά της, τὸν Λεγκρό, στὴν καλύτερη ράφτρα τὴ Μπερτέν! Τὰ παιδιὰ ἀκριβὰ στολίδια, μισοφόρια, ἀσπρόρροχα, ἐπανωφόρια, κοσμήματα, καπέλα, καὶ τὰ παιδιὰ καλὰ δὲν ἐδίσταζε νὰ τ' ἀγοράσῃ. Φορτωμένη ἀπὸ στολίδια τώρα, ντροπέτανε πειὰ νὰ φορέσῃ τὰ ἀπλὰ ἔκείνη πρᾶγματα ποῦ μ' αὐτὰ ἐγοῦτενε μιὰ φορὰ. Ὁ καθρέπτης ἦταν τώρα ὁ μόνος της σύντροφος. Καὶ ἔπρεπε νὰ τὴν ἰδῆτε — τὴν ὥρα ποῦ ὁ Γκρέξ, ὁ ἀνόητος! σπαταλοῦσε τὰς δυνάμεις του κα' ἐδούλευε ὅλη μέρα ἢ κολλῆς φορές καὶ τὴ νύχτα νὰ μοντζουρώνῃ σεμνὲς εἰκόνες — μπρὸς στὸν καθρέπτη νὰ βάνῃ τὸ κοκκινάδι στὰ χεῖλη, νὰ φτιασιδόνῃ τὸ πρόσωπο, ποῦ ἦταν μιὰ φορὰ τόσο ρόδινο καὶ τόσο ντροπαλό. Καὶ τὸ κοκκινάδι αὐτό, καὶ τὸ φτιασιδί καὶ οἱ ψεύτικες ἑλῆδες ἦταν τὸ ἀγκίστρι τῆς ἀγάπης! Ἡ πονηρῆ, τῶξερε καλὰ αὐτό. Μὲ ὅλες αὐτὲς τὶς τέχνες, πῆρε μεγάλη ἰδέα γιὰ τὰ θέλητρά της, καὶ ἔγεινε μάταιη καὶ συνεῖθισε τὴν ἀκολασία. Τώρα, ἔκείνη ποῦ πῆγαιναν στὸ ἐργαστήρι τοῦ ζωγράφου, ἀρχισαν νὰ τῆς λέγουν νόστιμα λόγια γιὰ τὴν ἔμορφιά της, γιὰ τὴ γοητεία της.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰ στολίδια ἀρχισε τὰ λόγια τὰ παραξένα, τοὺς παραξένους τρόπους ἔμαθε νὰ περπατῆ μὲ τὴν κίνησι ἔκείνη τῆς μέσης ποῦ εἶχε ἡ Μανὸν Γκογκό, ἡ Τοντὸν Μινέτ, ἡ Ἀσπασία Σιτρὸν καὶ ὅλες οἱ γυναῖκες τοῦ Παλαί-Ρουαγιαλ. Ἐκαμάρωνε, χαμογελοῦσε, σκορποῦσε χίλιες φιλαρέσκικες, χάρδια, ματιές ἔμαθε καθετὴ τῆς τέχνης αὐτῆς, ἔγεινε ἡ ματιὰ της παιγνιδιάρικη, τὰ χεῖλη, ἢ φωνὴ προκλητικὰ, ὁποῦ δίνουν στὴ γυναῖκα τόσο παράδοξη δύναμι. Ἐγεινε σὰν τις κοῦκλες τῆς ὁδοῦ Σαιν-Ὀνορέ, ντυμένη στὸ μετᾶξι, φτιασιδωμένη, ψεύτικη, στολισμένη, βαμμένη καὶ τόσο ἀκριβῆ, ὁποῦ ὅλα ὅσα ὁ Γκρέξ ἐκέρδιζε, δὲν ἦταν ἀρκετὰ. Στὸ τέλος ἀνοῖξε τὸ λαιμὸ της. Σ' ὅλα τὰ ἄλλα ποῦ κινούσαν τὸν πειρασμό, ἐπρόσθεσε καὶ τὸ παιδιὰ ἐλκυστικό: τὸ στήθος αὐτὸ τὸ τόσο τέλειο, καὶ τόσο ὠραῖο ὁποῦ καὶ αὐτὸς ὁ Γκρέξ, μὲ ὅλη

τὴν ἀγάπη ποῦ τῆς εἶχε, δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ ζωγραφίσῃ καλὰ. Ἄλοῖμονο! αὐτὸ τὸ στήθος ἔφερε τὴν καταστροφὴ. Ὁ κ. Μπλοντέλ Ἀξενκούρ εἶδε ἔτσι τὴν κυρία Γκρέξ μιὰν ἡμέρα ποῦ ἦρθε νὰ ἰδῆ τὸ ὠραῖον ἔργον τοῦ ζωγράφου «Δανάη» ὁ κ. Ἀξενκούρ ἦτον πολὺ ἔμορφος ἄνθρωπος, χαριτωμένος καὶ εἶχε καλοὺς τρόπους καὶ ἀγατοῦσε πολὺ τοὺς καλλιτέχνες καὶ τὴν τέχνη.

Ἡ κυρία Γκρέξ ἀρχισε δείχνοντας τὰ χεῖλη, τὰ ζωρὰ μάτια, τὰ ὠραῖα της δόντια, τὸ ἔμορφο χαμόγελο τὴν εἶδε ἔτσι κα' ἐπρόσθεσε στὸν ἀνοικτὸ λαιμό, κα' ἐπιάσθηκε ὅπως ἡ μύγα πιάνεται ἀνυπόμονη μέσα στὸ γάλα. Ἡ ἐπιθετικὴ ἦτον τολμηρὴ καὶ ξαφνικὴ ἢ ἀπάντησις τὸ ἴδιον καὶ ἔτσι ὁ κ. Ἀξενκούρ ἀπόκτησε τὴν γυναῖκα τοῦ καλλιτέχνου.

[Συνέχεια — Μετάφρ. Κ. Μ.]

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΠΙΑΟΝ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΦΕΡΡΕΡ

Τὰ θύματα τῆς Ἐπιστήμης καὶ οἱ μάρτυρες τῆς Ἐλευθερίας, οἱ ὁποῖοι, ὡσὰν μετέωρα φωτεινά, σελαγίζουσι εἰς τὸ στερέωμα τοῦ κόσμου κατὰ περιόδους, φωτίζουσι διὰ τοῦ θανάτου τὸν παγκόσμιον συνειδησιν, ἀνοίγουσι τὸν ὄριζοντα τῆς σκέψεως εὐρύτερα, καταρρίπτουσι προλήψεις καὶ ψεύδη καὶ προσοχήματα καὶ ὑψώνουσι μεγάλην μεγαλωσίαν τὴν ἀνύφαντον σημαίαν τοῦ ἐλευθέρου καὶ ἀνυποτάκτου στοχασμοῦ.

Ὅ,τι εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ εἰς μόνος μάρτυς τῆς σκέψεως, δὲν εἰμποροῦν νὰ τὸ κατορθώσουσι πενήντα ἢ ἑκατὸν μαζῆ ἐνδόξως θανατωμένοι ἥρωες πολέμου τὸ ἀνοικτὸν πεδῖον τοῦ πολέμου εἶνε στενότερον ἀπέναντι τοῦ πεδίου τοῦ Λόγου καὶ τῆς συνειδήσεως.

Διὰ τοῦτο ὁ κλονισμός, τὸν ὁποῖον ἐπέφερεν εἰς συνόλην σχεδὸν τὴν ὑδρόγειον ὁ θάνατος ἑνὸς ἀνθρώπου, ἀσήμου ἕως προχθὲς καὶ ἀγνωστοῦ πέραν τῶν κύκλων τῶν συναγωνιστῶν του καὶ τῶν παρακολουθούντων τὴν ἐξέλιξιν ὀρισμένων ἰδεῶν ἀνὰ τὰς πολιτισμένας κοινωνίας, εἶνε κλονισμός, τὸν ὁποῖον οἱ πολλοὶ δὲν εἰμποροῦν ν' ἀντιληφθῶν, πῶς τάχα ἐπῆλθεν.

Ὁ θάνατος ὁ ἄδικος τοῦ Ἰσπανοῦ Φραγκίσκου Φερρέρ εἶνε καὶ θὰ μελῆ σταθμὸς μεγάλος εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Φραγκίσκος Φερρέρ ἐγενήθη τὸ 1859 εἰς ἓν χωρίον παρὰ τὴν Βαρθελώναν, ἀπὸ γονεῖς πτωχοῦς Δεκάκταστῆς ἠναγκάσθη, διὰ νὰ πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, νὰ γίνῃ σιδηροδρομικὸς ὑπάλληλος διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς συναφείας τοῦ μὲ δημοκρατικούς κύκλους ἀπέβηλε ταχέως τὴν θρησκοληψίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἔξ ἀνατροφῆς οἰκογενειακῆς ἔρρεπε, κα' ἐπεδόθη μὲ ὄρμη εἰς πολιτικούς ἀγῶνας, μετασχὼν τὸ 1885 εἰς τὴν ἐπαναστατικὴν ἀποπειρᾶν τοῦ στρατηγοῦ Βιλλακάμπια.

Κατόπιν, ἀναχωρήσας ἔξ Ἰσπανίας, κατέφυγεν εἰς Παρισίους, ὅπου ἔμεινε ἐπὶ σειρᾶν ἔτων, κατ' ἀρχὰς ὡς γραμματεὺς τοῦ μεγάλου Ἰσπα-

νοῦ ἐπαναστάτου Ρουῆ Ζορὶλλα, ἔπειτα ὡς προμηθευτῆς Ἰσπανικῶν οἴνων, καὶ διδασκαλὸς τῆς ἰσπανικῆς γλώσσης. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν του ἦτο καὶ ἡ Δ^ε Μενιέ, ἡ ὁποία, γοητευθεῖσα ἀπὸ τὴν ἔνθεον διδασκαλίαν τοῦ Φερρέρ, προσηλυτίσθη εἰς τάνιθρησκευτικὰ καὶ κοινωνικὰ δόγματά του κα' ἐγκατέλιπε τὸν καθολικισμόν, τοῦ ὁποίου ἦτον ἔνθερος ὁπαδός ἀποθανοῦσα δὲ ἄνευ κληρονόμου μετὰ τινα ἔτη, τὸ 1899, ἀφῆκε τὴν ἔξ ἐνὸς περίπου ἑκατομμυρίου φράγκων περιουσίαν της εἰς τὸν διδασκαλὸν της.

Οὕτως ὁ μέχρι τῆς χθὲς πένης Φερρέρ ἐγένετο ἀπροσδοκῆτως ἑκατομμυριούχος. Ὑπηρέτης πιστὸς τῆς Ἰδέας ὡς ἦτον, ἐνόμισεν, διὸ ὁ πλοῦτος αὐτὸς ὁ οὐρανόπεμπτος δὲν τοῦ ἀνήκεν, ἀλλ' ὅτι ἀνήκεν εἰς τὴν Ἰδέαν καὶ, μόλις ἐπέστρεψεν εἰς Ἰσπανίαν, κατέστρωσε σχέδιον προπαγάνδας τῶν νέων ἰδεῶν, τῶν ὁποίων προώρτισεν ἑαυτὸν ἀπόστολον καὶ κήρυκα διὰ τὴν πατρίδα του, τὴν δουλεύουσαν δουλείαν ἀτιμωτικὴν εἰς παπαδοκρατικὸν καθεστὸς παμπάλαιον. Ἠγόρασε γαληνίαν ἑαυτὴν εἰς Μασουῦ, παρὰ τὴν Βαρθελώναν, ὅπου ἔστησε τὸ κέντρον τῶν μελετῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν του πρὸς ἀφύπνισιν τοῦ λαοῦ, διὰ τῆς διδασκαλίας περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐξαπλώσεως ὑγιᾶν φιλοσοφικῶν, κοινωνιολογικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν, κα' ἐν γένει πρὸς ἀναξωγογήνησιν τῶν κυττάρων τοῦ ἀνθρωπίνου Ἐγῶ, τὰ ὁποῖα ἢ μεσαιωνικὴ κατάστασις τῆς πατρίδος του ἐκράτει νεκρωμένα.

Ὁ Φραγκίσκος Φερρέρ, πνεῦμα φιλελεύθερον καὶ ἀνυπότακτον εἰς τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς συνθήκας, αἱ ὁποῖαι κυριαρχοῦν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἐχθρὸς τῆς κληροκρατίας καὶ τοῦ ἠθρονητισμοῦ, πολέμιος καὶ ἀνελευθέρου ἐφαρμογῆς τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος εἰς τὴν πατρίδα του, ποθῶν νὰ καταρρίψῃ κάθε ὀδόφραγμα κατὰ τῆς προόδου τῶν συμπατριωτῶν του, τοὺς ὁποίους τὸ φαῦλον καθεστὸς ἤθελε δούλους τῶν προλήψεων καὶ τῶν αὐταρχικῶν ἐπιθυ-

¹ Διδερό: Σολόν.

μῶν ὀλιγαρχίας κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς, ἔτα-
ξεν ὡς μόνον σκοπὸν τοῦ βίου του τὸ ἐξύπνημα
καὶ τὴν ἐξύψωσιν τῶν λαϊκῶν μαζῶν, αἱ ὁποῖαι
εἰς τὴν Ἰσπανίαν, περισσότερο ἀπ' ὅλα τὰ
γύρω πολιτισμένα κράτη, εἶνε ἀπαίδευτοι καὶ
ἀσυγκρότητοι.

Καὶ ἴδρυσεν τὴν «Νέαν Σχολήν», τῆς ὁποίας
ὡς κύριον ἔργον ἀνέγραψε «τὴν διαπαιδαγώ-
γησιν τοῦ λαοῦ πρὸς χειραφέτησιν του ἀπὸ τὴν
τυραννίαν τῆς προλήψεως», διὰ τῆς διδασκαλίας,
τῆς ἐκδόσεως καὶ διαδόσεως βιβλίων καὶ τῆς
ἰδρύσεως βιβλιοθηκῶν.

Ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἑκα-
τοντῆς σχολείων ἰδρύθη διὰ τῆς ἀκουράστου
φροντίδος του, διασπείρουσα τὰ νέα δόγματα
εἰς τοὺς ἡμιτύφλους λαϊκοὺς κ' ἐργατικούς
πληθυσμούς τῆς Ἰσπανίας, ἐκδοτικὸς δὲ οἶκος
ἰδρυθεὶς παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ὡς παράρτημα
τῆς Νέας Σχολῆς, μετ' ὅτου ἐμβλημα «Περισσότερον
φῶς» ἤρχισε νὰ σκορπίζῃ εἰς κάθε γωνίαν τῆς
χώρας του, καὶ ἰδίως τῆς ἐπαρχίας Καταλονίας,
ποικίλα ἀναμορφωτικῆς καὶ ριζοσπαστικῆς ὕλης
βιβλία, ἐπιστημονικὰ κ' ἐκλαϊκευτικὰ. Παραλ-
λήλως δὲ ἠΐξανεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατικῶν καὶ
τῶν δανειστικῶν βιβλιοθηκῶν.

Ἀφ' ἑτέρου φυλλάδια, προκηρῦξεις καὶ ποικί-
λης μορφῆς ἔντυπα, ἔξακοντιζόμενα κάθε τὸσον
ἀπὸ τὸ κέντρον, ἐχάρασαν μετ' ἡραμμάς ἀδράς
τὰ χαρακώματα, εἰς τὴν ὑπεράσπιον τῶν ὁποίων
ὁ Φερρέρ καὶ οἱ ὁπαδοὶ του ἀφιέρωσαν ἑαυτούς.

«Τὸν τελικὸν σκοπὸν, ἔγραφεν εἰς μίαν ἀπὸ
τὰς προκηρῦξεις του ὁ φιλόσοφος ἐπαναστάτης,
τὸν τελικὸν σκοπὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποβλέπει ὁ
ἐκπολιτισμὸς τοῦ ἀτόμου, εἰς τὴν κοινωνίαν μόνον
ὑπὸ ἐλευθέρως καὶ πάντοτε ἀναθεωρουμέ-
νας συνθήκας εἰμποροῦμεν νὰ ἐπιτύχωμεν».

Μετ' ὀλίγον ἤρχιζεν ἡ ἀφύπνισις σιγά-σιγά.
Ἡ ἐργατικὴ ἀλληλεγγύη, αἱ ἰδέαι τῆς ἰσότητος,
τῆς ἰσοπολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς σιέ-
ψεως, τὰς ὁποίας ἐπέβαλεν εἰς τὴν παγκό-
σμιον συνείδησιν ἡ φωτεινὴ χορεία τῶν ἐργατῶν
τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐγενικεύοντο ὁλο-
κλήρως. Καὶ αἱ ομάδες τῶν νέων προσηλύτων ἤρχι-
σαν νὰ κινῶνται καὶ νὰ συγκροτοῦνται τὸ
συνταγματικὸν δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι, τὸ
ὁποῖον σιωπηρῶς ἦτον ἀπηγορευμένον, τώρα
ἔγινε θεσμὸς διὰ τὸν λυτρωμένον λαόν.

Βραχύσωμος, εὐρύστεργος, ὀξυγένης, μετ' ἡ-
ριστάς ἀργυρᾶς τράχας, ὁ Φερρέρ ἦτο γεμάτος
ζωὴν, δραστηριότητα καὶ ἀφοβίαν. Βαθύγνωμος
καὶ διλογόλογος, ὁμίλει μετ' ἡλικίας καὶ τοις
περιόδοις, αἱ ὁποῖαι ὁμοίαν ἀξιώματα. Εἰς τὰ
συνέδρια τῆς Ἐλευθέρως Σκέψεως, εἰς τὴν
Ρώμην καὶ τὸ Παρίσι, ἡ ἔντονος φυσιο-
γνωμία του συνεκέντρωνε τὰς συμπαθείας καὶ

τὸν ἐνθουσιασμὸν ὄλων τῶν παντοσθενῶν συν-
αδελφῶν του εἰς φιλελευθέρως ἀρχὰς καὶ ἰδα-
νικὰ ἀνθρωπιστικὰ.

Ὁ Φερρέρ ἦτον ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς τὴν
Ἰσπανίαν τὰ συγγράμματα τοῦ Δάρβιν καὶ τοῦ
Σπένσερ διὰ φροντίδος του μετεφράσθη κ' ἐξε-
δόθη εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων «Ἡ ἀνθρώπινη
ἠθικὴ» τοῦ Guyau· αὐτὸς ἔμαθε τὰ πλήθη
νὰ διαβάζουσι, νὰ σκέπτονται, νὰ θέλουσι, πρὸ
πάντων νὰ θέλουσι. Καὶ δι' αὐτὰ ὅλα ἡ ἰησο-
ητικὴ τυραννοκρατία, τῆς ὁποίας τὸ κράτος
ἤρχισε νὰ κλονίζεται, ἔνεκα τῆς διδασκαλίας του,
τὸν κατεδίκασεν εἰς θάνατον.

Τὸ στρατιωτικὸν δικαστήριον τῆς Βαρκελώνης,
ὕπακοῦσαν εἰς τὰ νεύματα τῶν τυράννων τῆς
συνειδήσεως, χωρὶς οὐδὲ κἄν τὴν τήρησιν τῶν
προσημάτων καὶ τῶν δικονομικῶν διατυπώσεων,
ὑβρίσαν τὴν ἰδέαν τῆς Δικαιοσύνης καὶ τὰς στοι-
χειώδεις ἐγγυήσεις αὐτῆς, διὰ διαδικασίας ἱερε-
ξαστικῆς, ἡ ὁποία ἀπεστέρησε τὸν κατηγορού-
μενον τὸ ἱερὸν δικαίωμα τῆς ἀμύνης, κατεδί-
κασε τὸν μάρτυρα τῆς Ἐλευθερίας εἰς θάνατον.

Καὶ ἡ δολοφονικὴ ἀπόφασις ἐξετελέσθη τὴν
30 Σεπτεμβρίου εἰς τὸ φρούριον Montjuich.

Ὁὐτωπῶς ὁ ἀνὴρ, ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε τὴν
προσκαιρινὴν αὐτὴν ζωὴν εἰς τὰ μεγάλα ἰδα-
νικὰ τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ ὁποῖος μετ' ἡράρον τη-
λαυγῆ ἔσπειρε τὸ φῶς τῆς Γνώσεως καὶ τῆς Ἐπι-
στήμης καὶ μετ' ἡράρον ἀσφυρηλάτητον ἔσπασε
τὰ δεσμὰ τῆς ἀμαθίας, τοῦ σκοτίου καὶ τῆς
προλήψεως εἰς τὴν πατρίδα του, ἐρρίθη εἰς τὸ
σκοτὸς τὸ αἰώνιον ὑπ' αὐτῆς τῆς Πολιτείας, ἡ
ὁποία ὑπῆρξεν ὁ δῆμος τοῦ μάρτυρος.

Ὁλόκληρος ὁ πολιτισμὸς κόσμος ἐξηγήθη
διὰ τὴν δολοφονίαν αὐτῆν, τὴν ὁποίαν μία πολι-
τεία διέπραξε καθ' ἑνὸς ὑπάρχοντος της. Καὶ εἶνε
ἡ ἐξέργεσις αὐτῆς χαρακτηριστικὴ τῆς προόδου
τῶν ἰδεῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ τῆς ἐπεκ-
τάσεως τῶν κηρυγμάτων τῆς Ἀληθείας ἀπὸ
τὴν ὑψηλὴν καὶ τῆς ἐδραιώσεως τῆς Ἀλληλε-
γύνης τῶν Λαῶν.

Ὁ Ἀμερικανὸς φιλελευθέρως Parsons, ἀδελφὸν
καὶ αὐτὸς θύμα τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῶν
ἀφυκτιστῶν τῆς λαϊκῆς ψυχῆς, ἔλεπεν, ἀναβαίνων
εἰς τὴν ἀγχόνην: «Ἐντυχιμὸς ὁ καιρὸς, κατὰ
τὸν ὁποῖον ἡ σιωπὴ τῶν μαρτύρων θὰ εἶν'
ἐγγλωττωτέρα ἀπὸ τὴν ἐγγλωττίαν τῶν λό-
γῶν των!»

Ὁ θάνατος τῶν προμάχων τῆς Ἰδέας εἶνε
ἡ ζωὴ τῆς Ἰδέας ἀπὸ τὸν χοῦν, εἰς τὸν ὁποῖον
μεταβάλλεται ἔπειτ' ἀπ' ὀλίγον ἡ γενναία φύ-
σις των, ἀναπηδοῦν καὶ βλαστάνουν ἐντόνωτεροι,
πολύκλαδοι καὶ πολύφυλλοι καὶ πολυπλόκαμοι
οἱ στοχασμοὶ οἱ σωτηριοὶ οὐτωπῶς, σιγά-σιγά
ἀλλὰ σταθερᾶ, δημοιοροῦνται ἡ δνειρευτῆ εὐδαι-
μονία τῆς ἀνθρωπότητος.

ΣΠ. Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Τὰ Διαζύγια

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. — Ψιθυρίζονται πάλιν ἕνα πλήθος
διαζύγια. Ἄνθρωποι ποὺ ἔχουσαν μόλις πρὸ ὀλίγου
τὸν χορὸν τοῦ Ἡσαΐα καὶ ἀπησχόλησαν τοὺς λειτουργί-
ους τοῦ Κυρίου εἰς τὴν ἀπαγγελίαν τῶσαν μακροσκε-
λῶν εὐχῶν, γυρίζουν τὰ πόδια ὀπίσθεν τὸν ἄλλον,
πρὶν προφθάσῃ ἀκόμη ὁ Θεὸς νὰ ἐμπλήσῃ τὰς ἀπο-
θήκας τῶν οἴνου, σίτου, ἐλαίου καὶ πάσης ἀγαθω-
σύνης».

Ὁ κ. ΑΣΟΦΟΣ. — Αὐτὸ εἶναι εὐχάριστον.

Ὁ ΜΑΘ. — Ποῖον πρᾶγμα εἶναι εὐχάριστον;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Τὰ διαζύγια. Εἰς κάθε διαζύγιον ἡ
ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου πανηγυρίζει μίαν νίκην. Καὶ
κάθε πανηγύρις τῆς Ἐλευθερίας εἶναι μία νίκη τοῦ
Ἀνθρωπισμοῦ.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἀφημονεῖτε τὸ τροπάριον: «Ὅτι ὁ Θεὸς
συνέξυθεν ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω».

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Τὸ τροπάριον δὲν προσβάλλεται
καθόλου. Ποῖος σὺς ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐπεμβαί-
νει εἰς τὰς περισσοτέρας ἐνώσεις ποὺ βλέπομεν; Ἐγὼ
σὺς βεβαίωσα ὅτι εἰς τοὺς περισσοτέρους γάμους δὲν
εἶναι οὐτε κἄν προσκεκλημένος. Τοὺς περισσοτέρους
νυμφίους τοὺς ἐνώσαν ἀπλοῦστατα οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ
Θεὸς ἔρχεται ἐπὶ αὐτοὺς χωρίζει. Τὸ τροπάριον
εἰμποροῦσε νὰ μεταγραφῇ: «Ὅτι ὁ ἄνθρωπος συνέ-
ξυθεν, ὁ Θεὸς χωρίζετω».

Ὁ ΜΑΘ. — Ἀλλὰ δὲν νομίζετε, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν
τρόπον ὁ γάμος φέρεται ραγδαίως πρὸς τὴν χρεω-
κοπίαν;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Οὕτως ἡ ἄλλως ἡ χρεωκοπία εἶναι
ἀφρευκτος. Τὰ διαζύγια τὴν ἀναστέλλουν δι' ὀλίγον
καιρὸν καὶ ἐνθαρρύνουν ἀκόμη μερικοὺς νὰ ὑποβάλ-
λονται εἰς ἕνα ζυγόν, ὁ ὁποῖος εἶναι λειψανὸν μᾶς
παλαιᾶς τάξεως πραγμάτων.

Ὁ ΜΑΘ. — Ποτὲ δὲν μοῦ εἶπατε, ὅτι εἰσθε ἀπὸ τοὺς
ἐχθροὺς τοῦ γάμου.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ὁ γάμος εἶναι μία ἀνηθικότης.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν ποὺ ἔχει
κανεὶς περὶ τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ ἀνηθικοῦ.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἀνηθικὸν εἶναι καθεὶ τερατώδες
καὶ ἀντιμαχόμενον πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως.

Ὁ ΜΑΘ. — Ποῦ εὐρίσκατε τὸ τερατώδες εἰς τὸν
γάμον;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ἐκεῖ ποὺ τὸ εὐρίσκα εἰς τοὺς Σια-
μαίους ἀδελφούς καὶ εἰς ὅλα τὰ σχετικὰ προϊόντα τῆς
τερατογονίας. Εἶδατε ποτὲ δύο ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι
ἔβησαν κολλημένον ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς των;
Δὲν ὑπάρχει θεάμα ποὺ νὰ γεννᾶ περισσότερο τὴν
διαμαρτυρίαν ἀπὸ τὸ φοβερὸν αὐτὸ ἀμάρτημα τῆς
Φύσεως. Μόνον νὰ συλλογισθῇ κανεὶς, ὅτι δύο πλά-
σματα εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ ζήσουν κολλημένα μετ'
τὴν ῥαχὴν ἢ τὸ στέγον εἰς ὅλην τὴν ζωὴν, κατα-
λαμβάνεται ἀπὸ φρίκην. Καὶ ὅμως ἐνῶς ἡ ἐπιστήμη
προσπαθεῖ μετ' ὅλα τὰ μέσα νὰ χωρήσῃ τοὺς ἐξο-
παγείς αἰτούς, ὅπως τοὺς λέγουσι οἱ ἱατροί, οἱ ἄνθρω-
ποι ἐξανίστανται ὁσάκις δύο ἄλλοι ἐξοπαγείς, κατα-
δικασμένοι εἰς τὴν ἰσοβίαν αὐτῆν ἐνώσει, ὅχι πλέον ἐκ
γενετικῆς, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἰδίαν τὴν βούλησιν ἢ ἀβουλίαν,
ζητοῦν νὰ χωρισθῶν μετ' ἑαυτοὺς ἐντελῶς
ἀναίμακτον.

Ὁ ΜΑΘ. — Δὲν εἰμπορῶ νὰ παραδεχθῶ ὅτι ἡ ἐνω-

σις τοῦ γάμου εἶναι τόσον ἐνοχλητικὴ ὅσον ἡ ἐνωσις
τῶν διπλῶν τεράτων.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ὅχι βέβαια πάντοτε. Ἄλλ' ὅταν
ἀρχίσῃ νὰ εἶναι, νομίζω ὅτι γίνεται ἀκόμη φρικτωτέρα.
Εἰς τὴν ἐνωσιν τοῦ γάμου ὑπάρχουν ἐνοχλήσεις τὰς
ὁποίας ποτὲ δὲν ἔδωκε τὸ ἦμισυ τοῦ διπλοῦ τεράτος
εἰς τὸ ἄλλο ἦμισυ. Ἐγὼ τὴν ἐνόχλησιν τῆς συζυ-
γικῆς ἀπιστίας. Καὶ ὑποθέτω ὅτι τὰ διαζύγια ποὺ μοῦ
ἀναφέρετε ἔχουν ἀφορμὴν τὴν ἐνόχλησιν αὐτῆν.

Ὁ ΜΑΘ. — Ἀκριβῶς. Αἱ γυναῖκες ἔγιναν πολὺ ἀπι-
στες εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Ποτὲ οἱ σύζυγοι δὲν εὐρέθη-
σαν ὑπὸ χειρότερον ζώδιον. Μαντεύετε τοῦλάχιστον
τὸν λόγον τοῦ κακοῦ αὐτοῦ;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μαντεύω διότι
εἶναι αὐταπόδεικτος. Ὁ λόγος εἶναι ἀπλοῦστατα ὁ
συρμὸς καὶ αἱ γυναῖκες ἀκολουθοῦν πιστὰ τὸν συρμὸν.

Ὁ ΜΑΘ. — Οἱ συρμοὶ ὅμως δὲν διαρκοῦν τόσον
πολύ. Περνοῦν καὶ τοὺς διαδεχόνται ἄλλοι. Ἐγὼ ζῶ
τόσα χρόνια καὶ δὲν εἶδα ἀκόμη νὰ φθάσῃ καὶ ὁ συρ-
μὸς τῆς συζυγικῆς πίστεως.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Αὐτὸ συμβαίνει ἀπλοῦστατα διότι οἱ
ἠθικοὶ συρμοὶ διαρκοῦν περισσοτέρον ἀπὸ τοὺς φυσι-
κοὺς. Νὸ εἰσθε ὅμως βέβαιοι ὅτι θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός.

Ὁ ΜΑΘ. — Πῶς τὸ συμπεραίνετε;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Ὡς ἐξῆς. Σήμερον π. χ. εἶναι τοῦ
συρμοῦ κάθε ὥραία κυρία νὰ ἔχη τὸν ἦ τοῦς... θιαυ-
μαστάς της. Ὁ κόσμος ἀπὸ παλαιὰν συνήθειαν τὴν
κακολογεῖ εἰς τὰ κρυφὰ, ἀλλὰ τὴν καλοβλέπει εἰς τὰ
φανερὰ. Καὶ αἱ γυναῖκες προτιμοῦν νὰ καλοβλέπωνται
καὶ νὰ κακολογοῦνται παρὰ νὰ εὐφημοῦνται καὶ νὰ
κακολέπωνται. Τί θὰ συμβῇ ὅμως μετ' ὅσον καιρὸν;
Ἡ μόδα θὰ περάσῃ εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις καὶ
ἐπέραςεν ἤδη. Καὶ τότε οἱ εὐγενεῖς θὰ τὴν ἀφίσουν
ὅπως ἀφίσουν κάθε ξεπεσμένην μόδαν.

Ὁ ΜΑΘ. — Τὸ πιστεύετε;

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Πῶς νὰ μὴ τὸ πιστέω; Θὰ σὰς
φέρω ἕνα εὐγλωττον παραδείγμα. Ἡ γειτόνισσά μου
ἡ κυρὰ Νικόλαινα, ἡ ὁποία ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη ἔζησε
πιστὴ πρὸν τὸν γείτονα μου τὸν κυρ-Νικόλαν, ἀπέ-
κτησε τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐραστὴν, ὅπως ἀπέκτησε
καὶ ρεθεγκότταν τοῦ τελευταίου συρμοῦ. Προχθὲς ὁμι-
λοῦσαμεν δι' αὐτὴν μετ' ἑμὲν κυρίαν τῆς ἀνωτέρας
τάξεως. Καὶ ἡ κυρία μοῦ εἶπε μετ' ἀποτροπίας: «Φαν-
τασθῆτε ὅτι καὶ ἡ κυρὰ Νικόλαινα ἀπέκτησεν ἐρα-
στὴν. Αὐτὸ εἶναι ἀνυπόφορον». Ἡ κυρία τὴν στιγμὴν
ἐκείνην, εἰς παροξυσμὸν ἀξιοπραγίας, ὄνειρευετο ἕνα
συρμὸν συζυγικῆς πίστεως, τὸν συρμὸν ποὺ σὰς ἔλεγα.

Διατὶ χαμογελάτε;

Ὁ ΜΑΘ. — Μοῦ φαίνεται παραδόξον, ὅτι εἰσεῖς ποὺ
ὑπολογίζετε πάντοτε τὴν φύσιν, δὲν τὴν λαμβάνετε
καθόλου ὑπόψιν τὴν φορὰν αὐτῆν.

Ὁ κ. ΑΣΟΦ. — Δὲν τὴν λαμβάνω, διότι εἰς τὰ ἐννέα
δέκατα τῶν συζυγικῶν ἀπιστιῶν δὲν ἐνέχεται καθόλου.
Δὲν εἰμπορῶ νὰ παραδεχθῶ ὅτι ὅς ἐκ θαύματος αἱ
γυναῖκες ὄλαι ἔγιναν διὰ μῆς τόσον θερμαί, τόσον
ἐρωτικαὶ καὶ τόσον διψασμένα διὰ τὴν ποικιλίαν, οὐτε
ὅτι οἱ σύζυγοι κατήγησαν διὰ μῆς τόσον ἀπεχθεῖς
καὶ τόσον ἀκατάλληλοι διὰ τὰς γυναῖκας των. Ἐγνώ-
ρισσα γυναῖκας ἀπίστους, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐνθουσιασμέ-
ναι καθ' ὅλα ἀπὸ τοὺς συζύγους των καὶ τοὺς ἀγαποῦν
περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἐραστάς των. Καὶ ὅμως αἰσθάν-
ονται τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐραστοῦ, ὅπως αἰσθάνονται
τὴν ἀνάγκην ἐνὸς καπέλου τοῦ τελευταίου συρμοῦ.
Ὅπου ἡ Φύσις ἔχει τὴν οὐρανὸν της, ὅπου ὁ Ἐρως ἀνά-

εις την φιλοσοφίαν του δικαίου και της πολιτείας ή καλύτερα εις την φιλοσοφίαν, εις την πολιτείαν και εις το δικαίον (άποφύγομεν τοιούτοτρόπως και τους όρους της μεταφυσικής φρασεολογίας) είναι πολύ μικρά και πολύ μερική ή επιδρασής του όμως ή κοινωνική όπως όλων των μεγάλων ποιητών και των επικρατών δογματιών είναι μεγάλη. Και τοιούτοτρόπως έπρεπε να ξετασθή ο Νίτσε — κοινωνιολογική του μελέτη μεγάλης επιβολής — ή άλλως κανέν εκ των έργων αυτού έπρεπε ειδικώς ν' αναλυθί, όπως «Η γένεσις της τραγωδίας» ή το «Πέραν του καλού και του Κακού» ή «Η γενεαλογία της ήθικής» ή «Ο ταξιδευτής και ή σκιά του» ή «Η εϋθυμος γνώσις» ή τέλος το λυρικώτερον και πλέον άχαλίνωτον άπ' όλα του «Ο Ζαρωτούστρας».

Ποτισμένος από τας φιλοσοφικάς αντίληψεις του Κάντ, που ή γενικότης των στολισμένη από τα φωτοσκιάσματα των ύλιστικών επιστημονικών αντίληψεων μās έδωσε την μεγαλοπρεπή εικόνα του πεισιμομοϋ του Σοπενάουερ κατεχόμενος από την φυσιολογικήν αντίληψιν της επιλογής των ειδών του Δάρβιν που έφθασε σύγχρονά του εις την ειδικήν αντίληψιν του άγώνος επικρατήσεως των άτόμων και άπ' έτέρου με κάποιαν επιδρασιν του ποζιτιβισμού, όπως τον έμεθοδεύθη ο ιδρυτής του Κόμτ, και του επιστημονισμού, όπως κοινωνιολογικά τον ανέλυσεν ο Σπένσερ, ήμπορεσεν ο Νίτσε σάν αληθινά μεγάλας καλλιτέχνης, που ήτον, να ρήγη φρωτείνος άστραπής της ιδέας επάνω εις τα έρείματα των περασμένων χρόνων και εις τα άπροσδιόριστα άχνάρια των μελλόντων ιδανικών. «Οχι με μέθοδον, αλλά με όξυτητα διαγνώσεως» όχι με διαύγειαν, αλλά με δύναμιν αντίληψεως, μεριδώς και ανακόλουθος κάποτε, αλλά πάντοτε φωτιστικός και εκπληκτικός. Η γενικότης της Γερμανικής μεταφυσικής, που κανταγί εις άπαισιοδοξίαν, τον σπρώχνει ν' αναζητήση εις την παλαιάν ζωην τα έλατήρια της έπαρξιας της. Και τα εύρισκε εις το Άπολλώνιον και το Διονύσιον (Γένεσις της τραγωδίας, Εϋθύμος γνώσις). Η υπόθεσις της επιλογής των ειδών και του επακολουθού του άγώνος της επικρατήσεως εις την βιολογικώς διατυπωθεσαν άποφθεγματικότητά της και όχι με την σημερινήν μαθηματικήν επιφυλακτικότητά των κατά συνάρτησιν αντίληψεων, του δίδει την ιδέαν της έλευθέρως ήθικής και του υπερανθρώπου (Γενεαλογία της ήθικής, Ανίχριστος, Ζαρωτούστρας). «Οι αυτά θαυμασιος διατυπωμένα, με λυρισμόν ιδιότυπον, μ' έξαρον θρησκοποιητικήν, με παρατηρητικότητά βαθύαν, μ' έμπειρισμόν συναρπάζοντα, μ' ένα ήθος άδέσμευτον, που άποτελεί συνέχειαν των ηρωϊκών, αλλά και κατά περίσσειαν προσπαθειών του Γκαίτε εις τον Β' Φάουστ.

Αυτός — εις πολύ γενικώς γραμμιάς — είναι ο Νίτσε κ' επάνω εις το άόριστον αυτό κριτικόν σχεδιάγραμμα άπλώνεται το έργον του. Από τα νέφη της επιστημονικής γνώσεως, ώσαν από τους μεθυστικούς καπνούς της από τρίποδος Πυθίας, έμπνεόμενος ο μέγας λυρικός, διατυπώνει ήθικώς χρησιμώς σκολιούς κάποτε, αλλά ένθαρσυντικούς ως επί το πλείστον κ' άσιαιδόξους. Ουτε φιλόσοφος άστοτελής, ουτε πολιτειολόγος πρωτότυπος, ουτε νομοκρίτης είναι, όπως τοιούτοι ύπήρχαν ο Πλάτων, ο Δημόκριτος, ο Άριστοτέλης, ο Σπινόζα, ο Βάκων, ο Λέιβνιτς... Έχει μίαν υπέρροχον θέσιν εις τον Πάνθειον των μεγάλων ποιητών και έν δευτερογενή μνημειον εις τον Κεραμεικόν των επικρατών ήθικολόγων δογματιστών.

Ουτε ο χώρος, ουτε ή άφεταιρία, από την οποίαν έξεκινήσαμεν, μās επιτρέπον μεγαλητέραν διατριβήν επάνω εις το έργον του μέγαλου λυρικού, που σύντομα ίσως θα το αναλύσωμεν μεθοδικώτερα και λεπτομερέστερα εις τα «Παναθήναια». Και μόνον όλίγα σχετικά προς το θέμα, συναρμολογημένα δε εις το βιβλίον του κ. Καζαντζάκη προς δικαιολογίαν της εμφανίσεως

του Νίτσε, όφειλομεν να επικρίνωμεν. — Την εποχήν μας εύρισκει ο κ. Καζαντζάκης να όμοιότη κατασταληκτικά με την εποχήν των Σοφιστών της παρακμής του Έλληνισμού. Ένώ αληθινά ή εποχή μας δεν είναι αναλυτική των ύπαρχουσών γνώσεων ουδέ κατ' αντιδιαστολήν κριτική, όπως ή εποχή των σοφιστών εκείνη, αλλά κατ' έξοχήν οικοδομητική γνώσεων, έρευνητική επιστημονικώς, διευκρινιστική φιλοσοφικώς. — Εποχή, που εύρισκει νέους όρίζοντας μαθηματικής και φιλοσοφικής καθόλου σκέψεως διά των αντίληψεων των groups και των ensembles και εισάγει εις τον κύκλον της συγκεκριμένης και άφρημένης σκέψεως την μέθοδον των συναρτήσεων, εποχή, που βλέπει κατά νέους τρόπους πειραματικούς και αναλυτικούς τας λειτουργίας της φύσεως, όπως εις τον ήλεκτρισμόν και την ραδιοενέργειαν, εποχή, που αναζητεί και εύρισκει νέας πηγάς καλλιτεχνικής έμπνεύσεως και δημιουργεί νέους τρόπους διατυπώσεως της ιδέας, ανεπιδέκτος δε εις το να συμμορφωθί με οιονδήποτε άριστοτελικόν τρόπον διαρρυθμιστικόν και άποκρουστική κάθε θρησκοτρόπου δογματισμού, βέβαια δεν είναι εποχή παρακμής.

Και αν επρόκειτο να την παρομοιάσωμεν με κάποιαν άλλην ιστορικήν εποχήν — συλλογιστική κατ' αναλογία μέθοδος αυτή περιτη κ' έσφαλμένη, όπως λέγει ο Σπένσερ — θ' άπεβλέπαμεν μάλλον εις την περιόδον της Ιταλικής και Ιουδικής σχολής. — Τοιαύτη ένθαρσυντική και άσιαιδόξος είναι ή γνώμη των πρωταθλητών εις το στάδιον της άνθρωπίνης σκέψεως, μεταξυ των οποίων ο Η. Poincaré, που εις την εισαγωγήν της εκδόσεως των μελετών του υπόδεικνύει νέους όρίζοντας γενικής σκέψεως και εις τον τελευταίον λόγον του (1908) περι το μέλλοντος των μαθηματικών λέγει: «Υπήρχαν άλλοτε προφήται δυσοίωνοι... Άλλ' οι άπαισιόδοξοι εύρέθησαν πάντοτε άποκρουσμένοι, πάντοτε αναγκασμένοι να ύποχωρούν εις τρόπον, που τώρα πιστεύω δεν υπάρχουν τοιούτοι πλέον». — Και προκειμένου περι του Poincaré, του μεγάλου συγχρόνου μαθηματικού και φιλοσόφου, δεν ήξεύρομεν διατι ο κ. Καζαντζάκης τον παρέταξε, έξαρουμένου του Pears, με καθηγηγίας φιλοσοφικών μαθημάτων, συναρπάζων όλους υπό την προεδρείαν ενός άπλου λογογράφου — του Brunetiere — διά ν' άποδεχθών ως είδος νομοσχέδιον τους άρθρογραφικούς ισχυρισμούς τούτου διά την χρεωκοπίαν της επιστήμης. Καθώς άκόμη προκειμένου περι της συγχρόνου πνευματικής ροπής δεν έννοοϋμεν διατι άναφέρει τον παλαιόν Όρεν, ένα δευτερογενή δογματιστήν του λεγομένου θρηολογικού συστήματος, άπορροαν των παλαιωμένων θεωριών του Ρουσσώ, και τον Strauss, τον παλαιόν άντιθρησκευτικόν φιλόλογον, άπήρησιν του Βολταιρισμού, και τούτους άλλους δευτερογενούς και άσήμους εις τον κύκλον της σκέψεως, λησμονημένους ως επί το πολύ πρακτικολόγους, καταλήγων εις το να παραλληλίση τον Νίτσε, τον θαυμάσιον της Γερμανίας λυρικόν, με τον Φερδ. Λασσάλ, τον γνωστόν ρητορικόν άπολογητήν του σοσιαλισμού και ύποστηρικτήν της τεταρτής λεγομένης λαϊκής τάξεως, που είχεν άρχισιν μ' ένα ώραϊον φιλολογικόν έργον περι το σκευτικόν «Ηρακλείτου κ' έτελείωσε μ' ένα μεταφυσικόν διαλεκτικόν έργον περι του φιλοσοφικού (;) και του θετικού δικαίου...

Παρ' όλας τας έλλείψεις αυτάς και άλλας όμοίας και μολονότι έσφαλμένη κατά την βασιμικήν αντίληψιν ή μελέτη του κ. Καζαντζάκη περι Νίτσε είναι αξία αναγνώσεως, παρουσιάζει δε εις μερικά κεφάλαιά της λιανήν διαύγειαν σκέψεως και συγκέντρωσιν, ιδιαίτερας της την ανάλυσιν των ιδεών του Νίτσε ως προς «τον πίνακα των παλαιών και νέων αξιών», όπως ο ίδιος ο ποιητής ώνόμασε τα παλαιά δόγματα και τας νέας ιδικάς του αντίληψεις.

ΑΡΕΤΑΣ

Θ Ε Α Τ Ρ Ο Ν

Βαριετέ : «Τα Συναλλάγματα», κωμωδία εις πράξεις τρεις, υπό Ν. Ποριώτη.

Ο κ. Ποριώτης, ο όποιος διαπρέπει ως μεταφραστής, δεν είχε την αυτήν επιτυχίαν εις το πρώτον πρωτότυπον έργον του. Τα «Συναλλάγματα» εινε μία σοβαρά κωμωδία, μ' έλληνικόν χαρακτήρα, με ζωηρόν τοπικόν χρώμα, (και εις τον τίτλον άκόμη, Συναλλάγματα=κορίτσια) αλλά γραμμένη αντιθεατρικώς, άμεθόδως. Έκούρασε χωρίς να κινήση διόλου το ένδιαφέρον.

Η υπόθεσις δεν εινε άσχημη. Πρόκειται περι ενός άγαθού νοικοκύρη, γενικού πενθερού, ο όποιος, διά να ύπανδρευή την πρώτην του κόρην — διά να έλθη έπειτα ή σειρά της δευτέρας, — πρέπει πρώτα να εύρη γαμβρόν διά την άδελφήν του γαμβρού, και έπειτα πάλιν γαμβρόν διά την άδελφήν του γαμβρού του γαμβρού του. Και καταρτίζει μεν και τα τρία άλληλένδετα συνουκείσια, αλλά διαλύονται όλα συγχρόνως, και ο γενικός πενθερός πρέπει πάλιν νάρχισιν από την άρχην.

Έκτός της υπόθεσεως και του σκηνηκού διακόσμου — και αι τρεις πράξεις γίνονται εις την αυλήν μιάς επαύσεως των Τζιτζιριών, — δεν εύρισκομεν άλλο πρότερον εις το έργον. Ο θίσιος όμως του Βαριετέ, διά τον έλληνικόν χαρακτήρα του και διά την φιλολογικήν αξίαν του κ. Ποριώτη, το περιέβαλε με ιδιαίτερον στοργήν και το έπαίξεν επιμελέστατα.

Βαριετέ : «Το Σφυρί», δράμα μονόπρακτον, υπό της κυρίας Ειρήνης Πολ. Δημητρακοπούλου.

Ό ήρωας εινε νεαρός γλύπτης, ο όποιος γνωρίζεται με μίαν κόρην και της κάμνει την προτομήν της. Νομίζει ότι εδρε το ιδανικόν του και την αγαπή με δλην την φλόγα ενός καλλιτέχνου. Άλλ' ή κόρη εινε ανάξια του, κοινή φιλάρεσκος, προσποιουμένη την άφελή και μάλιστα άρραβωνισμένη με άλλον. Όταν έξαφνα το άνακαλύπτει αυτό ο γλύπτης, άρπάζει το σφυρί του και συντρίβει την προτομήν, συντρίβων συγχρόνως και το άπατηλόν όνειρόν του.

Το έργον έχει άρχετα προτερήματα, και προπάντων αντιθέσεις χαρακτήρων, αι όποια γεννοϋν κάποιαν άρμονίαν. Ο διάλογος όμως μαρτυρεί συχνά άπειρίαν. Έν γένει το «Σφυρί», ως πρώτον έργον νεαρώς κυρίας, ήρесе κ' εκρίθη εύμενώς. Διότι δίδει την έλπίδα ότι ή Κε Δημητρακοπούλου, με τον καιρόν και με την μελέτην, θα ήμπορέση να γράψη και έμπειρότερα.

Βαριετέ : «Στην Όξώπορτα», δραματική σκηνή, υπό Δ. Ταρμπούλου.

Η ήρωίς εινε μία έγκαταλειμμένη. Ο άπιστος έραστής, με τον όποιον συνέζησε χρόνια, και άπέκτησε παιδί, την εγκαταλείπει διά να νυμφευθί μίαν πλουσίαν, παρελθόντος έπιληψίμου. Η έγκαταλειμμένη άποφασίζει να κάμη το σκάνδαλον, το όποιον είχεν άπειλήση. Και πηγάνει εις το μέγαρον των νεονύμφων διά να πάρη πίσω τον άνδρα της. Φυσικά δεν της τον δίδουν. Της δίδουν μόνον χρήματα, τόχα διά την άνατροφήν του παιδιού της. Εκείνη τάποποιείται, και διαμαρτύρεται, και βράζει. Μαξεύεται κόσμος, προστρέχει ένας χοροφύλαξ. Άλλ' εκείνη έξακολουθεί να ξεφωνίζει. Εινε πλέον τρελή.

Η σκηνή εινε δυνατή και καλογραμμένη. Εταιχθη δε πολύ εύμορφα εις το Βαριετέ κ' έχειροκροτήθη δικαίως. Θα ήμπορούσε κανείς να παρατηρήση ότι ο διάλογος έδω κ' έκει είναι άφυρολόγητος. Ο χορός όμως των ανθρώπων του λαού, που παρακολουθούν από το καφενέιον και σχολιάζουν την σκηνήν, και πρω-

τότυπος είναι και ώραϊος. Όσον διά την κοινωνικήν ιδέαν του έργου, νομίζομεν ότι ο συγγραφέας θέλει να δικαιώση την ήρωίδα αλλά το άδικον το έχει αυτή. Είτε από άπειρίαν, είτε από κακόν ύπολογισμόν, είτε από άδυναμίαν, παρέβη τον νόμον κ' έδόθη εις ένα άνδρα χωρίς στεφάνι. Όφείλει λοιπόν να ύποστή τας συνεπειας του άμαρτήματός της. Άλλως τε, τας περισσοτέρας φορές, δεν πλανοϋν οι άνδρες τας γυναίκας, άλλ' αι γυναίκες τους άνδρας.

Πανελλήνιος : «Έμπρός, μάργ», δράμα εις πράξεις τρεις, υπό Τιμ. Σταθοπούλου.

ΜΕΓΑΛΗΤΕΡΑ επιτυχία σπανίως κατορθώθη εις θέατρον. Ο κ. Σταθοπούλος είχε την έμπνευσιν να δραματοποιήση το κίνημα της 15ης Αύγουστου. Το θέμα δικαιολογεί την εκ μέρος του κοινού ένδοσιώδη ύποδοχήν, ή όποία εις το τέλος έγινε σωστή διαδήλωσις. Άλλά και το έργον έχει πολλά και μεγάλα θεατρού προτερήματα. Εινε καλογραμμένον, καλώςχεδιασμένον, έξυπνον, ζωηρόν, αληθινόν. Έχει δε σκηνας ήθογραφικώς, αι όποια θα έπροξενούσαν τιμήν εις οιονδήποτε συγγραφέα. Με το πρώτον του έργον, ο κ. Σταθοπούλος, ο ιδιόρρυθμος χρονογράφος, απέδειξε ότι γνωρίζει το θέατρον και ότι εινε ικανός να γράψη έργα και βεβαιότερας επιτυχίας, και μακροτέρας ζωής.

Την υπόθεσιν του «Έμπρός Μάργ» εινε περριτόν να διηγηθώμεν εν έκτάσει. Εινε τόσον πρόσφορον το Κίνημα και τα περι αυτό! Και παρουσιάζων τους επαναστάτας και τους αντιδραστικούς ο συγγραφέας, και άποκαλύπτων τα αίτια και τον σκοπόν του κινήματος, συμβουλεύει μίαν γενικήν επανάστασιν, την όποιαν ο ήρωας του δράματος, αξιωματικός εκ των άνορθωτικών, άρχίζει πρώτα — πρώτα από το σπίτι του.

Το έργον έκαμε σειράν θριαμβευτικών παραστάσεων εις το «Πανελλήνιον», του όποιου οι καλοί ήθοποιοί, ιδιαίτερας ο κ. Παντόπουλος, ο κ. Βαρνάβας και ή κ. Ρινάλλη, έπαίξαν ώραιότατα.

Νέα Σκηνή : «Ο Άλλος Κόσμος», δράμα εις πράξεις τρεις, υπό Σπ. Νικολοπούλου.

ΕΝΑΣ νέος, μόλις έξερχόμενος από την Σχολήν ως σημαιοφόρος, μανθάνει ότι, προ είκοσαετίας, ο πατέρας του ήτοκτόνησε διότι ή μητέρα του είχεν έραστήν, ότι τον έραστήν αυτόν έξακολούθει άκόμη να τον έχη, και ότι μαζί του και προς χάριν του έσπατάλησε την μεγάλην οικογενειακήν περιουσίαν.

Έξάλλος ο νέος, καλεί την μητέρα του εις άπολογίαν. Εκείνη διαμαρτύρεται ότι εινε άθώα, ότι ποτέ δεν ήπάτησε τον σύζυγόν της, ότι εκείνος ήτοκτόνησεν από παρεξήγησιν, ότι τον άνθρωπον, ο όποιος την ήγάπα άγνώς και προ του γάμου της, δεν ήθέλησε να τον ύπανδρευθί ουτε μετά τον θάνατον του συζύγου της, διά να μείνη άφωσιωμένη εις το παδί της, και ότι την οικογενειακήν περιουσίαν δεν έσπατάλησεν αυτή άλλ' ο σύζυγός της, άσωτος, γυναικοθήρας και χαρτοπαίκτης.

Ο νέος δεν πείθεται άκόμη. Έκλονίσθη ή πίστις του προς την άρετήν του πατρός του, — αξιωματικού, του όποιου λατρεύει την μνήμην, — και ως δικαστής άπηνής, άπαιτεί από την μητέρα του άποδείξεις. Εκείνη, πληγωμένη εις την φιλοτιμίαν της, αναγκάζεται να τού δώσση. Εινε συναλλάγματα και έπιστολαί, πειστήρια από των όποιων δεν χωρεί ουτε ίχνος άμφιβολίας. Άλλά συγχρόνως επαναστατεί. Αποθάνεται ότι τίποτε δεν την συνδέει πλέον με τον υιόν της. Άγαγορίζει ότι έκαμεν άνοσίαν να θυσιάζεται εως τώρα χάριν άνθρώπων που ουτε την άγαποϋν, ουτε την έννοοϋν. Και εγκαταλείπει τον υιόν της με τον πλούσιον θεϊόν του, — τον έχθρόν της, — και φεύγει με τον έραστήν της εις άλλον κόσμον, διά να ζήση νέαν ζωήν.

ένα, είναι δύο μαρά! — Δύο μαρά!... πολύ καλά, πολύ καλά θα πάρουμε από ένα ο καθένας. — Μάλιστα! ακριβώς!... Αλλά συνέβη ένα δυστύχημα! — Τι δυστύχημα; — Να!... το δικό μου το μαρά, πέθανε.

Και άλλο ένα, δι' ένα ποιητόν Έβραϊόν προξεντήν: — Η πεθερά δέ μ' άρσει, τού λέγει ο ύποψήριος γαμπρός: είναι κακιά, διαστρεμμένη. — Δεν πρόκειται να πάρης την πεθερά, θα πάρης την κόρη. — Μά, δεν έχει πολλή προίκα. — Και ποιάς σου είπε για προίκα; Την προίκα της θιά στεφανωθής; Έσύ γυναίκα γύρνες. — Μά, είναι και καμπούρα. — Α! μά είσαι πολύ δύσκολος. Μήπως την ήθελες δίχως κανένα έλάττωμα;

Ο άνδριάς του Χάινε, άφοτου ο Κάιζερ τον έξωρισε από τό Άχιλλειόν, άκόμα να εβρη πού να σταθή! Τόν ήγόρασε ο κ. Κάμπε και τόν έχάρισε εις την πόλιν του Άμβούργου. Οι Άμβουργιανοί είχαν κατ' άρχάς άποφασίσει να τόν στήσουν εις μίαν πλατεϊάν των έπειτα όμως, φοβηθέντες μήπως προκαλέσουν τόν αυτοκρατορικόν θυμόν με την φιλοξενίαν των προς τό όμοίωμα του ποιητού πού έσατύρισε άλλοτε τούς Χορντζόλλερν, τό άφησαν να περιμένη θέσιν, διά ν' άποδεχθή άλλην μίαν φοράν ότι και μετά θάνατόν ή ταλαίπωρα είναι ή μοίρα τών ποιητών.

Και πάλιν καλά διά τόν Χάινε. Άν περιπλανάται τώρα ο άνδριάς του, διωγμένος από την άνθισμένη έξοχην της Κερκύρας, είναι όμως άνδριάς καμωμένος και έτοιμος, χάρις εις την ποιητικήν στοργήν μιάς αυτοκρατείας. Και έπειτα αριθμούν τόσους άνδριάντας οι ποιητά της Γερμανίας! Τι θα μάς έπαλλεν άρά γε ο αστυριός Χάινε, άν έξοδον άκόμη κ' έβλεπε νάγωνίζομεθα δέκα χρόνια τώρα διά μίαν προτομήν του ίδιού μας Σολωμού και αυτή να μη γίνεται, διότι δεν εύρίσκειται ένα χιλιοδραχμόν. — Έστο και με έράνους;

ΑΑ' άς επανέλθωμεν εις τόν Χάινε. Η Όδύσεια του άνδριάντος του δίδει άφορμήν εις τούς Γάλλους να του άνταποδώσουν την λατρείαν πού έστρεφον, όταν έξοδον, προς την Γαλλίαν. Εις τό Παρίσι δημοσιεύονται μεταφράσεις άνεκδότων στίχων του. Ο άκαδημαϊκός Φαγκέ γράφει παραλληλισμόν του με τόν Μυσοέ, — «τόν μαυροντυμένον νέον πού μου έμοιάζε σαν άδελφός», ειχεν ειπή και ο ίδιος ο Χάινε. Και κάμνον πάλιν τόν γύρον των τά άνέκδοτα του Γερμανού ποιητού, ίδίως όσα σχετίζονται με τούς έρωτάς του προς την Ματθίλδην, την ώραιαν έσφοδρόμαλην γαντοπόλιδα, πού έπειτα την έστεφανώθη διά ν' άποκτήσῃ μίαν Σανθιάπην, ως την επανόμαζεν ο ίδιος.

Όταν την έξήτησεν εις γάμον: — Είναι Γερμανός ποιητής: πόσα να κερδίξη; έρωτούσε να μάθη ή Ματθίλδη.

— Κάτι λιγότερα άπ' όσα κερδίξει ένας Γάλλος ποιητής, της άπήτησεν ή κυρά της. Και την έφώτισε.

Όταν την έστεφανώθη ο ποιητής, έπήγεν άμέσως εις τό καφενεϊόν της Μονμάρτης και έξεμυστηρέσθη εις τούς φίλους του:

— Έκαμα την διαθήκη μου. Άφήνω τά ύπάρχοντά μου στήν Ματθίλδη, με τόν όρον να ξαναπαντρευτή. Θέλω να υπάρξη άνθρωπος επί της γής πού να με λυπάται καθημερινώς διότι πέθανα, και να λέγη: «Γιατί πέθανε εκείνος ο φτωχός ο Χάινε; Άν δεν πέθανε, έγώ δέ θάπαυνα την χήραν του.»

ΕΙΧΕΝ ο Χάινε ένα θεϊόν πολυεκατομμυριούχον εις τό Άμβούργον και ήλπιεν ότι θα έκληρονομούσεν από αυτόν τουλάχιστον ένα στοργυλό εκατομμύριον. Αλλά ο θεϊός αυτός ποτέ δεν έπαυρε τόν ποιητήν εις τά σοβαρά.

— Μά, άγαπητέ μου άνεψιέ, δεν κάνεις λοιπόν τίποτα στο Παρίσι;

— Να με σύγχωρης, άγαπητέ μου θεϊε, κάνα βιβλία. — Αυτό λέγω κ' έγώ: δεν κάνεις τίποτα!

Και, όταν άπέθανε ο άγαπητός θεϊός Σολωμόν, άντι του εκατομμυριού, του άφησε μόνον 16 χιλιάδας φράγκα, με τά όποία ο ποιητής ήγόρασε μετοχές μιάς εταιρείας Φωταερίου, και τά έχασεν όλα...

ΤΟ επίκαιρον όμως από όσα δηγούνται διά τόν Χάινε είναι τό πώς έφανέρωσε τά πολιτικά του φρονήματα. Εις έν φιλικόν πρόγευμα, δοθέν κατά τό 1848, συνέτρωγαν ο Χάινε, ο Μπαλζάκ και ο Εγγένιος Σής. Τά φαγητά ήσαν όρεκτικώτατα, τά κρασιά περίφημα, και ή πολιτική συζήτησις άναψε. Έπί του κοινωνικού ζητήματος. Ο Σής δημοκρατικός, κοινωνιστής: ο Μπαλζάκ εκ διαμέτρου αντιθέτων ιδεών ο Χάινε επιφυλακτικός.

— Ο Σοσιαλισμός, πού μάς καμαρώνει ως νέος, είναι παλαιός τών ήμερών πατροκτόνος. Πάντοτε έσοκώτωνε την Δημοκρατίαν, την μητέρα του, και την Έλευθερίαν την άδελφήν του! — έδογματίζεν ο Μπαλζάκ.

— Δεν είναι αίσχος να έχη ένας το περιτόν, όταν βιοι δεν έχουν τό άπολύτως αναγκαϊόν; — ώδύροτο ο Σής.

— Το ίδιο σαν να λές: κανείς δεν πρέπει να έχη πνεύμα, όταν τόσο άνθρώποι δεν έχουν ούτε τόν κοινόν νοϋν. — έπέμενε ο Μπαλζάκ.

— Επί τέλους, τί φρονεί ο Χάινε για όλα αυτά; ήρώτησεν ο Σής.

Ο Χάινε έσήκωσε τό ποτήρι του: εκύτταζε στο φώς τών κεριών τό χρυσίζον κρασί του, και άφησε να πέσουν από τό χείλη του αι φράσεις:

— Ο καιρός είναι ύψασμένος από άδιάκοπον διαδοχικήν ήμερών και νυκτών. Νύκτα χωρίς ήμέραν, ήμέρα χωρίς νύκτα, θα ήσαν στείρα. Η φύσις μόνον διαφοράς και αντιθέσεις παρουσιάζει. Ο άνδρας κ' ή γυναίκα... αντίθεσις. Για να γείνη καλό παζάρι, χρειάζεται ένας κουτός κ' ένας κατεργάρας... Δύο κακοφωνία παράγουν άρμονίαν... Η αντίθεσις, πάντοτε ή αντίθεσις!

Και, εξακολουθών να κυττάξη ως οινόμαυς τό ποτήρι του με τό κρασί, συνεπέρανε:

— Δεν θέλω ούτε την Δημοκρατίαν μόνην, ούτε την Μοναρχίαν μόνην. Θέλω και τίς δυό μαζί. Φρονώ ότι πολίτευμα βιώσιμον δεν γίνεται παρά όταν είναι μοναρχία με τούς δημοκρατικούς εις τά πράγματα ή δημοκρατία με τούς μοναρχικούς εις την έξουσίαν.

Ο Μπαλζάκ έβαλε τά γέλια:

— Μά την πίστιν μου, ή λύσις είναι πρωτότυπος. Προτείνω να καταλάβωμεν άμέσως την έξουσίαν!

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ο κ. Κ. Παρθένος, του όποιου έργα έχομεν συχνά δημοσιεύσει εις τά «Παναθήνια», έγκατεστάθη εις τό Παρίσι και έτοιμάζει έκθεσιν τών έργων του. Η έκθεσις του κ. Παρθένου γίνεται κατά προτροπήν του ποιητού κ. Γκυστάβ Κάν και του τεχνοκρίτου Μορίς Μελέτην περι του Έλληνος ζωγράφου έχομεν δημοσιεύσει εις τό τεύχος της 31 Δεκεμβρίου 1904.

Άπέθανε εις τό Παρίσι ο Έλλην ζωγράφος Θεόδωρος Ράλλης. Ο καλλιτέχνης εκληροδότησε όλα του τά έργα εις την Έθνικήν Πινακοθήκην τών Άθηνών.

Η «Οικονομική Έλλάς», σχολιάζουσα τό οικονομικόν σύστημα του κ. Εϋταξία, λέγει αυτοϋ ότι «δεν δύναται ή να τύχη της γενικής επιδοκιμασίας και τών ευχών παντός φιλοπατρίδος όπως ψηφισθή εις την Βουλήν».

Οι επίτιμοι καθηγητάι του Πανεπιστημίου κ. κ. Π. Καββαδίας και Δ. Αιγινήτης έγειραν τακτικοί.

Ο ήθοποιός κ. Ν. Ζάννος διορίσθη καθηγητής εις την Δραματικήν Σχολήν του Ώδειου Άθηνών.

Ο φίλος συνεργάτης μας κ. Μαρίνος Σιγούρος, έπιτυχόν εις τόν τελευταϊόν διαγωνισμόν, διορίσθη άκόλουθος του ύπουργείου τών Έξωτερικών.

Ο κ. Ν. Σπανδωνής εις έν άρθρον του διά την κ. Κυβέλην προτείνει τόν γαλλικόν θεατρικόν όρον in-gene να λέγομεν έλληνικά παράθετική, με την έλπίδα ότι θα γείνη άποδεκτός εις τό δραματικόν λεξικόν μας.

Ο Σύνδεσμος τών έν Άθήναις Ίδιοκτητών ύπεβαλε εις τόν Ύπουργόν τών Οικονομικών έγγραφον διά του όποιου συνιστά την εκποίησιν του δημοσίου γηπέδου, όπου σήμερα οι Βασιλικοί Σταυλοί. Η πάλησις θα έπιφέρη τουλάχιστον 8 εκατομμύρια. Πρέπει δε να γείνη δι' άμεσου εκποίησης καταργουμένου του παλαιού νόμου.

Ο Έλληνικός Φιλολογικός Σύλλογος της Κων/πόλεως πόλεως προεκήρυξε δραματικόν διαγωνισμόν. Ύπεβλήθησαν προς κρίσιν 14 τόν αριθμόν θεατρικά έργα.

Εις τό επίσημον όργανον του Πατριαρχείου Άλεξανδρείας έδημοσιεύθη άρθρον διά την έθνικήν εκπαίδευσιν τών Έλληνοπαίδων, κατακρίνον την φοίτησιν αυτών εις ξένας προπαγανδικάς σχολάς.

Ο Πολωνός δραματογράφος Θαδδαϊός Μισίνσκις έγραψε νέαν τραγωδίαν του με τόν τίτλον «Εις την Σκιάν του Χρυσού Παλατίου» και με τόν υπότιτλον «Βασιλίσσα Θεοφανώ». Είναι παρμένη, ως λέγει και ο ίδιος εις τόν πρόλόγον του, από την λαμπράν Αποκαλυπτικήν έποχην της άκμης του Βυζαντίου.

Ο Πάπας προσπαθεί διά του Γερμανού Αυτοκράτορος να επιτύχη την άγοράν του Παναγιού Τάφου και την μεταφοράν του εις την Ρώμην. Και ο Σίξτος Ε' ειχε τό σχέδιον αυτό.

Η έορτή του Βαϊραμιού φορτιάσθη εις την Κωνσταντινούπολιν και με σουλτανικόν χειροφίλημα — ή κυριολεκτικώτερον κρασπεδοφίλημα. Εντύπωσιν έχομεν ότι οι Τούρκοι βουλευτάι αντιπαρήλθον χωρίς να φιλήσουν τό κρασπεδον του Σουλτάνου. Άπλώς έχαιρέτισαν με ύπόκλισιν.

Εις τόν «Βόσπορον» του Καίρου επιστέλλει από τό Παρίσι ο Ιατρός Σαχαρίδης μίαν επί ποδός συνομιλίαν του με τούς ποιητάς Μαλακάσσην και Ζ. Παπαντωνίου, διά τό γλωσσικόν ζήτημα.

ΤΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΝΕΑ

Σεπτεμβρίου 26. — Ύπουργικόν Συμβούλιον, διάφορον, υπό την προεδρείαν του Βασιλέως διά τά νομοσχέδια, τά όποία θα ύποβληθούν εις την Βουλήν ή Α. Μ. τά ένέκρινε «καθ' όλην την γραμμήν».

27. — Ίδιωτά και σωματεία διαμαρτύρονται διά την παρέλκυσιν τών εργασιών της Βουλής. Διαμαρτυρία όμως και από την Κυπριασίαν: να μη καταργηθούν ή νομαρχία και τό κρατοδικεϊόν της: όμοια συλλαλητήρια εις Λαμίαν και Καρδίτσαν. Παρ' όλίγον μονομαχία διά πολιτικούς λόγους μεταξύ Σιάη, πρώην ύπουργού και Ε. Ζυμβρακάκη, ιλαρχου.

28. — Διορίζεται ύπασπιστής του Βασιλέως ο πρίγκηψ Χριστόφορος. Αρχίζουν τέλος αι γόνιμοι συνεδριάσεις της Βουλής.

29. — Σφοδρά συζήτησις εις την Βουλήν επί τών τροποποιήσεων του κανονισμού της, αιτινες παραπέμπονται εις δεκαμελή επιτροπήν. Δυσαρέσκειαι διά την βουλευτικήν ματαιοσχολίαν.

30. — Ο κ. Εϋταξίας ύποβάλλει τό οικονομικόν πρόγραμμα της Κυβερνήσεως με τά σχετικά νομοσχέδια: μεταρρυθμίζει και αξιάνει φόρους: ύπόσχεται οικονομίας 10 εκατομμυρίων. — Εις την Τουρκίαν τραχύνεται ή καταδίωξις του έλληνικού στοιχείου: ο Πατριάρχης άπειλεί παραιτήσιν. — Ο σοφός Ίσπανός επαναστατικός Φερρόρ κατεδικάσθη από Στρατοδικεϊόν και έτουφεκίσθη εις την Βαρκελώναν διαμαρτυρία και συλλαλητήρια εις όλον τόν πολιτισμένον κόσμον κατά του βασιλέως Άλφόνσου, διότι δεν έδωκε χάριν.

Οκτωβρίου 1. — Τό Προεδρεϊόν της Βουλής παρουσιάζεται εις τόν Βασιλέα. — Τά στρατιωτικά έξοδα τάπορροφήσουν κάθε οικονομίας ο προϋπολογισμός τών Στρατιωτικών ζητεί 23 εκατομμύρια, τών Ναυτικών 15. — Συζητούνται εις την Βουλήν τά στρατιωτικά νομοσχέδια: οι κκ. Κ. Κουμονδούρος και Σ. Δραγούμης όνομάζον άμειωτικόν τόν νόμον πού θάποκλείση τούς βασιλόπαϊδας από την στρατιωτικήν ύπηρεσίαν.

2. — Κατά σύστασιν του Βασιλέως παραιτούνται από τόν στρατόν οι πρίγκηπες Νικόλαος, Άνδρέας και Χριστόφορος. — Η Βουλή ψηφίζει τροχάδην όλα τά ύποβαλλόμενα νομοσχέδια: και τούτο διότι αν έξηκολούθει ή αντίδρασις, οι αξιωματικοί του Στρατιωτικού Συνδέσμου με νέον πραξικόπημα θα κατελίμβανον την πρωτεύουσαν. — Η Τουρκία φαίνεται άποφασισμένη ναναβάλη την στρατολογίαν τών Χριστιανών.

3. — Διαφεύδεται ή φήμη ότι παρητήθη από τόν στρατόν και ο Διάδοχος. — Έορτή της σημαίας εις τά σχολεία. — Ψηφίζονται τά νομοσχέδια περι της θέσεως τών βασιλοπαίδων εις τόν στρατόν, τά περι καταργήσεως της Γεν. Διοικήσεως και του σώματος τών Γενικών Έπιτελών, φορολογίας κληπών και άλλα οικονομικά.

4. — Τά ιταλικά φύλλα γράφον την φήμην, ότι Έλληνες αξιωματικοί θέλουν να κηρύξουν εκπτώπον την Δυναστείαν, εκλέγοντες βασιλέα τόν Ιταλόν δούκα τών Άβρουζίων. — Ο Σουλτάνος έστειλε χαιρετισμούς εις τόν βασιλέα Γεώργιον.

5. — Χιλιάδες συλλαλητηρίων εις την Εβρώπην διά τόν Φερρόρ. — Εις την Βουλήν μας ύποβάλλονται νομοσχέδια ταχυδρομικών μεταρρυθμίσεων. — Έκατόν ένοπλοι Κρητες, φίλοι του πολιτευτού Κούντουρον, συνήλθον εις Κίσαμιον ζητούντες Έθνοσυνέλευσιν.

6. — Δυσαρέσκειαι τών στρατιωτικών κατά τών βουλευτών, διότι ψηφίζουν δίχως να έρευνοϋν. Δυσαρέσκειαι και τών φορολογουμένων διά τούς νέους φόρους: οι Πρόεδροι τών Συντεχνιών συνεχρονται εις συνέλευσιν. — Η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου διαμαρτύρεται διά τά εκπαιδευτικά νομοσχέδια. — Άπέθανεν ο Λομπρόζο.

7. — Ο πρίγκηψ Γεώργιος έστειλε τηλεγραφικώς από τό Παρίσι την παραιτήσιν του από τάς τάξεις του Ναυτικού. Διαφωνία τών Αξιωματικών και της Κυβερνήσεως διά τά φορολογικά έν άρθρον του «Χρόνου» Άθηνών σχολιάζεται πολύ: ο κ. Ζορμπάς καλείται εις τό ύπουργικόν συμβούλιον προς συνεννόησιν δημοσιεύεται μικρά συνέντευξις του εις τόν «Ημερήσιον Τηλέγραφον» του Λονδίνου.

8. — Ο κ. Ζορμπάς κατηγορεί τά φορολογικά εις συνεντεύξεις

N. Ζορμπάς

F. Φερρόρ

δημοσιογραφικός· ὁ πρωθυπουργὸς κ. Μαυρομυχάλης δίδει καθησυχαστικὰς διαβεβαιώσεις· Βεβαίως ὁμοῦς ἡ κατάστασις εἶναι ἀβεβαία. Ὑπεβλήθησαν χρέδς ναυτικά, σήμερον ἄλλα στρατιωτικὰ νομοσχέδια, με ἐπισηόδια Θεοτόκη - Λαπαθιώτη εἰς τὴν Βουλὴν· θὰ κληθῶν πρὸς ἐγκύμνασιν ὅλοι οἱ ἀπάλλαγόντες τῆς ἐφεδρείας καὶ τῆς ἐθνοφυρουδῆς.

9. — Θεωρεῖται ἐπισηαλῆς ἡ θέσις τῆς Κυβερνήσεως. Ἀνακινεῖται τὸ Κρητικὸν ζήτημα· οἱ ξένοι πρέσβεις ἠρώτησαν τὸν κ. Μαυρομυχάλην ἂν δύνανται ν' ἀναβληθῶν αἱ ἐκλογαὶ ἕως τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1910. — Ἡ Βουλὴ τέλος συζητεῖ πρὶν νὰ ψηφίσῃ τοὺς νέους νόμους.

10. — Ἀνάστατοι ἡ Κέρκυρα καὶ ἡ Λάρισα διὰ τὴν σχεδιαζομένην κατάργησιν τῶν Ἐφετείων. — Κατασχέσις ἐπαναστατικῶν ἐντύπων εἰς τὰς Ἀθήνας. — Ὁ Τσάρος ἐπισκέπτεται εἰς Ρώμην τὸν Βασιλέα τῆς Ἰταλίας.

ΜΙΚΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Δημ. Χρησιάζεται καμιά φορὰ καὶ τὸ ἑλληνικὸν λεξικόν· τὸ Πὸ εἶναι ὁ ποταμὸς Πιάδος καὶ ἡ νύμφη Ἐγερία γράφεται Ἐγερία. — Α.Θ. Εἶναι, βλέπετε, τὸ ἀνακάτωμα αὐτὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς μας. Ἄλλοι γράφομε οἱ γυναῖκες καὶ ἄλλοι ἢ γυναῖκες. Δὲν θέλου μερικοὶ νὰ ἐννοήσων ὅτι τὸ οἱ ἐγείνει ἢ εἰς τὸ κεφάλι τῶν δασκάλων· ὁ λαὸς λέγοντας οἱ γυναῖκες, οἱ λεῖνες κλπ. δὲν ἐσκέφθηκε νὰ μεταβάλῃ τὸ αἰ εἰς ἦ, ἀλλ' ἐφήρμοσε ἕνα κοινὸν ἄρθρον εἰς τὸν πληθυντικὸν καὶ διὰ τὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν. Αὐτὸ εἶναι ὄλο. Καὶ σ' αὐτὸ τουλάχιστον συμφωνοῦν Χατζιδάκις καὶ Ψυχάρης.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

*Τῆ πρωτοβουλία τῶν «Παναθηναίων»
— ἀδείξ τοῦ Ὑπουργείου —*

Ἐκ προηγουμένων εἰσφορῶν . . . Δρ. 2.473.35

Τὸ ἀπαιτούμενον ὄλικὸν ποσὸν εἶναι 3,500 πέρλιον. Ὑπολείπονται περὶ τὰς 1,100. Καὶ τὸ ὑπενθυμιζόμεν εἰς ὄλους. Ὅλοι ἔζησαν καὶ ζοῦν με τοὺς στίχους τοῦ ἠμνητοῦ τῆς ἐλευθερίας.

Αἱ εἰσφοραὶ στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «Παναθηναίων», ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

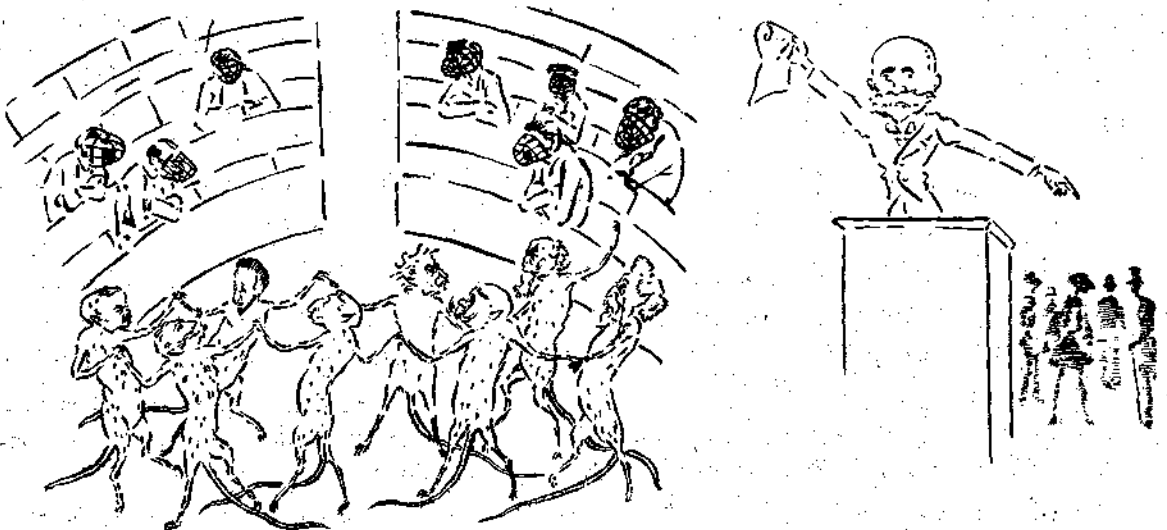
Ὁ χορὸς τῆς Μιχαλοῦς, Τιμολέοντος Ἀμπελά, κωμικὴ σκηνὴ. Ἀθήναι, τυπογρ. ἐφημερ. «Ἀθηνῶν».

Ὁ Κρητικὸς πόλεμος (1645 - 1669), Στεφάνου Σανθουδίδη, βιβλιοκρισία τῆς ἐκδόσεως Ἀγαθ. Ξηροχάκη. Λειψία, ἀπόσπασμα ἀπὸ τὰ «Βυζαντινὰ Χρονικά» τοῦ Κρουμβάχερ.

Ἡ δίκη τοῦ Ἰησοῦ, Χρήστου Π. Τραπεζουντίου, εἰσαγγελίας πρωτοδικῶν. Ἐκδότης Βασ. Τσαγγάρης, Ἀθήναι δρ. 6.

Μουσική: Κρητικοὶ χοροὶ, πηδηκτός, Μαλεβυζιώτικος καὶ Καστρινός, μεταγραφὴ διὰ μανδολίνο ἢ βιολί, ὑπὸ Γεωργίου Ι. Χατζιδάκι. Ἡράκλειον Κρήτης δρ. 1.

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

«Ἀθήναι» — Τι ζητεῖ ὁ νέος κανονισμὸς τῆς Βουλῆς: Ὅταν ἔχον φτωχῶν οἱ γάτοι, χορεύουν τὰ ποντίκια.

«Ἀθήναι» — Πολιτικαὶ γελοιογραφίαι: Αὐτὸ ποὺ βλέπετε, κύριοι βουλευταὶ, εἶναι τὸ νομοσχέδιον περὶ προσόντων, καὶ αὐτὸ ποὺ δὲν βλέπετε εἶναι ὅσοι ἔχον τὰ προσόντα τοῦ νομοσχεδίου . . .